Tananyag

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT

»Időszerű kérdések« és a »Marxizmus-leninizmus kérdései«

TANFOLYAMAI SZÁMÁRA

1

A szocializmus építésének útján

2

Együtt a dolgozó tömegekkel

3

Erősítsük a népi hatalmat

KOSSUTH/1958-1959

Tananyag

a Magyar Szocialista Munkáspárt
„Időszerű kérdések" és a „Marxizmus–leninizmus kérdései"
tanfolyamai számára

1.

A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK ÚTJÁN

2.

EGYÜTT A DOLGOZÓ TÖMEGEKKEL

3.

ERŐSÍTSÜK A NÉPI HATALMAT

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

1958—1959

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

A SZOCIALIZMUS ÚTJÁN

(Történelmi visszatekintés)

Alig két esztendő telt el az 1956. évi ellenforradalom kirobbanása óta. E két év alatt a Szovjetunió fegyveres segítségével levertük az ellenforradalmat, visszavertük a kapitalista restaurációs kísérleteket, a magyar dolgozók áldozatos erőfeszítésével talpraállítottuk az ország gazdaságát és megszilárdítottuk politikai életét. Levontuk az ellenforradalom tanulságait, okultunk saját hibáinkból, ami nélkülözhetetlen előfeltétele volt a szocializmus további sikeres építésének hazánkban.

A Szovjetunió és a szocialista országok sokoldalú segítséget nyújtottak hazánknak ezekben a nehéz időkben. Az ellenforradalom leveréséhez nyújtott fegyveres segítség, az értékes gazdasági támogatás jelentősen meggyorsította társadalmi életünk konszolidálását. Megkönnyítette a szocializmushoz hű tömegeknek, hogy az MSZMP vezetésével sikeresen szálljanak harcba az ellenforradalom erői, tartalékai ellen, és visszaállítsák, majd megszilárdítsák a dolgozó nép hatalmát, a proletárdiktatúrát.

Az ellenforradalom eszmei előkészítése nem 1956 őszén, hanem már jóval előbb, 1953-ban kezdődött és 1956 tavaszán, nyarán pedig mind szélesebben kibontakozott. A proletárdiktatúra elleni támadásban az osztályellenség és a hazai revizionisták egyik fő eszmei fegyvere a felszabadulás óta elért történelmi jelentőségű eredményeink gyalázása volt. Igyekeztek elhitetni a magyar néppel, hogy szocialista építőmunkánk, új szocialista kultúránk, egész új életünk — „idegen" a magyar néptől. Támadták és gyalázták a kommunista pártot, amely közel négy évtizeden át a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás egyetlen következetes harcosa volt Magyarországon.

Igaz, a szocializmus építésének bonyolult munkája során pártunk komoly hibákat is követett el. De ezek a hibák eltörpülnek a történelmi jelentőségű vívmányok mellett, amelyeket a magyar nép pártunk vezetésével alig egy évtized alatt elért. Ezekre a nagy történelmi jelentőségű feladatok vállalására és megoldására Magyarországon egyedül csak a nehéz harcokban edzett kommunista párt volt képes. A kommunista párt önfel-

áldozóan harcolt a Horthy-rendszer véres kizsákmányolása ellen, védte a dolgozó nép érdekeit, fellépett a szovjetellenes rablóháború ellen. Azok pedig, akik az ellenforradalom szószólói voltak: megszavazták és támogatták e rablóháborút, amely közel 600 ezer magyar halálát és az ország rombadöntését, mérhetetlen károkat okozott a magyar népnek.

De vajon hol voltak ezek az urak akkor, amikor pártunk hozzákezdett a rombadőlt ország újjáépítéséhez, megvalósította a stabilizációt, kiosztotta és megvédte a magyar dolgozó parasztok évezredes jussát? A válasz nem nehéz! Ott voltak a fejlődésünk kerékkötői, az összeesküvések szervezői, a különböző imperialista aknamunka támogatói között! Ezért milyen „nép" nevében beszélhettek ezek, milyen erkölcsi alapon támadták egy évtized nagyszerű vívmányait, amelyeket nélkülük és ellenükre a magyar nép alkotott?! Ma már világos minden becsületes magyar ember előtt, hogy ezek az urak és cinkosaik fellépésükkel, az ellenforradalom kirobbantásával nem a szocializmus építését akarták „jobbá tenni", hanem minden vívmányunkat, népi hatalmunkat akarták megsemmisíteni.

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt következetes és kemény harca az ellenforradalom és szekértolói ellen, a helyes gazdaságpolitika, az őszinte és igaz szó, amellyel feltárta az ország tényleges helyzetét és megszabta a feladatokat — meggyőzték a magyar nép legjobbjait arról: kik képviselik igazán a nemzet és a nép érdekeit, védik az ország függetlenségét. Forgassuk csak egy kissé vissza a történelem lapjait, beszéljenek a tények.

I

HAZÁNK FELSZABADULÁSA.

A NÉPI DEMOKRATIKUS FORRADALOM ELSŐ SZAKASZA MAGYARORSZÁGON

A magyar népnek nem volt elég ereje ahhoz, hogy önmaga szabadítsa fel magát, a Szovjetunió szabadította fel hazánkat a fasiszta járom alól. De a nép legjobb fiai fegyverrel is küzdöttek a szabadságért, segítették a szovjet hadsereget, és *hősi harcukkal ezekben a sötét években ők mentették meg népünk becsületét.* Az ő példájuk hirdette ország-világ előtt, hogy a fasiszta háború idegen a magyar néptől, a magyar nép gyűlöli azokat, akik ebbe a háborúba taszították.

A szovjet hadsereg kemény küzdelemben, súlyos áldozatok árán szabadította fel hazánkat, legyőzve a német és magyar fasiszta seregeket. E győzelemmel nemzetünk visszanyerte függetlenségét. *Szabadok lettünk, és rajtunk múlott, hogy tudunk-e élni a szabadsággal.*

A felszabadító szovjet hadsereg a német és magyar fasiszta haderőkre mért csapással szétzúzta a régi, fasiszta államgépezet jelentős részét is, elsősorban a fegyveres erőket. A felszabadult területeken a Magyar Kommunista Párt kezdeményezésével és vezetésével széles népi mozgalom bontakozott ki. Ennek keretében jöttek létre az új népi szervek, elsősorban a *Nemzeti Bizottságok* és az *Üzemi Bizottságok,* majd a *Földigénylő Bizottságok.*

A Magyar Kommunista Párt vezetésével új államhatalom, *a munkások és parasztok demokratikus diktatúrája jött létre.* Ez azt jelentette, hogy a hatalom az *egész munkásosztály,* az *egész parasztság* és a burzsoázia egy része között oszlott meg.

Alig két hónappal azután, hogy az első szovjet katona átlépte hazánk határát, 1944 december 21-én a felszabadult Deb-

recenben összeült az Ideiglenes Nemzetgyűlés, megalakult az Ideiglenes Nemzeti Kormány.

Hazánk felszabadulása, nemzeti függetlenségünk visszanyerése, demokratikus államiságunk létrejötte új, nagy feladatok elé állította a munkásosztályt, a dolgozó népet, az egész nemzetet. A lerombolt országban rendkívüli nehézségek közepette egyedül a Magyar Kommunista Párt volt képes és kész arra, hogy világos programot adjon a nemzetnek. Mikor a különböző osztályok és pártok hitetlenül és csüggedten néztek a jövő elé, *a munkásosztály azonnal hozzálátott országépítő munkájához, és pártja, a Magyar Kommunista Párt fennen hirdette: „Lesz magyar újjászületés!"*

Milyen feladatok álltak ekkor a Magyar Kommunista Párt s az új hatalom — a munkások és parasztok demokratikus diktatúrája előtt?

1. *Az ország demokratikus átalakítása, a demokratikus forradalom végrehajtása elsősorban a fasizmus elleni következetes harcot követelte meg.* Ez a német fasizmus elleni fegyveres harcon túl, az országban megbújt vagy nyíltan fellépő fasiszták elleni, valamint a fasizmus ideológiai és erkölcsi hagyatéka elleni harcot is jelentette.

2. Még az ország jelentős területein fegyveres harc folyt, mikor hozzákezdtünk az *alapvető demokratikus feladatok végrehajtásához. Ezek közül a legfontosabb a földreform végrehajtása volt.*

A Magyar Kommunista Párt, amely évtizedek óta hirdette, hogy Magyarországon csak a kommunisták fognak földet osztani, most tettekkel igazolta szavai igazságát.

A kommunista párt 1945 elején a földreform minél gyorsabb törvénybeiktatására és végrehajtására összpontosította erejét. 1945 március 15-én — az 1848-as forradalom évfordulóján — az Ideiglenes Nemzeti Kormány rendeletet hozott „a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról." A föld felosztása gazdaságilag és politikailag is nagy csapás volt a régi rendszerre. Megsemmisítettük a nagybirtokos osztályt s ezzel a burzsoáziát fő szövetségesétől fosztottuk meg.

3. *Hozzá kellett látni a romok eltakarításához, Magyarország újjáépítéséhez.*

Amíg a háború tartott, az újjáépítés jobbára a romok eltakarítását s a háború gyors befejezését elősegítő üzemek helyreállítását és beindítását jelentette. Csak az ország teljes felszabadulása, illetve az európai háború befejezése után kerülhetett sor a szervezett, tervszerű újjáépítésre. Tehát a „Lesz magyar újjászületés!" azt jelentette, hogy ki kell vezetni az országot ebből a katasztrofális helyzetből, amelybe a német fasiszták és magyar kiszolgálóik döntötték, hogy új életet kell teremteni, nem csupán a romokat, hanem a lelkeket is újjá kell építeni. Le kellett küzdeni azt a fásultságot, közönyt, levertséget, melyet a háború, a bombázások, az ostrom, a fasiszta terror okozott. Ezt a nagy feladatot tűzte ki maga elé a Magyar Kommunista Párt.

Ilyen körülmények közt ült össze 1945 május 20—21-én a Magyar Kommunista Párt I. országos konferenciája, mely a feladatok homlokterébe az újjáépítést állította.

Ezen belül is legsürgősebb feladat a vasút helyreállítása, a közlekedés megjavítása, az ország vérkeringésének megindítása volt. Erre irányította a párt az egész ország figyelmét. S az ország, elsősorban a munkásosztály, valóban „arccal a vasút felé" fordult. A párt képes volt, később is, minden esetben nagy erőket mozgósítani egy-egy újabb feladatra. Különösen kiemelkedett a széntermelés fokozását célzó *„széncsata"*, és a *hidak újjáépítése*, mely valósággal nemzeti üggyé vált.

Az újjáépítés terheinek oroszlánrészét a munkásosztály viselte, mely az elpusztított üzemek helyreállítása, a termelés megindítása, a híd- és széncsata során bebizonyította hazaszeretetét és azt, hogy valóban a nemzet vezetésére hivatott osztály. Az újjáépítés eredményeiben nagy szerepet játszott az a gazdasági segítség, melyet a Szovjetunió önzetlenül nyújtott számunkra.

A párt helyes célkitűzése az volt, hogy a munkásosztály mellett bevonja az újjáépítésbe az egész dolgozó népet, sőt a burzsoázia egy részét is. A konferencia aláhúzta, hogy az ország előtt álló feladatokat csak a nemzeti erők összefogásával, s ezen belül a munkásosztály egységes helytállásával és fellépésével lehet biztosítani.

Mindent összevetve tehát a munkásosztály, a dolgozó nép érdeke, *a Magyar Kommunista Párt célja az volt, hogy biztosítsa az újjáépítést, a demokratikus feladatok végrehajtását.*

Az újjáépítés feladatainak megoldása közben fokozatosan meg kellett teremteni a proletárdiktatúra, a szocialista forradalom belső feltételeit. Meg kellett nyerni a munkásosztály döntő többségét, a dolgozó nép — kiváltképp a szegényparasztság — zömét, leválasztva ezeket a nem proletár dolgozókat a burzsoázia oldaláról; ki kellett építeni a megfelelő fegyveres erőket (a mi viszonyaink között a rendőrséget és az államvédelmi hatóságot); az ellenséges erők sikeres felszámolása érdekében biztosítani kellett, hogy mindig a legsebezhetőbb és legdöntőbb ponton a lehető legnagyobb erővel támadjunk.

Ebben a harcban a párt támaszkodhatott a dolgozó nép aktivitására, alkotó erejére, a reakció elleni harcban kibontakozó tömegmozgalmakra, a kormányzásban elfoglalt helyére, a munkásosztály részesedésére a hatalomban.

A burzsoázia célja érthetően a régi rendszer visszaállítása volt. Természetesen nem léphetett fel nyíltan ezekkel a törekvésekkel, a reakciós erők magukat demokratának álcázva jelentkeztek a politikai életben. Az államhatalomban elfoglalt pozícióikra támaszkodva igyekeztek a demokratikus vívmányok végrehajtását akadályozni, szabotálni. A magyar burzsoázia a reakciós erők összpontosítása, összefogása és megrendült tömegbázisa kiszélesítése érdekében a Függetlenségi Fronton belül a Független Kisgazdapártot támogatta. Elképzelése az volt, hogy ezen a párton keresztül széles kispolgári — főleg paraszti bázist fog kiépíteni. Arra számított, hogy demagógiával, „paraszti jelszavakkal" félre tudja vezetni a dolgozó parasztok jelentős részét.

A demokrácia és a reakció erői között az első nyílt összecsapás az 1945 novemberi országgyűlési választásokon történt. Ez a választás bizonyos mértékig rámutatott a pártok közötti erőviszonyokra is. A választásokon a Kisgazdapárt megszerezte a szavazatok abszolút többségét — 56 százalékot. A Magyar Kommunista Párt 17 százalékot kapott, ugyanannyit a Szociáldemokrata Párt, és 8 százalékot a Nemzeti Parasztpárt.

A reakciós erők nagy örömmel fogadták az 1945-ös választások eredményét. A tervük az volt, hogy a kisgazdapárti többségre támaszkodva, a kommunistákat kiszorítják a kormányból, a munkásosztályt pedig a hatalomból, s így megakadályozzák a munkás-paraszt szövetség fejlődését, megszilárdulását. Ezután fordultak volna szembe a parasztsággal, amely a munkásosztály nélkül nem tudta volna a földjét és önmagát megvédeni. Ennek a célnak megfelelően a reakció azonnal támadást kezdett a demok-

ratikus erők és vívmányok ellen. Támadásait elsősorban a földreform, a közigazgatás megtisztítása és a népbíróság ellen irányította. 1945 végén, 1946 elején egy sor helyen visszakövetelték az újgazdáktól a földet, az igazoló bizottságok sorra igazolták a fasisztákat, a népbíróságok halogatták a háborús bűnösök pereit.

A Magyar Kommunista Párt vezetésével nagy ellentámadás bontakozott ki a reakció ellen a gazdasági és politikai küzdőtéren egyaránt. E harcok során a párt mesterien kapcsolta össze a felső vezetést, a parlamenti harcot a néptömegek aktív küzdelmével és mozgósításával. Miközben a kommunisták a parlamentben, a kormányban, s a közélet egyéb területein harcoltak a demokratikus vívmányok védelméért — a párt vezette munkásosztály megvédte az újgazdák földjeit. *A budapesti munkásosztály legnagyobb megmozdulása ebben az időben az 1946 március 7-i nagy tüntetés volt. Több mint 400 000 ember tiltakozott a földek visszavétele ellen, ugyanakkor követelte a közigazgatás megtisztítását és aktív harcot a kisgazdapárti jobbszárny ellen.* E harcok során jött létre a Baloldali Blokk, amelyben a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Szakszervezeti Tanács vett részt. A budapesti munkások harcos megmozdulása hatalmas visszhangra talált vidéken is.

A sikeres ellentámadás eredményeképpen sikerült a földet megvédeni, a Kisgazdapártból kizárták a 21 legreakciósabb képviselőt, a szakszervezetek képviselőit beválasztották a B-lista bizottságokba, s a legnagyobb üzemek állami ellenőrzés alá kerültek. Az újgazdák kezdték látni, hogy a Kisgazdapárt az ő ellenségeiket támogatja. Így a föld megvédése a párt, a munkásosztály által a munkás-paraszt szövetség egyik jelentős összetevője lett.

*

Az ellentámadás sikerei után a harc főleg gazdasági térre tevődött át. Az infláció rendkívül gyorsan nőtt, a pénz szinte teljesen elértéktelenedett. A dolgozók, s kiváltképp a munkások, rendkívül sokat szenvedtek, valósággal éheztek. A gazdasági élet egyre inkább megbénult.

E körülmények elengedhetetlenül követelték az infláció megszüntetését. A Magyar Kommunista Párt részletes, sokoldalú stabilizációs tervet dolgozott ki. Eszerint 1946 augusztus 1-re meg

kell teremteni a jó pénzt. A többi párt szemben állt ezzel a tervvel. Több éves előkészítés szükségességéről beszéltek, nyugati, főleg amerikai kölcsönhöz kötötték a stabilizáció sikerét. A Magyar Kommunista Párt bízott a Szovjetunió segítségében és a magyar munkásosztály, a nép erejében. Nem csalódott. A Szovjetunió kiharcolta, hogy a Nyugatra hurcolt aranykészletünk javát visszakapjuk, s elengedte, illetve meghosszabbította a jóvátételi szállításokat. A munkásosztály kitartott, még termelését is igyekezett emelni. S a forint megszületett.

A stabilizáció jelentős gazdasági és politikai eredményekkel járt. Megsemmisítettük a reakciónak az infláció kovácsolta fegyverét, gazdasági csapást mértünk rá. A jó, értékálló pénzzel a gazdasági építőmunka egyik legjelentősebb alapját teremtettük meg. Ugyanakkor *bebizonyosodott, hogy a Magyar Kommunista Párt valóban a nép pártja, tevékenységét a nép érdeke határozza meg.* Nem csoda, hogy a párt befolyása a stabilizáció után szinte ugrásszerűen nőtt.

*

A felszabadulás óta eltelt alig két esztendő alatt tehát jelentős gazdasági és politikai eredményeket értünk el. Sikerült kivívni és tartósítani, sőt továbbfejleszteni a demokratikus vívmányokat. Az ellenséges erők egy részét — a nagybirtokos osztályt a földreform végrehajtásával, a Kisgazdapárt mögé búvt reakció szélső jobboldali szárnyát pedig a párt és a tömegek nyomása következtében — felszámoltuk. A Magyar Kommunista Párt befolyása jelentős mértékben megnőtt.

Új, nagy feladatokat kellett megoldani: tartósítani eddigi eredményeinket, s előkészíteni a tőke elleni általános támadást. E feladatokat volt hivatva megoldani a Magyar Kommunista Párt 1946 szeptemberében összeült III. kongresszusa. A kongresszus, felmérve a felszabadulás óta eltelt idő eredményeit, feladatul a tőkés osztály elleni fokozott harcot jelölte meg. E célt tükrözte a kongresszus fő jelszava: „Nem a tőkéseknek, a népnek építjük az országot!" Ennek érdekében kellett fokozni a harcot a koalíción belüli reakció ellen. („Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!")

A demokratikus erők sorozatos győzelmei után a reakció, hogy a régi rendet visszaállítsa, összeesküvést szervezett. Az összeesküvők — a magyar reakció legkülönbözőbb rétegeinek díszpéldányai — igen részletes tervet dolgoztak ki népi demok-

ratikus rendünk megdöntésére. Támogatta őket: a Vatikán (az országon belül a klérus), az amerikai imperialisták és magyarországi ügynökeik, a földjüket vesztett nagybirtokosok, gyáraikat féltő tőkések, kémek, szabotőrök. Többségük a Független Kisgazdapárt mögött bújt meg. Jelentős részük éppen a Kisgazdapárt révén komoly államhatalmi pozíciókban volt. Volt köztük miniszter, államtitkár, katonatiszt stb. (Pl. Nagy Ferenc kisgazdapárti miniszterelnök.)

A kisgazdapárti politikusok, különösen Nagy Ferenc leleplezése szinte szétmállasztotta a Kisgazdapárt tömegbázisát. A dolgozók és főleg a dolgozó parasztok, akik hosszú ideig bíztak a Kisgazdapártban, most tömegesen fordultak el tőle. Saját tapasztalataikon győződtek meg arról, hogy a Kisgazdapárt nem az ő érdekeiket képviseli, becsapta őket.

*

Az összeesküvés felszámolása során jelentősen megnőtt a Magyar Kommunista Párt tömegbefolyása. 1946—1947 telén a munkásosztály többsége már a kommunista pártot támogatta. S most az összeesküvés felszámolása után a dolgozó parasztok, főleg az újgazdák, egyre tekintélyesebb számban fordultak a párt felé.

Ugyanakkor a fasiszta összeesküvés felszámolása, a Kisgazdapárt hallatlan meggyengülése pánikot, zűrzavart idézett elő a reakció soraiban. Mielőtt a reakció sorait rendezni, szétzilált tömegbázisát helyreállítani tudta volna, a Magyar Kommunista Párt kiharcolta az új választások kiírását. Az új választások megtartását követelte az a tény is, hogy az 1945-ös választások óta jelentős változások mentek végbe a párt- és az osztályerőviszonyokban. Az országgyűlés és a kormány összetétele pedig még az 1945-ös erőviszonyoknak felelt meg.

A Magyar Kommunista Párt a nemzeti erők összefogása, a munkásegység megszilárdítása, a demokratikus vívmányok megvédése és kiszélesítése érdekében javasolta, hogy a koalíció pártjai közös listával induljanak. Ez a terv a szociáldemokrata áruló vezetők ellenállásán meghiúsult. Ezután a Magyar Kommunista Párt teljes erővel hozzákezdett a választási harchoz. *A párt a hároméves terv, a bankok államosítása, a reakció elleni kíméletlen harc jelszavával, a munkásegység és munkás-paraszt szövetség jegyében indult a választási küzdelembe.* A kommunistaellenes rágalmakkal szemben a Magyar Kommu-

nista Párt felvetette a két munkáspárt egyesülésének szükségességét és lehetőségét. Az egyesülés felvetése egyrészt erősítette a magyar demokrácia fő politikai bázisát, a munkásegységet, másrészt akadályozta az egységbontó manővereket és zavarta a reakciót is.

A Magyar Kommunista Párt a választási harcban még szorosabbá fonta kapcsolatait a dolgozó tömegekkel, befolyása tovább nőtt. A választásokat megelőző hónapban százezer fővel emelkedett a párt taglétszáma.

Az augusztus 31-én lezajlott választás a Magyar Függetlenségi Front és a Magyar Kommunista Párt nagy győzelmét, s a reakció súlyos vereségét eredményezte. A Magyar Kommunista Párt szavazóinak száma 1945-höz viszonyítva mintegy 40 százalékkal nőtt. Ugyanakkor a Szociáldemokrata Párt elvesztette szavazatainak tíz, a Kisgazdapárt pedig 71 százalékát. A választás eredményei azt mutatták, hogy szilárdan pártunk mögött állt a munkásosztály többsége, különösen Budapesten és a bányavárosokban. Ugyanakkor a párt kapta a legtöbb paraszti szavazatot is.

A választás megmutatta, hogy megnyertük a proletariátus nagy többségét, és pártunk mögé kezdett felsorakozni a dolgozó parasztság is; kezdtek megérni a proletárdiktatúra előfeltételei.

*

A reakció választási manőverei nem sikerültek. A Függetlenségi Front pártjai a szavazatok 60 százalékát kapták. A Magyar Kommunista Párt az ország legnagyobb pártja lett.

1947 novemberében sikerült megsemmisíteni a fasiszta Pfeiffer-pártot és egyre jobban kiéleződött a harc a jobboldali szociáldemokrata árulók ellen. Egyre sűrűbben lepleztük le a szociáldemokrata jobboldali vezetők aknamunkáját, és ugyanakkor az alsóbb szervekben mindjobban erősödött a munkásegység. A tömegek s elsősorban a munkások, egyre határozottabban fordultak a kommunista párt felé, s ezrével, sőt tízezrével léptek át a Szociáldemokrata Pártból a kommunista pártba. E harc során 1947 december 31-én a Szociáldemokrata Párt fővárosi végrehajtó bizottsága nyilatkozatban megbélyegezte a jobboldalt.

Valóságos földcsuszamlás kezdődött a Szociáldemokrata Pártban. A munkástömegek áramlása a Magyar Kommunista Párt felé azt bizonyította, hogy végleg megnyertük a munkásosztály többségét. A Szociáldemokrata Párt baloldali vezetői

1948 február 1-én kizárták a legjobban kompromittált jobboldali vezetőket, s elhatározták kongresszusuk összehívását az egyesülés kimondása érdekében.

Az egyesülést sokoldalú politikai munka előzte meg. Ennek során a Szociáldemokrata Pártból kizártak sok jobboldali elemet. A Szociáldemokrata Pártban levő becsületes, valóban baloldali munkások körében osztatlan örömet okozott a két párt egyesülése. Saját tapasztalataikon keresztül győződtek meg a kommunista párt helyes politikájáról.

Az egyesülést először az alsóbb szervekben hajtottuk végre, majd június 12-én összeült a Magyar Kommunista Párt IV. és a Szociáldemokrata Párt XXXVII. kongresszusa. E kongresszusok kimondták az egyesülést, és másnap összeült a Magyar Dolgozók Pártja I. kongresszusa.

A gazdasági és politikai harcok sikerrel jártak. Mindent összevetve azt láthatjuk, hogy a párt vezette munkásosztály kemény harcban legyőzte a reakciót. *A munkásosztály többsége a Magyar Kommunista Pártot támogatta, de egyre inkább mellé csatlakozott a dolgozó nép jelentős része, elsősorban a szegényparasztság. Fokozatosan felszámoltuk az ellenséges erőket; a párt igen helyesen ki tudta mindig választani az ellenség legsebezhetőbb pontját, s döntő helyen, a döntő túlerőt biztosítani tudta. A demokratikus forradalom végrehajtása során megteremtettük a proletárdiktatúra előfeltételeit. A demokratikus forradalom szocialista forradalommá, a munkás-paraszt demokratikus diktatúra proletárdiktatúrává nőtt át.*

E forradalmi harcokban a legjelentősebb határkő a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása volt. A kommunista párt a 25 éves fasiszta uralom alatt nem működhetett legálisan, üldözték, tagjainak nagy részét bebörtönözték, kivégezték. Minden üldöztetés és hajsza ellenére az elnyomás éveiben is magasra tartotta ez a párt a szabadság zászlaját, s ha számszerűleg kis párt is volt, mély gyökerei voltak a munkások és dolgozó parasztok között, mert akkor is következetes harcot folytatott a magyar dolgozók érdekeiért. A Magyar Kommunista Párt a felszabadulás után képes volt arra, hogy az ország előtt álló feladatokat világosan meghatározza és a feladatok megoldására mozgósítsa a magyar népet. Ezekben a harcokban a magyar nép a saját tapasztalatain győződhetett meg pártunk politikájának helyességéről. A munkásosztály túlnyomó többsége a felszabadulás óta eltelt há-

rom esztendő alatt felismerte a Magyar Kommunista Párt politikájának helyességét és egyre inkább a párt mögé sorakozott fel. A Magyar Dolgozók Pártja megszületésének egyik legfontosabb feltétele tehát az volt, hogy megerősödött a Magyar Kommunista Párt, hogy őt követte a munkásosztály többsége.

A Magyar Dolgozók Pártja megalakulásának feltétele volt, hogy szívós harcban leleplezzük a Szociáldemokrata Párt jobboldalát, hogy a dolgozó nép — kiváltképp a munkásosztály — előtt napnál is világosabbá tegyük, hogy ezek a reakció szolgálatában állanak, a munkásosztály ellenségei. A kommunistákkal e harcban együtt küzdöttek a Szociáldemokrata Párt baloldali tagjai és vezetői, akik felismerték a munkásosztály egységének fontosságát.

A Magyar Dolgozók Pártja megalakulása a marxizmus—leninizmus diadala volt. A Magyar Dolgozók Pártja megalakulásával megszűnt a munkásosztály évtizedes kettészakítottsága, és ezzel meghatványozódott ereje. Új, nagy feladat megoldásához láthatott ezután hozzá: a szocializmus építéséhez.

II

A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSE MAGYARORSZÁGON

Az eddigiekben megvizsgáltuk azt a harcot, melynek során megvalósult hazánkban a proletárdiktatúra. Most azt nézzük meg, hogyan gazdálkodott munkásosztályunk és pártunk a hatalommal, milyen eredményeket értünk el, s miben hibáztunk a szocializmus építése során.

Nem kevesen voltak az 1956. évi ellenforradalom alatt azok — s ma is akadnak ilyenek —, akik elismerik a proletárdiktatúráért folytatott harc nagy eredményeit, sikereit, de szinte teljes egészében tagadják az 1948 utáni vívmányainkat. Ez a szemlélet ellentmond a történelmi tényeknek, a valóságnak, dolgozó népünk, munkásosztályunk áldozatos erőfeszítéseinek, vívmányainak a lebecsülését jelenti.

Le kell szögeznünk, hogy pártunk magáénak vallja az 1948 utáni időket is. Igaz, ebben az időben jelentős hibákat is elkövettünk, de mégis haladtunk, a szocializmust építettük. Igaz, voltak hibák a proletárdiktatúra gyakorlati alkalmazásában, de mégis a munkásosztály kezében volt a hatalom, proletárdiktatúra volt Magyarországon. S ez ellen a szocialista építőmunka ellen, ez ellen a proletárdiktatúra ellen fogott fegyvert az ellenforradalom.

A szocializmus építése során *a legelső feladat: a 3 éves terv sikeres, lehetőleg gyors befejezése volt.* A dolgozók — elsősorban a munkások — megértették, hogy a terv idő előtti befejezése meggyorsíthatja előrehaladásunkat. Így az üzemek egész sora tett felajánlást arra, hogy 1950 január 1-ig — tehát 7 hónappal a határidő előtt — befejezik a tervet. Ez lehetővé tette, hogy a párt és a kormány kidolgozza az 5 éves tervet s 1950 januárjában hozzákezdjünk végrehajtásához.

Az ötéves terv fő célkitűzései: az ország iparának — elsősorban a nehéziparnak — nagyarányú fejlesztése; a mezőgazdaság szocialista átszervezése; az életszínvonal emelése; a kulturális forradalom megvalósítása; az ország honvédelmének fokozása volt. Ez utóbbit főként a nemzetközi helyzet kiéleződése követelte meg.

E célkitűzések meghatározásában támaszkodhattunk: eddigi sikereinkre, eredményeinkre s a szocialista tábor — elsősorban a Szovjetunió — segítségére.

A Magyar Dolgozók Pártja világosan látta, hogy a proletárdiktatúra győzelme, a szocializmus építése új, az eddigiektől sok tekintetében eltérő, sőt nehezebb feladatot ró a pártra.

E nagy feladat jó megoldásának legfontosabb feltétele a párt szervezeti, ideológiai, politikai megerősítése volt. Ezt szolgálta a párttagság 1948—1949. évi felülvizsgálása; a pártoktatás kiszélesítése; a párton belüli demokrácia fokozottabb biztosítása (KV-ülés, 1950 február 10.) stb.

Ugyancsak e cél szolgálatában állt az állami és gazdasági apparátus, valamint a fegyveres erők tisztikarának megerősítése munkás-paraszt káderekkel. A párt összehívta a sztahanovisták, a termelőszövetkezeti dolgozók és a gépállomások élenjáró munkásainak első országos értekezletét, hogy velük is megtárgyalja a szocializmus építésének legfőbb feladatait.

Az ötéves terv első esztendejének nagy eredményei azt mutatták, hogy munkásosztályunk és dolgozó népünk magáévá teszi nagy célkitűzéseinket. A munkásosztály állama bebizonyította, hogy néhány rövid év alatt olyan eredményeket tud megvalósítani, amilyenekre a tőkések — földbirtokosok Magyarországában még gondolni sem lehetett. Az ipar termelése 5 év alatt szinte ugrásszerűen megnőtt, 131 százalékkal volt több, mint 1949-ben. Új iparágak születtek, 75 új ipari üzem kezdte meg a termelést. Sztálinváros, „November 7" Erőmű, Várpalota — ezek a nevek jelzik a hatalmas fejlődést. Nagyot változott mezőgazdaságunk is. Gyökeret vertek a termelőszövetkezetek, állami gazdaságok és gépállomások sűrű hálózata épült ki. Jelentősek voltak szociális és kulturális vívmányaink is.

Ilyen nagy eredmények láttán — kissé elkápráztatva saját sikereinktől — 1951-ben jelentősen felemeltük a beruházásra szánt összegeket. Nem számoltunk eléggé lehetőségeinkkel s emiatt rövidesen aránytalanságok, feszültségek keletkeztek népgazdaságunkban. Ezek nem maradtak hatás nélkül a dolgozó

nép életszínvonalára sem: az életszínvonal emelkedése megtorpant, később pedig csökkent.

A hibák kihatottak a dolgozók helyzetére. Az életszínvonal emelkedése megtorpant, sőt egy időben csökkenés következett.

1953-ban a párt felismerte azokat a hibákat, amelyeket a gazdasági és politikai életben elkövetett, és az év júniusában a Központi Vezetőség önkritikusan feltárta azokat. A dolgozó tömegek — s így a párttagok is — a párt önkritikája után azt várták, hogy most megkezdődik a hibák kijavítása, s sikeresebben fogjuk építeni a szocializmust.

Történtek is jelentős változások, elsősorban az életszínvonal javára. 1953 szeptemberében általános árleszállítás volt, később a hús- és a zsírárak csökkentek. A munkások és az alkalmazottak jelentős részének béremelésére is sor került. Különösen a parasztság részesült sok kedvezményben: elengedték az adóhátralék jelentékeny részét, leszállították a kötelező beadás normáit stb.

Új erőre kaptak pártszervezeteink is: erősödött a demokratizmus, javult a pártszervezetek és a dolgozók kapcsolata, kezdtek érvényesülni a pártélet lenini elvei.

Ez a fejlődés azonban nem volt egyértelmű, sőt hamarosan kitűnt, hogy a párt vezetésében helyet foglalók nézeteltérései, máskor elvtelen kompromisszumai, vontatottá teszik a hibák kijavítását, akadályozzák a fejlődés meggyorsítását.

Nagy Imre miniszterelnöki funkcióját arra használta fel, hogy revizionista, opportunista nézeteit szabadabban tudja terjeszteni, sőt megvalósítani. Elsősorban az ő tevékenységének volt „köszönhető", hogy 1953—1954-ben széles körben elterjedtek a revizionista, opportunista, nacionalista nézetek. A nehézségeket még csak tovább fokozta, hogy 1954 májusában, a Magyar Dolgozók Pártja III. kongresszusán sem történt nyílt, határozott fellépés a revizionizmus, opportunizmus ellen. Sőt ezen a kongresszuson sok vonatkozásban szemet hunytak a jobboldali nézetek felett. Ez a revizionizmussal való kompromisszum a továbbiakban súlyosan megbosszulta magát.

1955 márciusában az MDP Központi Vezetősége fellépett a jobboldali erők ellen, és Nagy Imrét ki is zárták a pártból. Ez a szervezeti intézkedés jogos és helyes volt, azonban ugyanekkor a pártvezetés két — egymással szorosan összefüggő — súlyos hibát követett el.

Az egyik az volt, hogy ezt a szervezeti intézkedést nem követte a jobboldali nézetek és irányzatok eszmei, ideológiai szétzúzása. Nem volt világos a párttagság előtt, hogy miben képviseltek Nagy Imre és mások antimarxista nézeteket; tevékenységük miben és hogyan jelentette a szocializmus építésének akadályozását, sőt hátbatámadását. Rendszerint csak arról volt szó, hogy ők tagadták a nehézipar fejlesztésének elsődlegességét, s azt állították, hogy a kisparaszti gazdaság is a szocializmus felé fejlődik.

Mivel Nagy Imre nézeteit 1955—1956-ban nem leplezték le és cáfolták meg a maguk egészében, e nézetek tovább éltek, széles körben terjedtek. (Ugyanakkor — ahogy ez később kiderült — Nagy Imre már ebben az időben elkezdte írni azokat a tanulmányait, melyek később az ellenforradalmat ideológiailag megalapozták.)

A másik hiba az volt, hogy a jobboldali elhajlás elleni harc közben, számos területen erősödött a baloldali elhajlás, terjedt a szektarianizmus. 1953 és 1956 között egy sor egymásnak ellentmondó határozat született. Ez természetesen csökkentette a párt befolyását, tekintélyét, gyengítette a párt és tömegek közti kapcsolatot. Nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az 1953 előtt elkövetett hibák nem okoztak olyan súlyos károkat, mint az a huzavona, ingadozás, jobbra-balra való kilengés, mely 1953—1956 közt megnyilvánult. A helyzetet még csak tovább rontotta, hogy a párt akkori vezetői igyekeztek *színleg* fenntartani a pártegységet. Nemegyszer éppen akkor jelentették ki hogy: „pártunk sohasem volt olyan egységes, mint most", mikor éles harcok dúltak a jobb- és baloldal közt, vagy éppen kompromisszumra került a sor.

1956 februárjában ült össze az SZKP XX. kongresszusa, mely bátran és önkritikusan elemezte az SZKP addigi munkáját, elemezte a nemzetközi helyzetet, amelyből új, nagy jelentőségű elméleti következtetéseket vont le a nemzetközi munkásmozgalom számára. A XX. kongresszus a szó valóságos értelmében átlépte a Szovjetunió határait, s viszonylag rövid idő alatt éreztette kedvező hatását valamennyi ország munkásmozgalmában, haladó köreiben.

Sajnos a Magyar Dolgozók Pártja felső vezetése a XX. kongresszus után jó ideig nem volt képes arra, hogy a kong-

resszus útmutatásaiból megfelelő következtetéseket vonjon le. Akadozott a hibák kijavítása, az egyre erőteljesebben kibontakozó revizionista támadás mellett számos szektás, visszahúzó erő nehezítette a párt megújhodását.

A XX. kongresszus iránymutatásának alkalmazása során megmutatkozó tétovázást jól fel tudták használni a különböző jobboldali erők arra, hogy saját magukat a XX. kongresszus eszmei „zászlóvivőjének", a „leninizmusért való harc bajnokainak" tüntessék fel. Az amúgy is gyenge lábon álló pártegység tovább romlott, a pártvezetés sokáig szinte tehetetlen volt e folyamattal szemben. *Pedig az MDP Központi Vezetőségének 1956 júliusi ülése olyan határozatokat hozott, amelyeknek következetes megvalósítása hatalmas előrelépést jelentett volna a népi demokratikus rendszer megszilárdítása útján.*

„Pártunk nem riad vissza a nehézségektől — szólt a határozat —, bátran halad előre a demokratizálás, a munkásosztály, a néptömegek aktivizálása útján, a párt és a nép előtt álló feladatok kidolgozásának termékeny megvitatását használva legfőbb emelőül helyes politikája kidolgozására."

E határozat természetesen, nem lezárása, hanem lényegében csak megkezdése volt a XX. kongresszus tanításai alkalmazásának. Maga a határozat sem állította, hogy már mindenben ki volt akkor dolgozva a párt helyes politikája, hanem éppen arra hívta fel a párttagságot és a pártonkívüli dolgozókat, hogy vegyenek részt e helyes politika kidolgozásában. E határozat azt bizonyította, hogy megnövekedtek a párton belül azok az erők, melyek képesek arra, hogy „kétfrontos harccal" küzdjék le a bal- és jobboldali elhajlásokat.

Biztató jel volt, hogy a júliusi KV-ülés előtti időhöz viszonyítva, nagymértékben meggyorsultak a demokratizmust erősítő, a dolgozók érdekeit védő intézkedések. A júliusi KV-ülésnek igen kedvező eredménye volt, hogy a párt szemmelláthatóan *az élére állt* a kezdeményezéseknek, az újért való küzdelemnek.

Hogy pártunk mennyire komolyan gondolta a hibák kijavítását, a demokratizmus kiszélesítését, azt bizonyította többek közt: az ötéves tervjavaslat széleskörű vitája, a parlament és a képviselők jogkörének kiszélesítése, a párt- és állami vezetők egyre gyakoribb tanácskozása a dolgozókkal, a sajtóban leközölt számtalan bíráló és segítő cikk. Ezt mutatta az is, hogy egyre nagyobb számmal voltak olyanok, akik valóban segítő szándék-

kal, bátran elmondták véleményüket, bírálataikat, ezt bizonyítja az aktívaértekezletek bátor hangja, őszinte légköre.

A példák egész sorát lehetne még felemlíteni annak igazolására, hogy az 1956 júliusi határozat valóban igen nagy jelentőségű lépés volt a helyes vezetés kialakítására, a párt munkája megjavítása terén. Ennek megfelelően igen nagymértékben megnőtt a párttagság aktivitása, kezdeményezőkészsége. Javult a kapcsolat a pártvezetés és a párttagság, valamint a párt és a tömegek között.

Természetesen nemcsak a párthoz, a marxizmus—leninizmushoz hű erők figyeltek fel ezekre az új jelenségekre, hanem a párt és a munkásosztály ellenségei is. Jól tudták, hogy a júliusi határozat helyes végrehajtása az ő számukra azzal a végzetes következménnyel járhat, hogy újra megszilárdul a párt és a tömegek kapcsolata. Jól tudták, ha a párt valóban az élére áll a XX. kongresszus tanításai alkalmazásának, akkor ők már nem lehetnek e harc „bajnokai", „zászlóvivői". Ezért változtattak taktikájukon, és mentek át rövid idő múlva újabb támadásba. Amíg az előző hónapokban rendszeresen arról beszéltek, hogy a párton *belül* kell változtatásokat eszközölni, most már egyre erőteljesebben bontakozott ki egy általános pártellenes támadás. Mind *kevesebb jószándékú bírálat* és mind *több támadás* követte egymást. Már nemcsak a felső vezetőket „bírálták", hanem szinte frontális támadást kezdtek általában a pártfunkcionáriusok, a pártmunkások ellen.

A revizionisták a reakció tervei megvalósításának élvonalába kerültek.

AZ ELLENFORRADALOM ÉS ANNAK LEVERÉSE. A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT ÉS A FORRADALMI MUNKÁS-PARASZT KORMÁNY TEVÉKENYSÉGÉNEK ELSŐ KÉT ESZTENDEJE

1956 október 23-án véres ellenforradalom robbant ki Magyarországon. Az ellenforradalom célja: a proletárdiktatúra felszámolása, a szocialista vívmányok megsemmisítése, a kapitalista rend, a burzsoá diktatúra visszaállítása volt. Az ellenforradalom, mely október 23-án tüntetéssel kezdődött, hamar átcsapott fegyveres harcba, melyet rövid néhány nap alatt, az ország jelentős részében fehérterror is követett.

Az október 23-i tömegtüntetés irányítása már a délutáni órákban az ellenforradalmi erők kezébe ment át. Ennek eredményeképpen a kezdeti „demokratikus" jelszavakat mind jobboldalibb — nacionalista, soviniszta, szovjetellenes, antikommunista, antiszemita — jelszavak váltották fel. A vörös csillagokat leverték, a vörös zászlókat elégették, fegyveres harcot követeltek.

Maga a tüntetés is az ellenforradalom szerves része volt, s attól sem időben, sem személyileg elválasztani nem lehet. A kettő egy időben folyt le, a tudatos ellenforradalmárok mellett, jószándékú, de félrevezetett emberek mind a tüntetésben, mind pedig a fegyveres harcban részt vettek. De nem lehet megkülönböztetést tenni közöttük lényegüket tekintve sem, mert a tüntetés a fegyveres harc *közvetlen* előkészítője volt, még akkor is, ha részvevői közül sokan nem is akartak fegyveres harcot, s demokratikus jelszavakat hangoztattak is. A kezdeti demokratikus jelszavak is *objektíve* a burzsoá ellenforradalmat szolgálták, mert követeléseik többsége *nem a szocialista demokrácia,* hanem az *általános,* valami *„osztályfeletti"* demokrácia talaján állott, s mellettük *egyetlen olyan jelszó sem volt, mely a proletárdiktatúra megvédését, erősítését szolgálta volna.* Összessé-

gükben tehát ezek a jelszavak a szocialista demokráciáról a burzsoá demokráciára, a proletárdiktatúráról a burzsoá diktatúrára való áttérés szolgálatában állottak.

Az október 23. és november 4. közti idő igen válságos időszak volt a párt és minden kommunista számára. Nagy erők vonultak fel ebben az időben a párt ellen. Rátámadtak a nyugati imperialisták, a volt nagytőkések, földbirtokosok, horthysta fasiszták, az újra feléledt reakciós, polgári pártok jobboldali képviselői, a jobboldali szociáldemokraták —, egyszóval népünk minden rendű és rangú ellensége. Sajnos velük együtt támadtak pártunkra azok a megzavart fejű fiatalok és megtévesztett dolgozók, akik ugyan nem tudták, hogy az ellenforradalom ügyét szolgálják, de fellépésükkel mégis az ellenforradalmat támogatták.

Ez a nagyerejű támadás azonban nem tudott volna a párt és a népi hatalom fölé kerekedni, ha a párt vezetésében nem következett volna be árulás.

A pártnak október 24-re virradóra *volt* harci programja, mely abból állt: hogy aki fegyverrel támad a magyar állam intézményeire, az ellenforradalmár, és fegyverrel kell megsemmisíteni. Fel kell fegyverezni a munkásokat, mozgósítani a hadsereget s az államvédelmi, karhatalmi erőket — egyszóval tömöríteni kell az erőket. Szükség esetén pedig a Szovjetunióhoz kell fordulni segítségért.

Ezt a programot támadták hátba Nagy Imréék, pedig előzőleg elfogadták. Politikailag, eszmeileg és fegyveresen is támogatták az ellenforradalmi erőket, miután az ellenforradalmat nemzeti, demokratikus felkelésnek kiáltották ki.

„Számunkra nagyon fontos annak mérlegelése is — mondotta Kádár elvtárs az MSZMP I. országos értekezletén —, hogy vajon a burzsoá ellenforradalom és a szocialista forradalom erői — hogy úgy mondjam — nagyság szerint hogyan viszonylottak egymáshoz ebben az időszakban, október 23. és november 4. között. Azt hiszem, nem nehéz bebizonyítani, hogy Magyarországon október 23. és november 4. között is lényegesen nagyobbak és jelentősebbek voltak a szocialista forradalom, mint a burzsoá ellenforradalom erői. Csakhogy ezek az erők nem voltak egyforma állapotban. A szocialista forradalom erői a vezetésben működő árulás következtében dezorganizálva, a felbomlottság állapotában voltak, nem voltak mozgathatók, nem tudtak

föllépni. A burzsoá ellenforradalom erői szervezettek, rendkívül aktívak voltak, vezetéssel is rendelkeztek, és a népköztársaságot védő szerveken belül is ott voltak az embereik..."

A szocialista forradalomhoz hű harcosok egy csoportja — Kádár elvtárs vezetésével — szakított a Nagy Imre-féle revizionistákkal, s megalakítva a forradalmi munkás-paraszt kormányt, a Szovjetunió segítségével hozzálátott az ellenforradalom felszámolásához.

*

Már október végén, november elején szerveződni kezdtek a proletárdiktatúrához, a szocializmushoz hű erők, hogy felvegyék a harcot az ellenforradalom ellen. A szocialista erők kibontakozó harcát november 4-e előtt károsan akadályozta a párt — s főleg a pártvezetés — szétziláltsága, az egymásnak ellentmondó határozatok és nyilatkozatok. A harcolni kész kommunisták és más hazafiak azt várták, hogy majd a párt vezetésével szervezett harcot kezdhetnek a népi hatalom megvédésére. Ez a kezdeményezés jó ideig késett, s lényegében csak november 4-e után vált valósággá. Döntő módon akadályozta az ellenforradalom elleni harcot a Nagy Imre-féle kormány tevékenysége. A kormány — melyből elég gyorsan kiszorították a kommunistákat és más baloldali erőket — azt a szégyenteljes szerepet vállalta magára, hogy felszámolja a proletárdiktatúra, a szocializmus vívmányait, s jelentős lépéseket tett a kapitalizmus visszaállítására. Gyakorlatilag megkezdődött a proletárdiktatúra felszámolása, s ebben élenjárt Nagy Imre, akinek programja egybeesett a megdöntött uralkodó osztályok szándékaival.

Nagy Imre néhány nap alatt teljesen levetette álarcát. Megszüntette a párt vezető szerepét, visszaállította a többpárt-rendszert, és maga mellé vette a hatalomba a megdöntött uralkodó osztályok képviselőit, az ellenforradalmárokat. Így lett miniszter a munkásáruló Kéthly Anna és Kelemen Gyula, így kaptak miniszteri tárcát a megszűnt Kisgazdapárt legreakciósabb képviselői, B. Szabó István és társai. Így került a hatalomba Király Béla, a horthysta vezérkari tiszt, akit a bíróság az imperialisták javára végzett kémszolgálatokért már korábban jogerősen elítélt.

Nagy Imre felfegyverezte az ellenforradalmárokat, a huligánokat, a börtönből kiszabadult bűnözőket. Tárgyalásokat folytatott és megegyezésre jutott Dudással, az azóta kivégzett horthysta rendőrspiclivel és tömeggyilkossal. Felmondta a varsói

szerződést és Nyugatra készült utazni, hogy megpecsételje az országnak a szocialista táborból való kiszakítását és az imperialisták oldalára való átállítását. Több mint 70 különböző ellenforradalmi párt alakult meg az ő miniszterelnöksége idején néhány nap alatt, közöttük számos úgynevezett „keresztény-párt", sőt még a nyilaspárt is.

A Honvédelmi Minisztériumban egymás után jelentkeztek szolgálattételre a Horthy-rendszer magasrangú tisztjei, közöttük a háborús bűnökért jogerősen elítélt Almássy és Kuthy altábornagy. Vidéken horthysta rendőr-, csendőr- és katonatisztek szervezték az ellenforradalmi fegyveres erőket. A különböző ellenforradalmi szervezetekben, „forradalmi bizottságokban", „nemzeti bizottságokban", „nemzeti bizottmányokban" horthysta elemek, katonatisztek, csendőrök, főszolgabírók, főjegyzők, kulákok, földbirtokosok voltak a hangadók.

Hasonló volt a helyzet az ellenforradalom napjaiban alakult munkástanácsokban is. A gyárakban megbúvó deklasszált elemek, volt tőkések, katonatisztek, csendőrök, rendőrök és jobboldali szociáldemokraták vitték a főszerepet.

Munkástanácsokat alakított az ellenforradalom azért, hogy megszüntesse az üzemekben a munkásvezetést, a pártszervezetek vezető szerepét és egyengesse a tőkések visszatérésének útját. Nemzeti bizottmányokat és forradalmi bizottságokat alakított, de miért? Hogy kiüsse a hatalomból a nép által választott hatalmi szerveket, a tanácsokat és hogy eltávolítsa mindenünnen a kommunistákat, a haladó embereket, a népi demokrácia híveit. Az ellenforradalom alatt alakult munkástanácsok s egyéb bizottságok és bizottmányok a burzsoá restauráció szervei voltak.

Sztrájkokat szervezett az ellenforradalom, de miért? Október 23-a és november 4-e között azért, hogy a termelés megbénításával erőszakolja ki a szovjet csapatok kivonását és a szovjetellenes és kommunistaellenes pogromlovagok teljes szabadságát. November 4-e után azért, hogy akadályozza a normális élet megindulását, a termelést, a konszolidációt és minél több kárt okozzon a magyar dolgozó népnek.

Noha az ellenforradalom jó ideig nem merte nyíltan a tömegek előtt hangoztatni a kapitalizmus visszaállításának jelszavát, már az eddig felsorolt tények is megvilágítják, mi volt a fegyveres lázadás célja. Emellett azonban számos bizonyíték be-

szél az ellenforradalom valódi céljairól is. A megalakuló pártok a kormányhoz megküldött alapító okiratokban nem egy helyen nyíltan beszélnek a magántulajdon visszaállításáról. Beszélnek a „vállalkozás szabadságáról" és az „osztálybékéről". Nyilvánvaló, hogy mindez mit jelent: vissza a magántulajdont, vissza a tőkésnek a gyárat, a földesuraknak a földet. Vidéken, ahol az ellenforradalmárok kevésbé voltak diplomatikusak, nem egy helyen a földesúr fegyveresen jelent meg a faluban, hogy visszakövetelje a földet. Fegyveres támadásokat intéztek a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok ellen.

Az ellenforradalom igazi arca legjobban akkor mutatkozott meg, amikor a rádióban megszólalt *a népgyűlölő Mindszenty hercegprímás, a Habsburg-ház híve és nyíltan kimondta, hogy a népi demokratikus rendszert a kapitalizmus fogja felváltani.*

*

Rendkívül súlyosak azok a károk, melyeket az ellenforradalom a gazdasági életben okozott.

Az ellenforradalom szervezőinek és vezetőinek semmi sem volt drága, csakhogy a hatalmat visszaszerezzék a magyar néptől. A termeléskiesésből származó károkat nem számítva, *álló- és forgóeszközben* (épület, gépek és nyersanyagok stb.) 2 158 400 000 forint volt a veszteség, amely teljes egészében az ellenforradalom puccskísérletének köszönhető...

1956-ban az állami ipar termelése nyolc és fél százalékkal volt kevesebb, mint a megelőző évben. 1956 októbertől decemberig tartó három hónap alatt *az ipari termelés az 1955 hasonló időszakának több mint felére (47,5 százalékra) esett vissza.*

A hatalmas méretű termeléscsökkenés ellenére a kifizetett teljes béralap ebben az időszakban tizenhét és fél százalékkal haladta meg az 1955 IV. negyedévit. A termeléscsökkenés méreteire jellemző, hogy míg 1956 októberében például 1 784 167 tonna volt a *széntermelés, addig novemberben* már csak 253 944 tonna, *Alumíniumból* októberben még 3351 tonnát termeltek, novemberben már csak 81 tonnát. Hasonló arányban esett vissza a kőolaj, az acél, a cement, a bőrlábbeli, a pamutszövet, cukoráru stb. termelése.

A nép közös tulajdonában levő *mezőgazdasági üzemek és termelőszövetkezetek károsodása meghaladta* — három hónap alatt a 204 millió forintot.

A közlekedés károsodása országosan is jelentős. Az ellenforradalmárok megrongáltak 2 mozdonyt, elpuszítottak 10 teher- és poggyászkocsit, 1 hálókocsit, megrongáltak 29 teher- és 28 személykocsit.

A főváros villamosközlekedését is jelentős károsodás érte. Megsemmisült vagy megrongálódott 65 motorkocsi, 6 ikerkocsi, 81 pótkocsi és 10 trolibusz. A lázadók megrongáltak 3,4 kilométer hosszú vágányt, 73 kilométer hosszú villamos felső vezetéket és 216 kilométernyi trolibuszvezetéket. A fővárosi villamosvasút anyagi vesztesége meghaladta a 25 millió forintot.

Hasonló súlyos károkat okoztak az ellenforradalmárok a gépkocsiparkban is. *Megsemmisült, illetve eltűnt 116 tehergépkocsi, 17 pótkocsi, 10 autóbusz, 10 személygépkocsi.* Megrongáltak 956 tehergépkocsit, 31 pótkocsit, 261 autóbuszt, 11 személygépkocsit.

A belkereskedelem árukára 625 millió forint. A kár nagy része Budapesten keletkezett (élelmiszerekben 147, ruházati cikkekben 273 és vegyes iparcikkekben 138 millió forint). A károk nagyobb része az ellenforradalmi bandák és huligán elemek rablásából, kisebb része pedig a pusztításokból keletkezett. Az üzletekben és berendezéseikben keletkezett károk összege mintegy 150 millió forint. A belkereskedelem 200 boltja használhatatlanná vált, 400 súlyosan és 1500 kisebb mértékben megsérült, illetve megrongálódott. A 8500 vendéglőből több mint 500 sérült meg, vagy vált használhatatlanná. A szállodai szobáknak országosan 6—7 százaléka, Budapesten közel 30 százaléka semmisült meg.

A *népegészségügy* és intézményeinek károsodása megközelíti a 20 millió forintot. Ennek kétharmada épületkár, egyharmada pedig az elpusztult berendezések és felszerelések összege.

Budapesten az egészségügyi intézmények közül elsősorban a kórházak sérültek meg a legsúlyosabban. A pusztítás következtében a kórházak befogadóképessége, mintegy 1250 ággyal csökkent, és ez súlyos gondokat okozott a betegek elhelyezésében és a gyógyításban.

A harcok során Budapesten 192 *népoktatási intézet*, iskola sérült meg és az óvodákban, iskolákban 333 foglalkoztató, illetve osztályterem vált átmenetileg vagy teljesen használhatatlanná. Ezzel az ellenforradalmárok súlyos helyzetbe juttatták az egyébként is szűkös tantermi elhelyezéssel küzdő iskolai oktatást.

Az ellenforradalmi támadók nem kíméltek semmit. Egyaránt *pusztították a lakóházakat, a mozikat, a múzeumokat, a középületeket.* Barbárságukra jellemző, hogy az ország első múzeumát — a budapesti Nemzeti Múzeumot — is megszállták és harci támaszponttá alakították. Ennek következtében a múzeum Afrikakiállítási szárnya a tetőszerkezettel együtt leégett. Az Iparművészeti Múzeum helyreállításához 2 millió forint szükséges, míg a Nemzeti Múzeum előreláthatóan négy és fél millió forintba kerül. *Mérhetetlen károkat okoztak egyéb kulturális intézményeinkben is.* Budapesten a harcok során 38 filmszínház sérült meg — köztük olyan jelentős mozik, mint a Vörös Csillag, Ady, teljesen elpusztult. Az így okozott kár meghaladta a 4 millió forintot.

A budapesti színházak közül a legsúlyosabb kár a Nemzeti Színházat érte, amelynek újjáépítése 1 500 000 forintba kerül.

A Várba szorult ellenforradalmi csoportok esztelen lövöldözése következtében pótolhatatlan károkat szenvedett az Országos Levéltár épülete és gyűjteménye.

Az anyagi kár óriási volt. Az ellenforradalom okozta 22 milliárd forint kár körülbelül akkora, amelyből új Szegedet, Miskolcot, Debrecent, Pécset, Győrt és Sztálinvárost lehetne építeni.

Az ország népére nemcsak anyagi károk özönét zúdította az ellenforradalom, hanem a barbár fasiszta bandák garázdálkodása során ezrével estek áldozatul a néhány hetes fasiszta rémuralomnak a békés lakosok is.

Az 1956 október—december hónapok időszakában az anyakönyvezett halálozások száma Budapesten 28 075, 11,3 százalékkal több, mint az előző év azonos időszakában. Az ellenforradalom alatt és a harcok során *erőszakos halállal közel 2000 ember halt meg Budapesten, és országosan — mintegy 2500 fő* a halálozás száma. Az ellenforradalom alatt a terrorista csoportok utcai lincseléseken több száz kommunista és haladó gondolkodású magyar állampolgárt gyilkoltak meg, és csak Budapesten 3000 embert tartóztattak le. 1956 december végéig sebesülések következtében 19 226 (Budapesten 16 700) sérültet kezeltek a kórházakban és a rendelőintézetekben. Az ellenséges propaganda, valamint az ellenforradalom hatására mintegy 150 000 ember hagyta el törvénytelenül az országot.

Az ellenforradalom a családok tízezreit tette tönkre. Hihetetlen nehéz gazdasági helyzetbe döntötte az országot.

*

1956 november 4. után a következő fő feladatok álltak a szocializmushoz és a proletárdiktatúrához hű erők — elsősorban a kommunisták — előtt:

az ellenforradalom teljes felszámolása. Ennek kapcsán nem csupán a fegyveres csoportok lefegyverzése, megsemmisítése, hanem az ellenforradalmárok felkutatása, a közélet megtisztítása tőlük. Ezzel együtt a proletárdiktatúra fegyveres erőinek újjászervezése s a munkásosztály legjobbjainak felfegyverzése;

az ellenforradalom okozta gazdasági károk helyreállítása; a termelés beindítása — egyszóval a gazdasági konszolidáció;

az ellenforradalom politikai, eszmei, ideológiai leleplezése, szétzúzása. Azoknak a károknak a helyreállítása, melyeket az ellenforradalom az *emberek fejében* okozott. Ezen belül is elsősorban a pártellenes, valamint a szovjetellenes, nacionalista, soviniszta nézetek leleplezése;

mindezekkel egyidejű feladat volt a kommunista párt — az MSZMP — újjászervezése. A párt szervezeteinek kiépítése, a kommunisták sorainak rendezése. Ezzel együtt a revizionista nézetek és irányzatok sokoldalú leleplezése s a „baloldali" szektás hibák bátor bírálata, a velük való szakítás.

Mindezen feladatok végrehajtásához lényegében egyidőben kellett hozzáfogni, s e feladatokat egymással szoros összefüggésben kellett megoldani. Vizsgáljuk meg közelebbről, hogyan is végezte el ezt a nagy munkát a párt és a kormány.

A forradalmi munkás-paraszt kormány köré tömörültek a forradalomhoz, a szocializmushoz, a Szovjetunióhoz és a proletár internacionalizmushoz hűséges kommunisták. Ez a kormány nem az imperialistáktól, hanem szocialista barátainktól kért és kapott segítséget, fegyveres és anyagi támogatást. Ez a kormány nem a szovjet csapatok kivonását követelte, hanem éppen ellenkezőleg, segítségül hívta őket ahhoz, hogy a szocializmus vívmányait meg tudja óvni, az ellenforradalmat le tudja verni. Ez a kormány nem halogatta, hanem ingadozás nélkül, következetesen végrehajtotta az ellenforradalom erőinek felszámolását, szétverését. S nem paktált a gyilkos és fosztogató csőcselékkel, hanem fegyverbe szólította a kommunistákat, a

néphez hű katonákat, munkásokat, és leszámolt az öldöklő és gyújtogató banditákkal.

Ez a kormány nem a szocialista tábor egységét megbontó „semlegesség" hazug jelszavát írta zászlajára, hanem a proletár internacionalizmus, a szocialista országokkal való testvériség szent jelszavát. S szorosabbra fűzte baráti kötelékeit a nagy Szovjetunióval és Kínával, a szocialista országok és a kommunista pártok nagy családjával.

Ez a kormány a szocialista eszmékhez hű munkásosztályra és szegényparasztságra támaszkodott, valamint a kapitalista restauráció veszélyét felismerő dolgozó parasztságra s a haladáshoz, a néphez hű magyar értelmiségre.

A párt és a kormány az ellenforradalom leverésében, s az azt követő időkben helyesen és jól kapcsolta össze az ellenség elleni kíméletlen harcot, a széles tömegek felvilágosításával s demokratikus jogainak biztosításával. Vagyis következetesen egybekapcsolta a diktatúra és demokrácia követelményeit, s ezzel világossá tette nagy népi rétegek előtt a szocialista államhatalom: a proletárdiktatúra lényegét.

„Míg a huzavona éveiben sokan már azt hitték — írta Münnich Ferenc elvtárs a kormány megalakításának első évfordulóján —, hogy nálunk nem is lehet megvalósítani egyszerre és egy időben a demokrácia és diktatúra két funkcióját, s csak végletek cikcakkja között vezethet az út, fájdalmas megrázkódtatások közepette, addig az elmúlt esztendő bebizonyította, hogy csak a marxizmus—leninizmus útján haladhatunk következetesen, ingadozások nélkül, egyenes úton előre."

Az ellenforradalmárok elleni kemény és következetes diktatúra alkalmazását megnehezítette, hogy az ellenforradalomnak sikerült dolgozó népünk egy részének tisztánlátását megzavarnia. Ismeretes, hogy az ellenforradalom idején a frontok meglehetősen összekuszálódtak. A hamis polgári demokratikus illúziók elég sokáig éltek. Súlyosbította a helyzetet az, hogy a proletárdiktatúra gyakorlatában a korábbi években elkövetett hibákat, egyebek között a törvénysértéseket, egyesek azonosították a proletárdiktatúrával. Ezt az ellenforradalmi s revizionista demagógia mérhetetlenül felnagyította és kihasználta. De a forradalmi munkás-paraszt kormány bízott benne, hogy a dolgozó nép előbb-utóbb megérti politikája helyességét, s nem habozott kemény rendszabályokhoz nyúlni.

A kormány, miközben erejéhez képest teljesítette a dolgozók jogos igényeit, bátran és nyíltan fellépett a demagóg követelések, a jogtalan vagy teljesíthetetlen igényekkel szemben.

A párt és a kormány következetes, jó munkája eredményeképpen sikerült néhány hónap alatt megszilárdítani az állami hatalmat. A forradalmi munkás-paraszt kormány felhívására *már november 4-én este megalakult az első karhatalmi egység,* s ezt követően a karhatalmi egységek egész sora. Az új karhatalmi egységek — az újjászervezett rendőrség, az oda nem való elemektől megtisztított fegyveres alakulatok, közös munkával fogtak hozzá az illegalitásba menekülő ellenforradalmárok felderítéséhez és ártalmatlanná tételéhez. E harc eredményeként néhány hónap alatt megtisztították az országot azoktól az elemektől, akik kirobbantották a felkelést és a népi demokrácia megdöntésében, a kommunisták és a haladó emberek üldözésében bűnös szerepet játszottak.

A statárium végrehajtása, a kormány szilárd eltökéltsége megadta a népi államhatalom tekintélyét, megfélemlítette az ellenséget, meggyorsította a konszolidációt. A proletárdiktatúra — a törvényesség szigorú betartásával — felelősségre vonta és megbüntette a nép leleplezett ellenségeit. A proletárdiktatúra, a nemzeti függetlenség további védelmében igen nagy szerepe van az újonnan megszervezett *munkásőrségnek,* mely — a rendőrség és a hadsereg fegyvertársaként — híven védelmezi népünk nyugalmát, építőmunkáját és békéjét.

*

Ugyanaz a következetesség, mely a kormány tevékenységét a törvényes rend helyreállításában vezette, sikert hozott a gazdasági élet megindításában, majd a gazdasági stabilizáció terén is. Az ellenség — miután katonai erejét hamar szétvertük — gazdasági fronton ment át támadásba. Abban bízott, hogy sztrájkhangulat szításával, valamint a dolgozni kész munkások fegyveres és erkölcsi megfélemlítésével meghátrálásra bírhatja a kormányt. A kormány az első perctől kezdve szembehelyezkedett a sztrájkkal, rámutatva, hogy az a nép ellenségeinek érdekeit szolgálja. A teljes erejét e téren csak akkor vethette latba, mikor helyreállt a közbiztonság és a közlekedés, a párt és a kormány joggal bízott abban, hogy a munkásosztály többsége — elsősorban az öntudatos, szervezett munkások — támo-

gatják e politikát. Az ipari gócpontokat, a legfontosabb üzemeket a párt és a kormány vezetői személyesen is felkeresték.

Ismeretes, hogy Kádár elvtárs Tatabányán szemtől szembe leplezte le az ellenforradalmi demagógiát. A felvilágosító munka eredményeképpen mind több helyen felvették a munkát, megindult a termelés.

Karácsonyra — alig két héttel a gyászos emlékű budapesti munkástanács feloszlatása után —, ha még vontatottan is, már országszerte megindult a gazdasági élet vérkeringése.

Természetesen a gazdasági élet a termelés beindításával még nem zökkent rendes kerékvágásba. Rendkívül alacsony volt a termelés színvonala, nagy volt a lazaság, gyengén állt a munkafegyelem. Az üzemekben, a vállalatoknál, a minisztériumokban dolgozó kommunisták, és a népi demokráciához hű pártonkívüliek, nagy harcot kezdtek a bérdemagógia, a fegyelmezetlenség ellen, a terv- és munkafegyelem lazítói, a lopás és felelőtlen pocsékolás ellen, a több, jobb és olcsóbb áruért.

Mindennek eredményeként a termelés elég gyorsan emelkedik s 1957 III. negyedévében — nem egészen egy esztendővel az ellenforradalom nagy pusztításai után — iparunk össztermelése lényegében elérte 1956 megfelelő időszakának szintjét. Ugyanakkor a kormány nagy erőfeszítéseket tett a dolgozók anyagi helyzetének megjavítása érdekében, s így az ipari munkások reálbére rövid idő alatt 14 százalékkal emelkedett. Sikerült elkerülni a munkanélküliség és az infláció fenyegető veszélyét is.

A helyes politika falun is meghozta gyümölcsét. Bebizonyosodott, hogy helyes volt a begyűjtés eltörlése, mely nagymértékben fokozta a parasztság termelési kedvét.

Sikerült visszaverni azt a támadást, amelyet az ellenforradalom a mezőgazdaság szocialista szektora, elsősorban a termelőszövetkezetek ellen indított. 1956-ban ugyanis hazánk szántóterületének 33 százaléka, az állatállománynak mintegy egyharmada, a mezőgazdasági nagygépeknek majdnem egésze a szocialista szektorhoz tartozott. Az ellenforradalom nagy erőfeszíteseket tett, hogy a szocialista szektort szétbomlassza, de csak reszleges eredményeket tudott elérni. A termelőszövetkezeteknek csaknem 50 százaléka a fenyegetések ellenére is kitartott a szocialista út, a közös gazdálkodás mellett, és azóta 1100-nál több,

erőszakkal szétszórt termelőszövetkezet újból megalakult. Az új szövetkezetekkel együtt jelenleg több mint 3400 tsz és termelőcsoport gazdálkodik 1,4 millió kat. hold területen. A tagság körülbelül 130 000 parasztcsaládot tesz ki. *Mindez azt bizonyítja, hogy a mezőgazdaság szocialista formái a parasztság körében kitéphetetlen gyökereket eresztettek.*

*

Az ellenforradalommal szembeni fegyveres és adminisztratív harccal párhuzamosan a kommunisták megkezdték a párt újjászervezését is.

Az új Ideiglenes Központi Bizottság abból indult ki, hogy a párt elvi alapja változatlanul a marxizmus—leninizmus, hogy a pártnak az MDP összes egészséges erőire, azokra a becsületes kommunistákra kell támaszkodnia, akik hűek maradtak a párthoz, a munkásosztályhoz, a szocializmus eszméihez. Abból indult ki, hogy az MSZMP-nek meg kell őriznie és tovább kell fejlesztenie az egész kommunista mozgalom és ezen belül az MDP pozitív hagyományait, ugyanakkor el kell határolnia magát azoktól a szektás hibáktól, amelyek különösen 1951-től kezdve oly sok kárt okoztak a párt és a tömegek kapcsolatában, a szocializmus építésében.

Az új Ideiglenes Központi Bizottság élesen elhatárolta magát a revizionistáktól, akik az ellenforradalom idején nyíltan az osztályellenség oldalára állottak. A párt éles harcot indított a revizionizmus ellen, felismerve, hogy jelen viszonyaink között a munkásmozgalom számára a revizionizmus jelenti a fő veszélyt.

A párt — miközben megvédte azokat a becsületes elvtársakat, akiket az ellenforradalmárok azért vettek célba, hogy a pártot gyengítsék, hogy fokozatosan, az általános őrségváltás jelszavával likvidálják a pártot — *egyidejűleg félreállította azokat a vezetőket, akik szektás, dogmatikus hibáikkal akaratlanul is hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarországon sor kerülhetett az ellenforradalom kirobbantására.*

A párt a súlyos nehézségek ellenére is viszonylag gyorsan talpraállt, a szervezetek fegyelme, egysége sokkal magasabb fokú lett, mint az ellenforradalmat megelőző évek során bármikor. A párt egyesítette soraiban a legjobb, legállhatatosabb, legkipróbáltabb, s most már az ellenforradalom tüzében is megedzett kommunistákat. Az MSZMP létszámra nézve kisebb lett, de ideo-

lógiailag és politikailag, szociális összetételét és létszámát tekintve is inkább megfelelt az élcsapat követelményeinek, mint az elmúlt években az MDP. 1957 júliusáig, az MSZMP I. országos pártértekezletéig a pártnak már 346 000-nél valamivel több tagja volt. Ez a szám egyrészt tükrözte, hogy a pártnak mélyek a gyökerei a magyar munkásosztályban, a magyar népben, s tükrözte azt is, hogy a párt csak a munkásosztály, a dolgozó tömegek legjavát tömöríti soraiba.

Természetesen a párt újjászervezése jelentős ideológiai feladatokat is jelentett. A párt egységének erősítése megkövetelte egy sor alapvető elvi, elméleti kérdés tisztázását. Ezek közül a legfontosabbak a következők voltak:

— Az ellenforradalom jellegének, igazi célkitűzéseinek tisztázása. Ennek kapcsán az ellenforradalommal kapcsolatos „demokratikus" illúziók leleplezése.

— A Szovjetunió szerepének, segítségének tisztázása, megmagyarázása. A párt félreérthetetlenül leszögezte, hogy a szovjet hadsereg a magyar munkásosztály és a nép érdekében sietett segítségünkre — teljesítve internacionalista kötelességét.

— Határozott állásfoglalás a proletárdiktatúra, a szocializmus építése mellett.

— Félreérthetetlenül tisztázni kellett az ellenforradalmat előidéző okokat. Sok vita és helytelen nézet volt arról, hogy milyen okok segítették elő az ellenforradalmat.

E kérdések megoldásához nagy segítséget jelentett az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának 1956 decemberi határozata, mely részletesen elemezte az ellenforradalom négy okát, felhívta a figyelmet arra, hogy: „... Ezek az okok és tényezők már jóval az októberi események kirobbanása előtt egy időben, egymás mellett, egymásba kapcsolódva és egymással kölcsönhatásban hatottak és együttesen vezettek az események a tragikus összeomlás felé."

A Rákosi—Gerő-féle vezetés hibái, a Nagy Imre—Losonczy-féle revizionisták árulása, a megdöntött uralkodó osztályok ellenforradalmi szervezkedése, a nemzetközi imperializmus tevékenysége — együttesen eredményezték az ellenforradalmat.

1956 november 4-e után a forradalmi erők ellentámadást indítottak a kultúra frontján is. Ez az ellentámadás azonban itt nehezebben bontakozott ki, mint más területen. Az ellenforradalom a katonai, gazdasági és politikai téren elszenvedett vere-

sége után a tudományos és kulturális intézményekben még egy ideig szilárdan tartotta hadállásait, sőt más területekről is ide csoportosította át erőit. A november 4-e utáni sztrájkhangulat fő szítói egyes értelmiségiek voltak, például olyanok, mint Déry Tibor, aki az elmúlt 12 esztendőben nemigen járt ki az üzemekbe a munkásosztály életét tanulmányozni, de 1956 november 4-e után gyakran megfordult a szakszervezetekben, üzemekben is, hogy a sztrájkhangulatot szítsa az elmaradott munkások között. A magyar írók egy része még december közepén a „Gond és hitvallás" című röpiratban és egyéb úton durva támadásokat indított a forradalmi munkás-paraszt kormány ellen.

A reakció minden mesterkedése ellenére, hosszas munka után sikerült az ellenforradalom erőit megtörni, leverni és visszavonulásra kényszeríteni a kulturális fronton is.

Ennek alapja elsősorban a politikai konszolidáció volt: az a tény, hogy a munkásosztály gyorsan a párt köré tömörült és a párt vezetésével határozottan kezébe vette az ország életének irányítását. A kulturális élet konszolidációjában továbbá nagy része volt a párt alapjában véve helyes kulturális politikájának és ezen belül értelmiségi politikájának. Határozottan felléptünk az ellenséges, ellenforradalmi elemekkel szemben. Ugyanakkor a magyar értelmiséggel kapcsolatban nem engedtünk teret a helytelen általánosításnak. Megmondottuk világosan, hogy az értelmiség egy része, mégpedig kisebb része, aktívan támogatta az ellenforradalmat, nagy része, mégpedig túlnyomó többsége passzív magatartást tanúsított, egy része pedig — s ez is kisebbség volt — a legnehezebb időben is a párt és a kormány mellett állt, küzdött a proletárdiktatúráért. Voltak nálunk kétségkívül olyan törekvések, amelyek csaknem az egész magyar értelmiséget a vádlottak padjára akarták ültetni. A párt az ilyen túlzásokkal szemben idejében fellépett. A kommunista értelmiségre támaszkodva foglalkoztunk az értelmiség megingott, de becsületes részével, azért, hogy megfelelő politikai nevelőmunkával a mi oldalunkra vonjuk őket. Így könnyebben tudtuk leleplezni és elszigetelni, ártalmatlanná tenni az értelmiség ellenforradalmi elemeit is. Ennek a differenciálásnak nagy szerepe volt az értelmiségiek között végbement konszolidációban.

A konszolidáció eredményeként a legfontosabb kulcspozíciókból eltávolítottuk a befurakodott ellenséges elemeket: a párt- és állami irányítás a kulturális területen megszilárdult és

tovább szilárdul. A kommunista értelmiségi csoportok megerősödtek, tevékenységük megélénkült. Tudományos és kulturális intézményeinkben ma már a kommunista pártszervezetek nagyon fontos politikai erőt képviselnek. Munkájuk kisugárzik az illető kulturális intézmény egész tevékenységére.

Jelentős eredménynek számít az is, hogy a párton kívüli értelmiségiek soraiban egészséges erjedés indult meg. Kezdenek az ellenforradalom ködéből kilábalni, látják fejlődésünket, bizalommal fordulnak a párt felé, kezdik elfogadni és a maguk számára követendőnek tekinteni a párt politikáját. Ebben a tényben nemcsak a párt mai türelmes politikájának eredményei mutatkoznak meg, hanem az is, hogy a felszabadulás óta eltelt 13 esztendő nem szállt el nyomtalanul az értelmiség feje felett. Hibáink ellenére a marxizmus—leninizmus világnézete igen nagy befolyást gyakorolt értelmiségünk egészére. Ha a marxizmus—leninizmus világnézetét még nem is sajátították el maradéktalanul, a népi demokratikus rendszerhez, a párthoz való viszonyuk pozitív, s erre bátran támaszkodhatunk a párt és az értelmiség helyes együttműködésének megteremtésében.

Ez igen fontos tényező, mert kulturális politikánk sikere nagymértékben függ attól, hogy milyen viszony van az értelmiség és a párt között. Ha az értelmiségiek támogatják a párt és a kormány politikáját, magukévá teszik világszemléletünket, a marxizmus—leninizmust, és alkalmazzák azt a kulturális életben, könnyebben, gyorsabban haladhatunk előre a kulturális építőmunkában.

Bár a kulturális élet helyzete ma jobb, mint 1956 októbere előtt — még korántsem lehetünk elégedettek. A visszavonult ellenséges erők legyengültek, de nem semmisültek meg, befolyásuk még nem szűnt meg végleg. Miután a normális élet helyreállt, a kulturális területen is elérkezett az ideje annak, hogy komoly, átfogó ideológiai és kulturális offenzívát indítsunk a szocialista forradalom továbbfejlesztéséért, a kulturális forradalom befejezéséért, a szocialista kultúra és a szocialista értelmiség megteremtéséért. Ennek az offenzívának most minden feltétele adva van, s ha helyesen fogunk hozzá, törekvéseinket siker koronázza...

*

Az ellenforradalom s az ellene folyt harc többek között azt a nagy tanulságot is adta, hogy dolgozó népünk nincs egyedül. A világ haladó erői, elsősorban a nemzetközi

kommunista mozgalom azonnal mellénk állt, s segített az ellenforradalom leverésében s a konszolidálásban:

„...Megmozdult mellettünk — mondotta Kállai elvtárs 1957-ben — ügyünk védelmében az egész szocialista világtábor; a 660 milliós hatalmas kínai birodalomtól a másfélmilliós Albániáig. Megmozdultak a munkásosztály haladó erői az egész világon, minden haladó ember, akinek szent és drága a szabadság és a nemzeti függetlenség ügye. A magyar kérdésben a proletár internacionalizmus olyan fényesen kiállta a próbát, amilyenre még nem volt példa az emberiség történetében. Fegyveresen védett bennünket nagy barátunk a Szovjetunió, támogatott az egész szocialista tábor, mellénk állt az egész haladó emberiség s ezért — győztünk."

A forradalmi munkás-paraszt kormány, a Magyar Szocialista Munkáspárt és egész dolgozó népünk együtt vallja, hogy ezeket az eredményeket önnön erejéből nem érhette volna el. Soha nem felejtkezhetünk meg arról a páratlan és önfeláldozó segítségről, amellyel az egész szocialista világ, az összes szocialista országok, a világ kommunista és munkáspártjai megmentésünkre siettek. Hálánk és forró szeretetünk elsősorban a nagy szovjet nép felé száll, amely fiai vérének hullatásával és hatalmas anyagi áldozattal támogatta népünket és a szocializmus jövőjét Magyarországon. *Április 4 és november 4 népünk emlékezetében ma már elválaszthatatlanul összefonódott.* A magyar nép a Szovjetunió katonai segítsége nélkül talán csak hosszú, kegyetlen és véres polgárháborúban állíthatta volna helyre a proletárdiktatúra rendjét és a nemzeti függetlenséget. A Szovjetunió segítsége nélkül nem indíthattuk volna el egyhamar a termelést, elkerülhetetlenné vált volna a súlyos munkanélküliség, az infláció, a gazdasági élet pangása és semmiképpen sem lett volna lehetőség arra, hogy ugrásszerűen megnöveljük a jólétet. A Szovjetunió politikai támogatása hatalmasan hozzájárult hazánk konszolidációjához, a Szovjetunió határozott és félreérthetetlen fellépése gátat vetett az intervenciónak, megmentette hazánkat attól, hogy háborús, talán világháborús tűzfészekké váljék

Ugyancsak nagy hálával szólunk a szocialista tábor másik nagyhatalmának, a Kínai Népköztársaságnak önzetlen segítségéről, arról a politikai, ideológiai és anyagi támogatásról, amelyben a kínai nép, a kínai kormány és Kína Kommunista Pártja Magyarországot részesítette. Hálával és köszönettel tartozunk a

Csehszlovák Köztársaság, a Román Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Bolgár Népköztársaság, a Mongol Népköztársaság, a Vietnami Demokratikus Köztársaság, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, az Albán Népköztársaság, a Lengyel Népköztársaság népeinek, kormányainak. pártjainak azért az áldozatkészségért és önzetlenségért, amellyel a nehéz helyzetben támogatták népünket.

Nem feledkezünk meg arról a hősies és bátor helytállásról sem, amellyel a tőkés országok kommunista pártjai szembeszálltak az imperialista reakció és a fasiszta csőcselék veszett támadásaival, arról a támogatásról, amelyet az egész földkerekség forradalmi munkásai kormányunknak és pártunknak nyújtottak.

IV.

TOVÁBB A SZOCIALIZMUS ÚTJÁN

Természetesen az ellenforradalom felszámolásával nem ért véget a munkánk. Az elmúlt két esztendő jó alapokat teremtett ahhoz, hogy bátran és következetesen haladjunk előre a szocializmus építésének útján. Ennek során a következő alapvető feladatokat kell megoldani.

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt további erősítése. Ezen belül is: a pártegység további szilárdítása, a párttagság ideológiai képzése, elméleti színvonalának emelése; a párt és a tömegek közti kapcsolat további javítása.

2. Népi államunk — a proletárdiktatúra — további erősítése. Az ellenség elleni kíméletlen harc mellett a szocialista demokrácia maradéktalan érvényesítése.

3. Hároméves tervünk sikeres befejezése, amellyel nemcsak a későbbi, hosszabb időre szóló terveinket alapozzuk meg, hanem már addig jelentős előrehaladást érünk el.

4. Népünk kulturális színvonalának emelése, a kultúrforradalom következetes végigvitele.

Mindezek együttesen a szocializmus sikeres építését segítik elő.

Az ellenforradalom ideológiai szekértolói a „szocializmus csődjéről" fecsegtek, azt állították, hogy népünk „kiábrándult" a szocializmusból. Az ellenforradalom óta eltelt két esztendő azt bizonyította, hogy ez csak hiú ábránd volt az ő részükről. Igaz ugyan, hogy voltak, akik meginogtak, akik az ellenforradalmi propaganda hatása alá kerültek. De népünk legjobbjai hűek maradtak a szocializmushoz.

*

Jelenleg a szocializmus építésének fontos feltétele a 3 éves terv sikeres, maradéktalan megvalósítása. *A hároméves terv fő feladata:* Az ellenforradalom okozta súlyos gazdasági sebek teljes

begyógyítása, a gazdasági életben korábban elkövetett hibák kijavítása, későbbi hosszabb terveink alapjainak megteremtése.

Az egész terv e célok szolgálatában áll.

A hároméves terv nem tűz ki a dolgozók számára elérhetetlen célokat. A célkitűzések teljesítése fegyelmezett munkát igényel, de ezek nem elérhetetlenek, sőt, minden bizonnyal túlteljesíthetők. A takarékosság az egyik legfőbb eszköze annak, hogy a hároméves tervet ne csak teljesítsük, hanem túl is teljesítsük.

Gazdasági terveink a dolgozó nép jobb életét, boldog jövőjét, a szocializmus építését irányozzák elő. Gazdasági terveinket csak úgy tudjuk sikerre vinni, teljesíteni, túlteljesíteni, ha ez nemcsak a Központi Bizottság, a kormány, a vezetők, hanem az egész lakosság ügye lesz. Ha a mindennapi munkát úgy tudjuk megszervezni, hogy céljainkat minden dolgozó megértse, e cél érdekében dolgozzék, minden bizonnyal a következő évek új sikereket, új győzelmeket hoznak.

A legközelebbi években, a hároméves terv időszaka alatt a népgazdaságot jelentős, ha nem is hatalmas beruházásokkal fejlesztjük. Népgazdaságunk fejlesztésének, a tervben előirányzottnál gyorsabb ütemét azonban lehetővé teszi, hogy minden bizonnyal a munkások és értelmiségi dolgozók, műszakiak és közgazdászok feltárnak olyan tartalékokat, amelyeket a tervezés még nem vehetett számításba. Ilyen tartalékok vannak, és időről időre újra képződnek. (Például az az 1,8 milliárd forint, amelyet már most terven felül be tudunk fektetni.)

Különösen fontos feladat hárul ebből a szempontból a műszaki értelmiségre. Az ellenforradalom utáni gyors konszolidáció nyilván meggyőzte a még kétkedő műszakiakat is a népi demokratikus rend erejéről és az alkotás szinte korlátlan lehetőségeiről. A műszakiak jelentős része él is azzal, hogy most jobb hatásfokkal használhatja fel tudását. Erre utalnak többek között a műszaki fejlesztésben, az üzemszervezésben és más területen eddig elért — bár még kezdetinek tekinthető — eredmények. Lehetőségeink a további fejlődésre igen nagyok. Számítunk arra, hogy a gyárakban, a tudományos és kutatóintézetekben, a tervezőirodákban és másutt dolgozó, hazájához hűséges, alkotni vágyó műszaki értelmiség él ezekkel a lehetőségekkel.

A 3 éves terv időszakában az egyik legfontosabb politikai, gazdasági kérdés: hogyan fejlődik tovább a mezőgazdaság szocialista szektora. Az, hogy milyen mértékben és gyorsan erősödik

a munkáshatalom, hogy milyen lendületet vesz hazánk fejlődése, elsősorban azon múlik: *győz-e a mezőgazdaságban is a szocializmus, sikerül-e a lenini elvek következetes betartásával az egyénileg dolgozó parasztságot a nyugodtabb, szebb életet teremtő nagyüzemi szocialista mezőgazdaság útjára átvezetni!* A munkásosztály eddig is sok segítséget adott ahhoz, hogy az egyénileg dolgozó parasztok is növeljék életszínvonalukat. A 13 év tényei, eseményei erről meggyőzően tanúskodnak. A segítés ma abban fejeződik ki elsősorban, hogy igyekszik népszerűvé tenni a mezőgazdaság szocialista formáit az egyénileg dolgozó parasztok számára, s hogy gazdasági támogatását is ide összpontosítja.

Az idei aszályos évben meggyőzően bebizonyosodott, hogy *a nagyüzemi gazdaságok — köztük a tsz-ek is — sokkal eredményesebben tudnak megbirkózni a természeti csapásokkal, mint a kisparcellákon* küszködő, csak a saját erejükre támaszkodó gazdák. Ezt a tényt pártszervezeteink arra használják fel, hogy meggyőzzék a maradiakat is a szocializmus előnyeiről. Ma már tapasztalhatjuk, hogy a mezőgazdaság átszervezésének ügye egyre inkább foglalkoztatja az egész társadalmat.

Gazdasági céljaink megvalósításában, az eddig számba nem vett tartalékok feltárásában és hasznosításában jelentős segítséget adhatnak a párt- és a társadalmi szervek. Pártszervezeteink elsősorban a kommunisták nevelésével, mozgósításával, a pártellenőrzés hatékony megvalósításával nyújthatnak jelentős támogatást e feladatok megoldásában. A Kommunista Ifjúsági Szövetség is — a maga sajátos eszközeivel — számottevően előbbre viheti gazdaságpolitikánk valóraváltását. A társadalmi szervek közül kiemelkedő szerepe van a gazdasági célkitűzések megvalósításában a dolgozók többségét átfogó szakszervezeteknek. A szakszervezetek akkor töltik be igazán hivatásukat, akkor képviselik legjobban a dolgozók érdekeit, ha gazdasági helyzetük megjavítása és fellendítése, tervünk teljesítése és túlteljesítése érdekében fejtik ki sokoldalú tevékenységüket. A 3 éves terv akkor lesz igazi népi ügy, ha minden egyes becsületes magyar dolgozó magáénak érzi, megtalálja benne saját egyéni elképzeléseit és feladatait. A Hazafias Népfront hivatása, hogy a legszélesebb dolgozó tömegekhez, a munkásokhoz éppúgy, mint a dolgozó kisemberekhez, kisiparosokhoz, egyéni parasztokhoz közvetítse a párt politikáját. A Népfront sokat tehet azért, hogy minden egyes réteg világosan lássa az országos számok mögött, hogy mit juttat neki a 3 éves terv és mit vár tőle az ország.

Az ellenforradalom óta elért eredményeink bizonyítják, hogy amikor a vezetők, a párt bízik a dolgozókban, nyíltan, őszintén beszél velük, bizton számíthat a dolgozók bizalmára és aktív segítségére. Biztos, hogy a bizalom mindkét oldalú további elmélyítésével, a dolgozók aktivitásának fokozásával, már a hároméves terv időszakában, terveinket túlteljesítve, meggyorsíthatjuk fejlődésünket. A hároméves tervet követő ötéves terv időszakában pedig támaszkodva az elért sikerekre, gyorsabb ütemben haladhatunk előre. Nagyobb feladatokat, merészebb célokat tűzhetünk magunk elé. Gyorsabban bővíthetjük termelésünket, jelentősebben növelhetjük a felhalmozást, nagyobb mértékben emelhetjük az életszínvonalat. És így, csak így lesz egyre teljesebbé számunkra az a társadalom, amelyért dolgozunk, amelyiknek szolgálatába terveinket is állítjuk: a szocializmus.

Népgazdaságunk hároméves tervének kidolgozásában nagy segítséget nyújtott számunkra a szocialista országok egyre szélesedő, fejlődő együttműködése. Ez az együttműködés lehetővé teszi, hogy terveinket koordinálva, hosszúlejáratú egyezményekben biztosítsuk termékeink zavartalan külkereskedelmi elhelyezését és a döntő fontosságú nyersanyagok, alapanyagok, gépek, berendezések és más termékek beszerzését. A nemzetközi együttműködés adja meg alapját annak, hogy iparunkban és ezen belül nehéziparunkban csak azokat az ágazatokat fejlesszük, amelyek számunkra kedvezőek és gazdaságosak.

Az eddigiekben ez az együttműködés ötéves időszakokra terjedt ki. Most az együttműködés a fejlődésnek egy új szakaszához érkezett. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában részt vevő országok elhatározták, hogy kidolgozzák népgazdaságaik fejlesztésének 15 éves terveit és ezek koordinálását, a munkamegosztás megvalósítását. Nem kétséges, hogy e tervek megvalósítása további ugrásszerű fejlődést biztosít az együttműködésben. Szilárd alapot ad a népgazdaságok legcélravezetőbb, az adottságoknak legjobban megfelelő távlati fejlesztésében, a szocialista országok mindegyikének fejlődését elősegíti és meggyorsítja.

Különösen megnő a jelentősége a szocialista országok közötti tervszerű együttműködésnek most, amikor a kapitalista világban gazdasági válság bontakozik ki. Az egyes szocialista országok — ezek között hazánk is — jelentős kereskedelmi kapcsolatot tartanak fenn kapitalista országokkal. Ez a kapcsolat a kölcsönös érdekek alapján történik, megfelel a békés együttélés lenini elvének. A kapitalista országokban kibontakozó válság

még inkább szükségessé teszi, hogy szorosabbra fűzzük a tervszerű együttműködést a szocialista országok között, nehogy a válság hulláma, a külkereskedelem csatornáin keresztül, megzavarja tervszerű fejlődésünket.

Előre is kell tehát terveznünk, a távolabbi jövőre is kell gondolni. *Nem mindegy dolgozó népünk számára, hogy mikorra és hogyan építjük fel a szocializmust. Mi azt akarjuk, hogy már a szocializmus építése során fokozatosan emelkedjék dolgozó népünk élet- és kultúrszínvonala, s ez az emelkedés megalapozott, reális legyen.*

Az ellenforradalom szocialista építőmunkánkat alaposan visszavetette, támadása akkor robbant ki, mikor mind nagyobb sikerrel kezdtük kijavítani korábbi hibáinkat, s tereltük helyes mederbe a szocializmus építését. Saját hibáink, s az ellenforradalom okozta súlyos károk miatt jócskán lemaradtunk több, a szocializmust építő ország mögött. Különösen nyilvánvaló ez a lemaradás Csehszlovákiával és Bulgáriával szemben. Kádár elvtárs — Bulgáriából való hazatértekor — erről így beszélt:

„Mint a küldöttség tagja és mint kommunista, Bulgáriában több ízben mondottam — és teljes hittel és meggyőződéssel mondottam —, hogy a Magyar Népköztársaságnak ma sok tekintetben utol kell érnie a bolgár népet és a Bolgár Népköztársaságot. Amíg ugyanis a mi pártunk és népünk a különböző elhajlásokkal, kilengésekkel, kitérésekkel, a különböző módon gáncsoskodókkal, a hibát elkövetőkkel és az árulókkal viaskodott és küzdött, hogy visszaverekedje magát az egyenes útra, addig az idő alatt, a bolgár nép szilárd kommunista pártja vezetésével megállás nélkül haladt előre. Bulgáriában győzött a szocialista társadalom; városon és falun szocialista alapja van a társadalom életének. Amikor azt mondom, hogy utol kell érni a bolgárokat, elsősorban arra gondolok, hogy nekünk is igyekeznünk kell, hogy mielőbb lerakjuk a szocialista társadalom alapjait az élet minden területén.

Az pedig elvtársak, hogy ez milyen gyorsan történik meg, vagy hogy meddig késlekedünk még vele, a mi dolgozó népünk legöntudatosabb fiainak és leányainak elhatározásán múlik. Ha népünk egységesen tömörül, ha a párt mindig jól vezet, akkor ez meggyorsulhat...“

EGYÜTT A DOLGOZÓ TÖMEGEKKEL

A Szovjetunió és valamennyi szocializmust építő ország — köztük hazánk — tapasztalatai is meggyőzően bizonyítják a marxizmus—leninizmus azon tanításának helyességét, hogy *a párt ereje a tömegekkel való szoros kapcsolatában; a tömegek ereje, győzelmének záloga pedig a párt vezetésében van.* A néptömegek a történelem formálói, de ezt a szerepüket csak úgy tudják korunkban betölteni, ha élenjáró elmélettel rendelkező, a társadalmi fejlődés törvényeit ismerő párt vezeti.

Az ellenforradalomnak is egyik legfontosabb tanulsága, hogy szüntelenül erősítsük a párt és a tömegek kapcsolatát, mert ez a proletárdiktatúra erejének legfőbb forrása. Ha a tömegek bíznak a pártban és követik, akkor a legnagyobb nehézségeket is le tudjuk küzdeni, meggyorsíthatjuk a szocializmus építését. Bizonyíték erre az ellenforradalom utáni időszak is. Ma már barát és ellenség egyaránt elismeri, hogy váratlanul gyorsan konszolidálódtak a politikai, társadalmi viszonyok. Ennek a testvéri-baráti országok segítsége mellett — az az oka, hogy pártunk bátran támaszkodott a dolgozó tömegekre.

I

HAZANKBAN MINDEN HATALOM A DOLGOZÓ NÉPÉ

A proletárdiktatúra fő osztálybázisa, a szocializmus építésének legkövetkezetesebb harcosa a munkásosztály. A Magyar Szocialista Munkáspárt a munkásosztály pártja, élcsapata. Az osztálynak egy részét — mégpedig a legöntudatosabb, legelőrehaladottabb elemeit tömöríti soraiban. A párt hivatása, hogy győzelemre vezesse a munkásosztály harcát a szocializmus felépítéséért, az osztály nélküli kommunista társadalom megvalósításáért. Bár a párt és a munkásosztály érdekei és célkitűzései teljesen egybeesnek, mégis szükség van arra, hogy a munkásokat saját osztályérdekeik felismerésére neveljük, és meggyőzzük őket arról, hogy a párt politikája az ő érdekeiket szolgálja, teljes egészében a munkásosztály törekvéseit fejezi ki.

Pártunk egész története bizonyítja, hogy amit eddig tettünk — ha nem is volt mindig hibáktól mentes —, az mind a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit szolgálta. Ugyanezt tükrözik jövő terveink, célkitűzéseink is.

Eredményeink közül legnagyobb jelentőségű, hogy kivívtuk a nép hatalmát. 1945-ben, amikor a szovjet hadsereg felszabadította hazánkat, szétzúzta a fasiszta hadsereget és államgépezetet, megteremtette az előfeltételeit annak, hogy a munkásosztály, pártunk vezetésével kiszorítsa a burzsoázia képviselőit a hatalomból, államosítsa a gyárakat, kisajátítsa termelési eszközeiket, vagyis kivívja a proletárdiktatúrát.

Pártunk rövid két év leforgása alatt azzal, hogy helyes politikát folytatott, nagy befolyásra tett szert a munkások és a parasztok között. Ezt a helyes politikát állandóan népszerűsítettük és a munkások *saját tapasztalataik alapján* győződtek meg arról, hogy ez a politika az *ő érdekeiket* szolgálja. Ily módon kivívtuk a munkásosztály túlnyomó többségének bizal-

mát, támogatását: megteremtődött a feltétele annak, hogy a burzsoázia képviselőit teljesen kiszorítsuk a hatalomból, végrehajtsuk a gyárak, bankok államosítását. *Ezzel győzelemre vezette pártunk a munkásosztály harcát a proletárdiktatúráért.* Miben mutatkozott meg a gyökeres fordulat, az, hogy a nép lett a hatalom birtokosa?

1. A népi hatalom abban is kifejezésre jut, hogy *az országos és helyi jellegű államhatalmi, közigazgatási szerveinkben a munkások és parasztok választott képviselői töltik be a tisztségeket.* A Horthy-rendszer parlamentjében az 1931-es választások után 245 képviselőből 84 volt a földbirtokos, 41 állami főtisztviselő, 15 bankár, 5 gyáros, 37 ügyvéd, 12 pap, 14 magasrangú katonatiszt, 19 gróf és 9 báró. A Bethlen-kormányban 5 gróf volt és 1 bankigazgató, a többi miniszter a burzsoáziát kiszolgáló vagy velük családi kapcsolatban levő személy volt.

A népi demokratikus Magyarországon 1953-ban megválasztott 453 országgyűlési képviselő közül eredeti foglalkozásuk szerint 188 munkás, 145 paraszt és 96 értelmiségi van. Bíróságainkon a népi ülnökök 43 százaléka munkás, 13 százaléka paraszt és 34 százaléka értelmiségi.

Hasonló képet nyújt a helyi hatalmi szervek összetétele is 1931-ben. A budapesti törvényhatósági bizottságban 241 tag közül egy munkás, 45 értelmiségi és 10 alkalmazott volt. Az 1954-es tanácsválasztásokon a megválasztott tanácstagoknak több mint 60 százaléka munkás- és parasztszármazású, több mint 20 százaléka értelmiségi.

Ezek az összehasonlítások már önmagukban is mutatják a régi rendszer népellenes voltát és a mi államhatalmunk valóban népi jellegét. Számításba kell még venni azt, hogy ma — ellentétben a múlttal — *a dolgozó felnőtt lakosság szinte kivétel nélkül szavazati joggal rendelkezik.* A múltban a dolgozók, ha rendelkeztek is esetleg szavazati joggal, legfeljebb csak arról dönthettek — Engels szavaival élve —, hogy melyik burzsoá csoport nyomja el őket. Ezzel szemben a nép nálunk maga jelöli ki képviselőit, akik rendszeresen kötelesek beszámolni választóiknak, a dolgozók részt vehetnek a tanácsüléseken, javaslattal élhetnek stb. Ha valamelyik képviselő vagy tanácstag nem bizonyul méltónak a bizalomra, a választóknak joguk van vissza hívni.

2. A fegyveres hatalom a munkásosztály, a dolgozók kezébe került. Azóta a hadsereg, a rendőrség a néptől nem idegen hatalom, mint a múltban volt, és ahogyan ma is az a kapitalista országokban.

Nálunk a fegyveres testületek a dolgozókat, a munkásosztály érdekeit védelmezik a külső és belső ellenséggel, a bűnözőkkel, a huligánokkal szemben. Mivel a mi fegyveres testületeink a néptől nem idegen feladatot töltenek be, nem a nép fölött állanak, ezért szükségessé vált, hogy a vezetést betöltő tisztikar munkásokból és parasztokból szerveződjék. Ma már nagyon sok az olyan munkás vagy paraszt család, ahonnan egy-egy katonatiszt vagy rendőrtiszt került ki.

Azt a tényt, hogy nálunk a fegyver a munkásosztály kezében van, mi sem fejezi ki szemléltetőbben, mint a *munkásőrség*. A munkásőrségben a munkások és a dolgozó parasztok tízezrei felfegyverezve védelmezik a rendőrséggel és a hadsereggel együtt a munkáshatalmat.

3. A néphatalom azt is jelenti, hogy *a gyárak, a bankok, a kereskedelmi vállalatok már nem a tőkések gazdagságát gyarapítják, hanem azok a nép tulajdonában vannak, és munkájuk gyümölcsét az egész nép élvezi.* A múltban elképzelhetetlen volt, hogy a munkások beleszóljanak a termelésbe vagy bármilyen formájú ellenőrzést gyakoroljanak felette. Ez a tőkésnek vagy megbízottjának kizárólagos joga volt. Ma üzemeinkben a nép államát többségükben munkásokból lett igazgatók képviselik, akik a munkásosztály széles tömegeire támaszkodva vezetik a rájuk bízott vállalatot. Kikérik a munkásság szerveinek — a pártszervezetnek, az üzemi tanácsnak, a szakszervezetnek — a véleményét, meghallgatják tanácsaikat.

A néphatalom kivívása azt is jelenti, hogy *szocialista módon, tervszerűen* gazdálkodunk, és így sokkal nagyobb ütemben fejlődik népgazdaságunk, mint a kapitalizmus viszonyai között. A Horthy-rendszerben iparunk évente átlagban 1—2 százalékkal növelte termelését, ugyanakkor népi demokráciánk 12 éve alatt három és félszeresére nőtt az ipari termelés. Hatalmas új ipari központokat hoztunk létre: Sztálinváros, Kazincbarcika, Inota stb. Megszűnt hazánkban a munkanélküliség, sőt a kőműves, forgácsoló szakmákban, férfi segédmunkásoknál munkaerőhiány van. A munkanélküliség megszüntetése népi hatalmunk egyik legnagyobb vívmánya.

4. Gyökeresen megváltoztak *a munkásosztály, a dolgozók életkörülményei.* Napról napra jobban élünk, bőségesebben táplálkozunk, jobban öltözködünk, kedvezőbbek a lakáskörülményeink, javulnak szociális és egészségügyi viszonyaink, többet járunk szórakozni, növekszik a nép műveltségi színvonala.

Ezt számok tömegével lehet bizonyítani. Ma egy munkás átlagkeresete 1500 forint (és a legtöbb családban többen is keresnek). Ebből a bérből ma egy munkáscsalád olyan életszínvonalat biztosíthat magának, amelyhez 1936-ban 210 pengőre lett volna szüksége. De akkor a munkások átlagkeresete a 90 pengőt sem érte el, és a munkások 62 százaléka az átlag alatt keresett. Igy szembetűnő csak igazán a dolgozók életszínvonalának emelkedése. Ha ehhez hozzászámítjuk azt, hogy egész sor juttatás van, ami kiegészíti a fizetést (üzemi étkezéshez hozzájárulás, bölcsődék, napközi otthonok, üdülés stb.) — akkor látjuk, hogy milyen nagy a változás.

Sikeresen felvettük a harcot a „magyar népbetegség", a tüdőbaj ellen. Évente 10 ezer lakos közül 14 tüdőbajban halt meg a Horthy-rendszerben, ma pedig csak 3. A csecsemőhalandóság több mint a felére csökkent az 1938. évinek. A szülőotthoni ágyak száma több mint 25-szöröse az 1938. évinek. A társadalombiztosításban részt vevők száma megkétszereződött, ugrásszerűen nőtt az orvosi ellátottság színvonala. Rendezzük a nyugdíjakat, ami ugyan szerény, de biztos megélhetést nyújt öregkorunkra stb.

A legnagyobb változás a nép kulturális, műveltségi színvonalának emelkedése. A múltban a munkásember gyerekei közül sokan még az általános iskolának megfelelő műveltségi színvonalat sem érhették el, mert korán a kenyérkereset után kellett nézniük. A középiskolai tanulóknak 3,4 százaléka volt munkás és 0,6 százaléka szegényparaszt származású. Még rosszabb volt a helyzet az egyetemeken és főiskolákon, ahol 2,7 százalék munkás és 0,8 százalék szegényparaszti származású hallgató tanult. Ezzel szemben 1955-ben középiskoláinkban 60 százalék, egyetemeinken pedig 55 százalék a munkás-paraszt származású hallgatók aránya. Népi államunk a múlt bűnét igyekezett helyrehozni azzal, hogy sok tehetséges, jó képességű idősebb munkásember számára esti vagy levelező tanfolyamokon — magas ösztöndíjjal támogatva — lehetővé tette a magasabb fokú iskolák elvégzését.

Államunk a dolgozók gyerekeit messzemenő anyagi támogatásban részesíti. Ha jó tanulóról van szó, olyan nagyfokú a támogatás, hogy a szülők hozzájárulása nélkül el tudja végezni a felsőbb iskolát. Ma tízezrével vannak olyan munkás- vagy parasztsorból lett értelmiségiek, akik a népi hatalom idején lettek orvosok, mérnökök, tanítók stb.

Szinte vég nélkül lehetne sorolni az adatokat, de ezek a vázlatos tények, szürke számok is ékesen bizonyítják: a proletárdiktatúra a nép hatalma.

Megvédjük a nép hatalmát

Az elmondottakból láthatjuk, hogy 1956 októberében, az ellenforradalom idején, nagy tét forgott kockán. A mi pártunk azonban nemcsak kivívta a néphatalmat, de meg is védelmezte azt, és a Szovjetunió segítségével, a tömegekre támaszkodva szétzúzta az ellenforradalmi felkelést.

1956 novemberében még sok ember nem látta világosan, hogy sötét ellenforradalmi erők indítottak támadást a néphatalom ellen. Az ellenforradalmárok csalárd módon félrevezettek sok becsületes embert is azzal, hogy forradalomnak kiáltották ki az ellenforradalmat, és az „igazi" szocializmus képviselőinek adták ki magukat. Az a tény, hogy ilyen jelszavak mögé volt kénytelen bújni az ellenforradalom, *bizonyíték arra, hogy a magyar dolgozók körében mély gyökeret eresztett a szocializmus gondolata.* Amikor a párt elhatározta, hogy minden eszközt igénybe vesz és leveri az ellenforradalmat, abban a nehéz helyzetben a nemzetközi proletárszolidaritás mellett annak tudata volt számunkra a legnagyobb erőforrás, hogy *bíztunk a magyar munkásosztálynak a szocializmus eszméi iránti hűségében,* abban, hogy a magyar munkásosztály nem akarja a tőkésrendszert visszaállítani, hiszen az ellenforradalom is ezért használta a már említett hazug jelszavakat.

Az ellenforradalom *katonai erejét* szétvertük. Ez azonban még nem jelentette teljes vereségüket. A végleges vereség olyan ütemben következett be, ahogyan *újjászerveztük a munkásosztály élcsapatát, az MSZMP-t. Ezzel párhuzamosan növekedtek azok a munkástömegek, amelyek szervezetten léptek fel az ellenforradalom ellen, a munkáshatalom oldalán.*

Az ellenforradalom óta eltelt időszakra a párt és a tömegek kapcsolatának egészséges fejlődése a jellemző. A munkásosztály

alapvető tömegei támogatják a pártot a szocialista építőmunka célkitűzéseinek megvalósításában.

Nagy tekintélyre tett szert a párt azáltal, hogy *semmiféle engedményt sem tett az ellenforradalom, a burzsoázia nyomásának*, hanem szilárd következetességgel számolta fel és verte szét erőiket. Tanulság ez a jövőre vonatkozóan is. A munkásosztály csak olyan vezetést fogad el, amely nem alkuszik az ellenséggel, amely szilárd, és határozottan leszámol mindenfajta ellenséggel, különösen ha a proletárdiktatúra sorsáról van szó. Ha a vezetés részéről bizonytalanságot éreznek, ha tanácstalanság lesz úrrá, elfordulnak az ilyen vezetéstől, az ellenség pedig felbátorodik és fokozza támadását. A Magyar Szocialista Munkáspárt szem előtt tartotta ezt a nagyon fontos tanulságot, és minden alkalommal visszautasította az olyan nézeteket, amelyek az ellenségnek tetsző politikai engedményekre akarták rávenni. A párt e kérdésben sem az elmaradt munkásokhoz igazította politikáját, hanem az élenjáró munkásokhoz, és ugyanakkor minden eszközt igyekezett felhasználni arra, hogy megmagyarázza a munkásosztály tömegeinek intézkedéseit, meggyőzze őket ezek szükségességéről. Mindenki előtt ismeretes, hogy milyen küldöttségjárások voltak 1956 november-decemberében — de még később is — a parlamentbe és a pártba. Ezrével gyártották a tucatnyi pontokból álló követeléseket. A forradalmi munkás-paraszt kormány érvényt szerzett a párt álláspontjának, nem tett engedményeket az ellenforradalomnak és mindent elkövetett, hogy a dolgozókat kivonja az ellenforradalom demagógiájának befolyása alól.

A felvilágosító szavak nem lettek volna egymagukban eredményesek. A kormány azonban nemcsak beszélt, hanem cselekedett is; egy sor fontos intézkedéssel növelte a munkások életszínvonalát, növelte anyagi érdekeltségüket a szocializmus építésében. Megjegyzendő, hogy ezeket az intézkedéseket nagyrészt már az ellenforradalom előtt, az MDP KV-nak 1956 júliusi ülésén elhatározták, de végrehajtásukat az ellenforradalom megakadályozta, így az MSZMP-re hárult a feladat, hogy ezeket megvalósítsa. Ezek közül a munkásosztályt a legközvetlenebbül érintették: az államkölcsön-jegyzést megszüntették; minden munkáskategóriánál és az alkalmazottak nagy részénél jelentős bér-, illetve fizetésemelés történt. Ez átlagosan 12—16 százalékos béremelést jelentett. A termelő vállalatoknál bevezettük a nyereségrészesedést. (Az elmúlt év gazdasági mérlege alapján

ez év tavaszán közel egymilliárd forintot — általában 2—3 heti bért — fizettünk ki nyereségrészesedés címén.) Sokaknál évente jelentős összeget jelent az, hogy eltöröltük a 4 százalékos gyermektelenségi adót.

Ha mindezeket a közvetlenül érintő anyagi intézkedéseket évi kihatásukban számítjuk, az azt jelenti, hogy míg korábban lényegében nem egészen 11 havi keresetet kaptak kézhez a munkások, most átlagban 13, illetve 14 havi bérnek megfelelő összeget, tehát majdnem egy negyedévi plusz jövedelmet jelentenek ezek a rendelkezések. Ez havi 1300 forintos átlagkereset mellett 3—4000 forinttal jelent nagyobb évi jövedelmet.

Az üzemi termelés is jóval *zavartalanabb, folyamatosabb* lett. Az üzemekben nagyjából elegendő nyersanyag és félkész termék áll rendelkezésre, ezért egyenletesebb a termelés, és megszűnőben vannak a hóvégi hajrák. Növekedett a vállalatok önállósága, a központi előírások csak a legfontosabb mutatókat tartalmazzák. Ez sok ésszerűtlen intézkedés elkerülését lehetővé teszi, és elősegíti a vállalatok gazdaságosabb működésének megszervezését.

Főiskoláinkon és egyetemeinken bevezettük a vállalati ösztöndíjak rendszerét, hogy ezzel is jobban elősegítsük a munkások felső fokú képzését.

Az ellenforradalom okozta súlyos anyagi károk ellenére — felhasználva a testvéri országok támogatását — biztosítottuk a normális áruellátást valamennyi fontos árufajtánál. A korábbi évekhez viszonyítva sokkal nagyobb ütemben folynak a lakásépítkezések és tatarozások. Ebben az évben 36 000 új lakás készül el.

Mindez korántsem teljes felsorolása a munkásosztály és más, bérből és fizetésből élő rétegek érdekeit közvetlenül szolgáló intézkedéseknek, de ezek is bizonyítékai annak, hogy a munkásosztály, a dolgozók érdekeinek védelme, a róluk való gondoskodás az MSZMP számára a legfőbb törvény.

Ezek az intézkedések különösen azért nagyon értékesek, mert olyan körülmények között születtek, amikor az ellenforradalom súlyos károkat okozott.

Erősödik a párt és a tömegek kapcsolata

A Magyar Szocialista Munkáspárt politikájában a régebbi évekhez viszonyítva nemcsak abban van legszembetűnőbb vál-

tozás, hogy a szocializmus építése közben erőteljesen emeli a dolgozók életszínvonalát, hanem mindenekelőtt abban, hogy *következetes, cikcakkoktól mentes politikai vonalat valósít meg.* Az ellenforradalmat megelőző években a párt politikája gyakran szélsőségben mozgott. Ennek elsősorban a munkásosztály, a szocialista építőmunka látta kárát, mert bizonytalanságot okozott a kommunisták körében, de még inkább a pártonkívüli dolgozók között. Márpedig, ha bizonytalanság üti fel a fejét a pártban, a szocializmushoz hű embereknél, az csak az ellenség helyzetét könnyíti meg. Az elkövetett hibák — mondotta Kádár elvtárs — összességükben nem okoztak olyan nagy kárt, mint az a sok huzavona, ami a párt politikáját 1953—1956 között jellemezte.

A párt következetes politikai vonala nagymértékben megkönnyíti a dolgozók körében végzendő politikai felvilágosító munkánkat. Pártszervezeteinkben ismét egyre jobban kibontakozóban van az a szellem, amely ösztönözte a párttagokat az agitációs, felvilágosító munkára, pártunk politikájának népszerűsítésére. Ma már a kommunistákat nem lehet zavarba hozni azzal, hogy „korábban ezt vagy azt másképp mondtátok". Az MSZMP politikáját a tények, a gyakorlat igazolja.

Hogy politikai irányvonalunk nem szorul állandóan helyesbítésekre, és a dolgozók érdekeit, törekvéseit híven kifejezi, ebben nagy szerepe van a *munkásosztállyal, a dolgozókkal való újszerű kapcsolatunknak.* A párt vezetői, de az egész párttagság jobban figyelemmel kíséri és ennélfogva jobban ismeri a dolgozók hangulatát, gyakran találkoznak és tanácskoznak a munkásokkal, parasztokkal és értelmiségiekkel. Rendszeresen olvashatjuk az újságokban, hogy a párt vagy a kormány egyik-másik vezetője üzemet, termelőszövetkezetet vagy iskolai tantestületet látogatott meg, és közvetlen baráti beszélgetést folytatott az ottdolgozókkal.

Gyakoribbá vált ez a módszer alsóbb szervekben dolgozó funkcionáriusainknál is. Ily módon pártunk és államunk vezetői *közvetlenül* a dolgozókkal tanácskozzák meg a tennivalókat, közvetlen módon tapasztalják a dolgozók véleményét az ország vezetéséről, a párt politikájáról. Ez sok hibás módszer, vagy hibás lépés elkövetésének veszi elejét, és nagymértékben növeli a bizalmat pártunk iránt; még inkább magukénak érzik a dolgozók kezdeményezéseinket, mert úgy érzik, hogy az az ő javaslatuk. Ez igen sokszor így is van, mert e tanácskozások, elvtársi

beszélgetések során sok olyan jó javaslat hangzik el, amelyek nemsokára valamilyen rendelkezés formájában napvilágot látnak a kormány vagy a helyi hatalmi szervek részéről. Így váltja valóra a gyakorlatban az MSZMP azt a lenini tanítást, hogy a tömegeket nemcsak tanítani kell, hanem állandóan tanulni is kell tőlük.

E tekintetben is a lenini úton haladunk, és erről a jövőben sem fogunk letérni. A lenini tanítást követjük akkor is, amikor a tömegekkel való kapcsolatunkat a legteljesebb *őszinteségre* alapozzuk. Az ellenforradalmat megelőző években előfordult, hogy egyes kérdésekben a tettek nem fedték a szavakat. Megtörtént — a nagymértékű beruházások miatt —, hogy egyik vagy másik évben nem emelkedtek a reálbérek, sőt átmenetileg esetleg csökkentek. Ahelyett, hogy a régi vezetőség nyíltan megmondta volna az igazságot, elferdítette a tényeket, és akkor is az életszínvonal emelkedéséről beszélt. Az őszinteség hiánya nagymértékben aláásta a bizalmat az MDP vezetői iránt, amit pedig korábban teljes egészében élveztek. Előfordulhat, hogy a párt egyik vagy másik kérdésben hibát követ el. Itt is érvényes az a megállapítás, hogy csak az nem követ el hibát, aki semmit sem csinál. Adódhat olyan helyzet is, hogy olyan intézkedéseket kell tenni, amelyek nem népszerűek, mert pillanatnyilag kedvezőtlenül érintik a dolgozók egyik vagy másik rétegét. Ilyenkor az a helyes eljárás, ha őszintén feltárjuk a helyzetet és megmagyarázzuk a dolgokat. Az MSZMP így is cselekszik, például amikor a felelőtlen igérgetések helyett kijelentette, hogy ebben az évben csak kismértékben tudjuk az életszínvonalat emelni, mert nincs hozzá elegendő gazdasági erőnk.

Mostanában sokkal többet törődnek a pártszervezetek, a kommunisták a dolgozók ügyes-bajos problémáival. Kezd újra felelevenedni az a szokás, ami közvetlenül a felszabadulás utáni években volt jellemző, hogy a párt védője volt minden dolgozó jogos panaszának, sérelmének.

Mire kell gondolni az ilyen esetekben? Törvényeink, rendelkezéseink a dolgozók érdekeit fejezik ki, szocialista szellem hatja át őket. De előfordul, hogy végrehajtásukra nem ez a szocialista szellem, hanem a ridegség, a bürokratikus lélektelenség lesz a jellemző. Az ilyen esetek sokszor még dolgozó embereknél is rendszerellenes hangulatot keltenek. Ezek a hibák idegenek a szocializmustól, nem a szocializmus természetéből fakadnak, hanem gyakran még a régi rendszer maradványaként jelent-

keznek. Vannak olyanok is, akik kifejezetten ellenséges szándékkal, a politikai kártevés, az ellenséges hangulatkeltés céljából igyekeznek zavarokat okozni. Ha mi közömbösséget tanúsítunk és nem harcolunk az ilyen törekvések ellen, akkor céljaikat el is érhetik. A tömegek bevonásával, szigorú társadalmi ellenőrzéssel harcolunk ellenük, és keresztülhúzzuk terveiket. Ily módon mindjobban érvényesítjük gyakorlati munkánkban azt az elvet, hogy a kommunisták a nagy igazságok mellett következetesen harcolnak az egyes dolgozók igaz ügyéért is. Más szóval: pártunk országos viszonylatban jól politizál, igaz ügyért harcol, emellett és ezzel összhangban, helyi vonatkozásban is a dolgozók érdekeinek következetes védelmezőjeként lép fel.

Nagyon fontos, újszerű vonása az MSZMP tevékenységének, hogy jól átgondolt és körültekintő felmérések után egyes problémák teljes megoldását magába foglaló, hosszabb időre szóló távlati terveket, irányelveket dolgoz ki. Már eddig is több ilyen irányelv került nyilvánosságra, pl. a párt agrártézisei; a népi írókkal kapcsolatos irányelvek; a párt művelődési politikájáról szóló irányelvek. Kidolgozás alatt van a lakásprobléma megoldására vonatkozó távlati terv is. Ezek, a nagyon fontos problémák megoldását előrevetítő távlati tervek és irányelvek nagy segítséget és lendületet adnak munkánkhoz.

*

Aki megismeri a mi hároméves tervünket, az nemcsak azt látja meg benne, hogy szerény a célkitűzésekben, hanem azt is látja, hogy okosak a célkitűzések. És hogy mennyire okosak és előrelátóak, azt mutatják hároméves tervünk első évének eddigi eredményei.

Sokan azt mondják, nincs perspektíva a hároméves tervben, mert a termelésnek csak 25 százalékos emelkedését irányozza elő. A perspektívát nemcsak az adja meg, hogy milyen nagy számokat foglal magában a terv. A dolgozók arra várnak feleletet, hogy jelenlegi problémáinkat hogyan oldjuk meg. A bútorellátásban például nehézségek vannak, nem tudunk annyi bútort készíteni, amennyit az emberek meg tudnak és meg akarnak vásárolni. A mi hároméves tervünk megvalósítása során, bár a bútorproblémát teljesen nem tudjuk még megoldani, de évenként négyszer annyi bútort fogunk a lakosság rendelkezésére bocsátani — már ettől az évtől kezdve —, mint amennyit az első ötéves terv éveiben kapott a lakosság, és ez már sokat mond az

emberek számára. És ugyanilyen távlatokat mutat a hároméves terv más fontos problémák megoldására is.

Az eddig elmondottakból is látható, hogy pártunk helyes politikai vonalat valósít meg, amely teljes egészében megfelel a munkásosztály, a dolgozók érdekeinek. Sok vonatkozásban új módon dolgozunk, amely kedvező lehetőséget teremt a munkásosztály aktivitásának fokozásához. Ehhez azonban az szükséges, hogy leküzdjük a sorainkban még előforduló helytelen, a párt irányvonalától akár jobbra, akár balra eltérő nézeteket. Ebben a vonatkozásban főleg oktalan elzárkózásról van szó az olyan munkásemberekkel szemben, akiknek az elmúlt időben egyik vagy másik kérdésben zavaros nézetei voltak vagy még mindig vannak. Ha olyan emberekről van szó, akik egyébként osztályszempontból hozzánk tartoznak, becsületesek, nem követtek el törvénybe ütköző cselekedetet, akkor ezekkel szemben nem lehet helye az elzárkózásnak. A kommunistáknak a legszélesebb körű barátságra van szükségük a becsületes munkások körében, még akkor is, ha azok egy vagy több kérdésben még helytelen álláspontot képviselnek — azért, hogy minél előbb megszabadíthassuk őket helytelen nézetüktől. A jó baráti kapcsolatok fenntartása megkönnyíti a politikai agitációt, mert nagyobb bizalommal fogadják az emberek azoknak a szavait, akik emberileg és barátilag is közelebb állnak hozzájuk.

A kommunista párttagság azzal a kötelezettséggel jár, hogy rendszeresen, meggyőződéssel hirdessük, népszerűsítsük a párt politikáját. Négyszázezren vagyunk párttagok, ha mindnyájan kommunista módon neveljük családunkat, rokonainkat, ha közvetlen munkatársaink körében rendszeresen agitálunk pártunk politikája mellett, akkor már agitációnk a dolgozók többségét átfogja.

Mindenki a gyakorlatban tapasztalhatja, hogy amit az ellenforradalom után a párt mondott, azt következetesen meg is valósította. Megmondtuk, hogy megsemmisítjük az ellenforradalmat, mert a munkásosztály, a nép életbevágó kérdése, sorsa függ tőle. A nép megértett bennünket és támogatásukkal megoldottuk ezt a feladatot. Megmondtuk, hogy sem az ENSZ-nek, sem más külföldi hatalomnak nem engedünk beavatkozást belső ügyeinkbe, és megvédjük nemzeti függetlenségünket. Nem ijedtünk meg az imperialisták fenyegetésétől, visszavertük a beavatkozási kísérleteket. A Szovjetunió, a testvéri országok szolidaritására,

a proletár internacionalizmus erejére támaszkodva, megvédtük hazánk függetlenségét, nemzetünk becsületét, méltóságát. Megmondtuk, hogy nem lesz infláció, ha a termelés megindul, hogy növelni fogjuk az életszínvonalat, nyereségrészesedést fogunk fizetni, eltöröljük a kötelező beadást falun stb. Az ellenség minden erővel megpróbált hitetlenséget kelteni a párt szavával szemben. El akarták hitetni, hogy az infláció elkerülhetetlen, nem érdemes dolgozni, a nyereségrészesedésből nem lesz semmi, a kötelező begyűjtést vissza fogják állítani. Az események megmutatták, hogy kinek volt igaza. Mint mindig, most is rosszul jártak azok, akik az ellenség hangjára hallgattak és nem a párt szavára.

Ezt egyre nagyobb tömegek ismerik fel, akik bizalommal vannak a párt iránt, és támogatják célkitűzéseinket. A munkások, parasztok, értelmiségiek százezreinek tettei bizonyítják ezt. Itt vannak pl. a féléves tervteljesítésünk adatai. Iparunk 5 százalékkal túlteljesítette a féléves tervet, a mezőgazdaság a szokatlanul nagy korai szárazság ellenére is teljesíti az előirányzatot, külkereskedelmi mérlegünk a tervezett veszteség helyett nyereséges. Hosszú évek óta először fordult elő, hogy a parasztok túlteljesítették a féléves adófizetési tervet. A tervezettnél jóval nagyobb a takarékbetét-állományunk. Iparunk új konstrukciói az egész világon nagy elismerést nyernek. (Bizonyítja ezt a brüsszeli világkiállításon elnyert nagyszámú díj és elismerés.)

Mindez mi mást bizonyítana, ha nem azt, hogy a munkások, parasztok, műszakiak, értelmiségiek nagy tömegei támogatják, követik pártunkat, a párt célkitűzéseit magukévá teszik.

Egyre nagyobb mértékben bontakozik ki a dolgozók kezdeményező készsége, aktivitása. Elég utalni azokra a nagyszerű eredményekre, amelyeket sok községben a községfejlesztés terén elértek a társadalmi munka megszervezésével, ifjúsági lakótelepek épülése, a Hanság lecsapolása, iskolák építése stb. A társadalmi aktivitás és kezdeményező készség kifejlesztésének nagy feladatai még persze hátra vannak. E téren elért eredményeinket még csak kezdetnek tekintjük, de már ezek is nagy jelentőségű követendő példát jelentenek.

II

A MUNKÁS-PARASZT SZÖVETSÉG — NÉPI HATALMUNK ALAPJA

A párt és a tömegek közötti kapcsolatban — mint ahogy már erről korábban szó volt — a legfontosabb a *munkásosztály tömegei* között végzett politikai munka. A szocializmus győzelméért vívott harc alapvetően a burzsoázia és a munkásosztály között folyik, de a munkásosztály és a burzsoázia mellett más rétegek is érdekelve vannak e harcban, mégpedig a dolgozó osztályok és rétegek a munkásosztály oldalán. Végső fokon a harc azon dől el, hogy a *nem proletár dolgozó tömegek, amelyek az egyes országokban — mint például nálunk is — a lakosság többségét alkotják, kit támogatnak; a kapitalizmus vagy a szocializmus oldalára állnak-e?*

A munkásosztálynak a többi dolgozó osztállyal való szövetsége között kiemelkedő helyet foglal el jelentőségében és fontosságában a munkás-paraszt szövetség.

Az ellenforradalom során bebizonyosodott, hogy hazánkban a dolgozó parasztság a népi hatalom szilárd híve. Az ellenforradalomnak nem sikerült jelentős paraszti tömegeket hálójába keríteni. Mivel falun az ellenforradalom sokkal leplezetlenebb, nyíltabb formák között lépett fel, a dolgozó parasztság a régi főjegyző, csendőr vagy földesúr fellépéséből hamar megértette, hogy a régi rendszer visszaállításáról van szó. Ezt pedig nem akarják. Nem akarják azért, mert világosan él bennük az a felismerés, hogy a népi hatalom számukra az életet, a szabadságot jelenti a múlttal szemben, amikor a nyomor és szolgaság jutott többségüknek osztályrészül. *Dolgozó parasztságunknak ez a magatartása egyben annak is mutatója, hogy pártunk parasztpolitikája a felszabadulástól napjainkig, ha nem is volt teljesen mentes a hibáktól, de alapvetően mégis a dolgozó parasztság érdekeit szolgálta.*

Hogyan nézett ki ez a politika a gyakorlatban, és milyen módon szolgálta a munkásosztály és a dolgozó parasztság közös érdekeit?

A párt — a parasztság érdekeinek képviselője

1945-ben, közvetlenül a felszabadulás után az egyik legfontosabb megoldásra váró feladat az volt, hogy a nagybirtok-rendszer felszámolásával kihúzzuk a gazdasági talajt a földesúri osztály alól. Bár az 1945-ös választásokon a parasztok többsége még nem adta szavazatát a kommunista pártra, a gyakorlati feladatok — elsősorban *a földreform* — megoldásában a kommunista párt mögött álltak.

Ez az időszak döntő fordulatot jelentett a parasztság életében, életviszonyaiban egyaránt. A felszabadulás előtt hazánkra a nagybirtok-rendszer, a parasztság nincstelensége volt a jellemző. Az 1938-ban kiadott statisztika szerint is a földbirtok-megoszlás Magyarországon úgy nézett ki, hogy

1 kh-on aluli 776 487 birtokos összesen 312 403 kh

1—5 kh-ig 644 263 birtokos összesen 1 620 942 kh*

vagyis az 5 holdon aluli 1 440 750 csaknem másfél millió parasztcsaládnak volt 1 933 345 kh földje (közel 2 millió kh). Ugyanakkor 306 földbirtokosnak 1 908 328 kh földje volt, vagyis lényegében ugyanannyi, mint a másfél millió parasztcsaládnak.

A felszabadulás előtti években átlagosan 14 000—16 000 paraszti földbirtokos földje és vagyona került árverés alá, mert nem tudta fizetni a bankok és hitelezők uzsoráját.

A Szovjetunió felszabadító harca folytán lehetővé vált 1945-ben a földreform, amelyet a Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére és vezetésével hajtottunk végre. Körülbelül 14 000 földbirtokos földjét sajátították ki, akik az ország szántóterületének közel a felét birtokolták. Ezeknek földje és felszerelése a dolgozó parasztok kezébe került. Több mint 600 000 parasztcsalád jutott földhöz.

A munkásosztály vezetésével a legszélesebb rétegek gyorsan és térítés nélkül juthattak földhöz. A múltban a földhöz juttatottak a nagy adó, a hitelek, az igaerő-uzsora következtében hamar

* Magyarország évkönyve, 1936.

tönkrementek, és a juttatott föld sokszor még a korábbi vagyonkát is elvitte (házat, ingóságokat, jószágot stb.). A kommunista párt nemcsak a földet harcolta ki a parasztságnak, hanem meg is védte azt. A reakciós erők 1946-ban koncentrált támadást indítottak a felosztott földek visszaszerzéséért. A párt mozgósította a munkásosztályt, a „Földet vissza nem adunk!" jelszó jegyében visszaverte a reakció próbálkozásait. A későbbiek során védelmet nyújtott a párt úgy is, hogy rendkívül kedvező feltételek mellett, kamatmentes hitelekkel és más, a dolgozó parasztok számára előnyös akciókkal (vetőmag, igaerő-juttatás stb.) elősegítette gazdasági megerősödésüket és boldogulásukat a juttatott földön. A kommunista párt, a munkásosztály vezette népi demokratikus állam ezzel megvédte a földhöz juttatottakat az uzsorásoktól, a kulákoktól és egyéb spekulánsoktól.

1946 őszén a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusán kiadott jelszavak: „Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!", „Nem a tőkéseknek, hanem a népnek építjük az országot!" — jelezték, hogy új harci szakasz veszi kezdetét. Ebben a szakaszban a fő feladat az volt, hogy a tőkés elemeket teljesen kiszorítsuk a hatalomból, az összes bankokat, ipari vállalatokat államosítsuk, társadalmi tulajdonba vegyük, a szocialista forradalom előfeltételeit megteremtsük. Ennek megfelelően új tartalmat nyert a munkás-paraszt szövetség is. „A párt fő bázisa a szegényparasztság volt, ugyanakkor törekedett a középparasztsággal való szövetségre, és harcolt a kulákság ellen." Itt ugyanis a kulákság már szembefordult velünk, mert közvetlenül a szocialista feladatok megoldása került napirendre, amivel a kulákság — mint burzsoá kategória — nem értett egyet, hanem harcolt ellene.

A pártnak az a törekvése, hogy a középparasztságot is szövetségeseként megnyerje, csak azután valósulhatott meg teljes egészében, miután a hatalom véglegesen eldőlt: a munkásosztály kiszorította a burzsoáziát a hatalomból, és megszilárdította saját hatalmát. E réteg tudatában a legerősebb és legszívósabb a tulajdonhoz való ragaszkodás. A középparasztokra vonatkozik leginkább az a lenini megállapítás, hogy kettős lelkületük van; mint dolgozó a szocializmushoz húz, és mint árutermelő, aki piacra viszi terményeinek egy részét, a kapitalizmus fennmaradását szeretné. E rétegnél elkerülhetetlen az ingadozás, és ez különösen nagy méreteket ölt a proletárforradalom kezdeti szakaszában. Addig, míg a középparaszt a gyakorlatban nem érezte és nem lát-

ta a proletariátus hatalmának erejét, szilárdságát, csak azt tudtuk elérni, hogy semleges maradjon. Mivel azonban a középparasztok között jelentős számban voltak olyanok, akiket a népi demokrácia juttatott földhöz és éppen ezáltal lettek középparasztokká — egyes gyakorlati kérdésekben harcba tudtuk vinni egy részüket ebben az időszakban is. Pl. a népi demokrácia elleni összeesküvések elleni tömegmozgalmak, a bankok államosítása idején stb.

Lényegében a fordulat éve után valósult meg nálunk a parasztpolitikában *ez az ismert lenini hármas jelszó: szilárdan támaszkodni a szegényparasztságra, tartós szövetségre lépni a középparaszttal és harcolni a kulákság ellen.*

A munkás-paraszt szövetség ebben az időszakban is nagymértékben előre vitte népi demokráciánk fejlődését, és nagy eredményeket hozott mind a munkásosztály, mind a dolgozó parasztság számára. Ezek az eredmények népi hatalmunk vívmányaiban jutnak kifejezésre, amelyeknek minden előnyét a munkásosztály mellett dolgozó parasztságunk is élvezi.

Az MSZMP parasztpolitikája

Dolgozó parasztságunk magáénak, sajátjának tekinti ezt a rendszert. Azok az intézkedések, rendszabályok, amelyeket a forradalmi munkás-paraszt kormány pártunk politikai irányvonalának megvalósítása érdekében tett, még jobban megerősítették, megszilárdították a munkás-paraszt szövetséget. Ezek az intézkedések felszámolták azokat a súlyos hibákat, amelyeket az MDP régi vezetőinek hibás politikája eredményezett, és amelyektől éveken keresztül nem tudott megszabadulni.

Ezek közül a legfontosabbak:

Az alacsony árakon történő kötelező terménybeszolgáltatás rendszerének a megszüntetése. Ez évi kihatásában több mint 3 milliárd forinttal több bevételt jelent a dolgozó parasztságnak. Pártunk és kormányunk következetesen érvényt szerez a *mezőgazdaság szocialista átszervezésében az önkéntesség* lenini elvének betartására. Szigorúan véget vetettünk a szövetkezetesítés erőszakos módszerének, ami a korábbi években egyes helyeken tapasztalható volt.

Megszüntettük a kötelező vetésterveket. A mezőgazdasági termelés tervszerű irányításának ez a kizárólagos módszere nem

bizonyult megfelelőnek. Sokkal hatásosabb az a módszer, amelyet most alkalmazunk. Ez döntően az *árpolitikán* keresztül érvényesülő tervszerű befolyásolás. Emellett kormányunk továbbra is fenntartja a szerződéses termelési rendszert, amely teljesen az önkéntességen alapszik.

A lehetőségekhez mérten nagymértékben orvosoltuk azokat a sérelmeket, amelyeket az utóbbi években a *gyakori tagosítások* eredményeztek. A tagosítás, a föld rendezése elkerülhetetlenül szükséges a mezőgazdaság szocialista átszervezése folytán, de pártunk azt az elvet vallja, hogy csak a legszükségesebb esetben, minél ritkábban és úgy hajtsuk végre, hogy az ne érintse hátrányosan az érdekelteket. Ma már nagyon sok helyütt önkéntes földcserével oldjuk meg a tagosítást, és azt a parasztok is támogatják. Ez a körülmény is megnyugtatóan hat a parasztság körében, megerősíti a termelési biztonságot.

Kormányzatunk, pártunk politikájának megfelelően nemcsak a termelési kedvnek teremtette meg a feltételeit, hanem *sokoldalú segítséget is nyújt a paraszti termelés fokozásához*, elsősorban természetesen a termelőszövetkezetek számára.

Az ellenforradalom után sokkal *jobb a falu ellátása*, különböző ipari termékekkel. A parasztemberek bőségesen hozzájuthatnak a legfőbb árufajtákhoz, mezőgazdasági felszerelésekhez, fogyasztási cikkekhez. Sokkal nagyobb mennyiségben kap a falu építőanyagot.

Mindezek az intézkedések, a múlt hibáinak orvoslása nagymértékben megnövelték a dolgozó parasztság bizalmát pártunk, kormányunk, a munkáshatalom iránt. Növekedett termelési biztonsága, anyagi érdekeltsége, és ez a mezőgazdaság többtermelésében is kifejezésre jut. Elmondhatjuk, hogy a munkás-paraszt szövetség erős, talán soha ilyen szilárd még nem volt.

A szocializmus építésének időszakában a munkás-paraszt szövetségnek azonban már más célkitűzései is vannak. *A munkás-paraszt szövetség alapvető célkitűzése, hogy a szocializmus építését nemcsak a városban, hanem a faluban is meg kell valósítani.* Falun pedig a szocializmus építésének az útja a közös tulajdonon és közös munkán alapuló, nagyüzemi szocialista mezőgazdaság.

Ez mindenekelőtt politikai kérdés is, és közvetlenül összefügg a néphatalom erejével, szilárdságával. A szocialista forradalom ereje, legyőzhetetlenségének forrása abban van, hogy a sza-

badság mellett a jobb és szebb életet, az anyagi és szellemi javak sokkal nagyobb — és állandóan növekvő — bőségét biztosítja, mint a kapitalizmus. Ezért támogatják és védelmezik meg a tömegek minden támadással szemben.

Ami az anyagi javak bőségét illeti: szocialista iparunk évről évre egyenletesen fejlődik. A fejlettebb technika alkalmazásával egyre több gépet, felszerelést és fogyasztási cikket termelünk. (Bár meg kell mondani, hogy iparunk fejlődése is sokkal nagyobb ütemű lenne, ha jobban el tudnánk látni nyersanyagokkal, amelyeknek tekintélyes részét közvetlenül vagy közvetve a mezőgazdaság termeli, vagy pedig külföldről szerezzük be sokszor éppen mezőgazdasági termékek exportjának ellenértékeként.) Iparunk termelése a háború előttihez viszonyítva több mint a háromszorosa, megnövekedett a munkások létszáma, nagyobb lett a városi népesség. Megnövekedett a fogyasztás mind a faluban, mind a városban. Ugyanakkor a mezőgazdasági termelés mennyisége alig emelkedett valamennyit, mert a zömében kisparcellából álló mezőgazdaságunk elmaradott módszerekkel, fejletlen technikával dolgozik. A kisparcella csak nagyon szűk korlátok között teszi lehetővé a fejlettebb technika alkalmazását.

Bár azokat a lehetőségeinket sem aknáztuk ki eléggé, amelyek az egyéni gazdálkodás mellett is jelentkeznek, számolni kell azzal, hogy ezek a lehetőségek igen korlátozottak, és nem teszik lehetővé a lakosságnak élelemmel, iparuknak pedig nyersanyaggal való jobb ellátását. Már most is érezhető ennek a fékező hatása, és ahogy megyünk előre, ez a probléma annál nyomasztóbb lesz.

Csak a mezőgazdaság szocialista alapokon történő átszervezésével változtathatunk ezen a helyzeten. A nagyüzemi termelésnek szinte korlátlan lehetőségei vannak a tudomány és technika alkalmazására. A mi termelőszövetkezeteink még nagyon fiatalok, sok gonddal és bajjal küszködnek, az ellenforradalom vissza is vetette legtöbbjüket, egyszóval nem mondható még el róluk, hogy a technika és a tudomány alkalmazásának lehetőségeit teljes mértékben kihasználják. Mégis eddigi működésükkel és a tények erejével bizonyítják, hogy milyen fölényben vannak a kisparcellás egyéni gazdálkodással szemben. Érdemes ezzel kapcsolatban néhány példát elmondani.

Ha a kenyérgabonánál összehasonlítást teszünk, hogy mennyi volt az átlagos holdankénti termés az egyéni gazdáknál és mennyi a tsz-ben, akkor azt kell megállapítani, hogy ha már ná-

lunk a mezőgazdaság szocialista módon termelne, akkor *ez ebben az évben 44 000 vagon több kenyérgabona-termést jelentett volna az országnak.* Ez igen nagy mennyiség! Két és félmillió ember évi kenyérgabona-szükségletét lehet vele fedezni (többet, mint Budapest évi szükséglete). Ha pénzben számoljuk ennek az értékét, a felvásárlási árakat véve alapul, 900 millió — majdnem egymilliárd forint — többletet jelentene a nemzeti jövedelemben.

Burgonyánál az elmúlt évi termésátlagokat figyelembe véve azt látjuk, hogy 26 000 vagonnal több burgonyánk teremhetne a vetésterület megnövelése nélkül, ha szocialista módon termelnénk. Ez pénzben (felvásárlási értékben) kifejezve közel 300 millió forinttal jelentene több bevételt évente.

Ha cukorrépánál végezzük el ezt a számítást, akkor azt látjuk, hogy 20 000 vagon cukorrépával teremne több, ha szocialista nagyüzemek lennének. Ebből 32 millió kg cukorral lehetne többet nyerni, ami a jelenlegi fogyasztási színvonal mellett 1 millió 300 ezer ember évi cukorszükségletét fedezi.

De nemcsak a növénytermesztésben nyilvánul meg termelőszövetkezeteink fölénye, hanem az állati termékek hozama terén is. Például termelőszövetkezeteinkben országos viszonylatban évente 215 liter tejjel nagyobb az egy tehénre eső tejhozam, mint az egyénieknél. Ha az a szarvasmarha-állomány, ami jelenleg az egyéni gazdáknál van, már tsz-ben lenne, akkor ez évente 107 millió liter tejjel jelentene többet. Ez a mennyiség több mint egymillió ember évi tejszükséglete, a jelenlegi átlagos tejfogyasztás mellett.

Ezek tények. Ma már tehát nemcsak arról van szó, hogy a kommunisták eddigi munkájukkal bebizonyították, hogy jót akarnak a dolgozó parasztoknak, és most is lehet bízni bennük, amikor a tsz-mozgalmat javasolják. Emellett már ott van a valóság, ott vannak a tények, amelyek mindennél nagyobb erővel bizonyítják a párt igazát. Felvetődik a kérdés, hogy kié lesz mindez a többlet-termés, ki fogja ennek hasznát látni, kinek a jólétét, kulturáltabb életét fogja segíteni. A magyar népét, a parasztokét, akik nagyobb jövedelemhez jutnak, és még ráadásul könnyebb munkával, mert saját földjükön látástól vakulásig tartó nehéz fizikai munkával sem tudják elérni azt, amit kevesebb idővel, a gépek segítségével a nagyüzem könnyebben el tud érni.

De nem kevesebb az, amit a munkásosztály és az egész ország nyer vele. Az említett példák csak egy néhány termékfajtára vonatkoztak, olyan körülmények között, amikor termelőszövet-

kezeteink még zömében igen fiatalok és sok nehézséggel küzdenek. Elképzelhető, hogy egy-két esztendő távlatában nézve mennyivel több húst, tejet, cukrot, általában élelmet és mennyivel több nyersanyagot fognak adni, mennyivel olcsóbban tudnak majd termelni. Nálunk, ahol a vetésterület bővítésére alig van valami kis lehetőség, a nagyobb méretű többtermelés elérésének a mezőgazdaságban ez az egyetlen útja.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése végérvényesen kihúzza a talajt a kapitalizmus lába alól. Míg egyéni kistulajdonosok tömegesen gazdálkodnak, addig talaj van a kapitalizmus felélénkülése számára. Hiszen a több millió kistulajdonos kapitalista módon gondolkodik, kapitalista törekvések hatják át. Szeretne minél drágábban eladni, minél olcsóbban venni, spekulálni, vagyont szerezni. Más dolog az, hogy ez a szándék a kapitalizmusban is csak óhaj marad túlnyomó többségük számára. Kevés azoknak a száma, aki a túlnyomó többség tönkremenetele mellett vagyonos sorba, a módos gazda sorába tud felemelkedni. A túlnyomó többség számára a proletársors jut osztályrészül. Ezt példázza a Horthy-rendszer egész története, amikor évente átlagosan 14 000—16 000 parasztcsalád vagyona került dobra, mert nem bírta a versenyt, és a nagybirtok bekebelezte. De hasonló folyamat megy végbe a tőkésországokban napjainkban is. Az Északamerikai Egyesült Államokban például 1950 és 1955 között 500 000-rel, azaz 22,5 százalékkal csökkent a kisfarmerek száma, ugyancsak csökkent, ha kisebb mértékben is — 12,5 százalékkal — a közepes farmergazdaságok száma. Ennek következtében évente mintegy 100 000 farmer növeli a munkanélküliek számát.

Ebből az is nyilvánvaló, hogy a mezőgazdaság az egész világon *a nagyüzemi gazdálkodás felé* fejlődik. A kisgazdaság semmilyen körülmények között sem tartható fenn hosszabb ideig. De lényeges és alapvető az a különbség, ahogyan ez a folyamat a szocializmus viszonyai között végbemegy és ahogyan a kapitalizmusban történik. A kapitalizmusban: a nagy, paraszti tömegek elnyomorodása, tönkremenetele útján. Az, hogy nálunk nem lehet tapasztalni ilyen jelenségeket, az kizárólag annak köszönhető, hogy népi államunk sokoldalú anyagi támogatást nyújt dolgozó parasztjainknak is, és nem engedi meg tönkremenetelüket. (Számos termékfajta van, amit nálunk a kisparcella sokkal drágábban termel meg, mint amennyi a világpiaci ára, és a különbözetet államunk fedezi.) Nyilvánvaló, hogy ez a helyzet sem tart-

ható fenn hosszú ideig, mert a különbözet nem a csökkenés irányában fejlődik, hanem még jobban elmélyül. A szocializmus viszonyai között tehát a nagyüzemi termelés kialakulása a közös gazdálkodásra való önkéntes áttérés útján megy végbe, ami magasabb anyagi és kulturális nívót biztosít a parasztság számára.

Ez a felismerés vezette azt a több mint 100 ezer parasztcsaládot, amely már az ország szántóterületének 12,2 százalékán nagyüzemi szocialista gazdálkodást folytat. Az elmúlt évben — az ellenforradalom súlyos kártevései ellenére — átlagosan az egy tagra eső munkaegység-részesedés 41 forint volt. Az átlagos egy tagra jutó munkaegységek száma pedig 300. Az egy tagra jutó átlagjövedelem 12 300 forintra rúgott. Az átlagos jövedelmet számolva, ha csak ketten dolgoztak egy családból, ez évi 24 600 forint jövedelemnek felel meg. Ehhez hozzászámítandó még a háztáji gazdálkodásból származó bevétel, amely ugyancsak számottevő összeg. Ezt nyújtja anyagiakban már most a termelőszövetkezet, a szocialista gazdálkodás. Pedig mindenki tudja, hogy ez még csak a kezdet. Emellett nehéz pénzben kifejezni azt, hogy öregségére biztos a nyugdíj, hogy ezer és ezer gondtól, az egyéni gazdálkodással együttjáró gyötrelmektől, a termelés és gazdálkodás bizonytalanságából származó rettegéstől szabadul meg, aki a közös utat választja. Nehezen lehet kifejezni pénzben azt a kulturális, művelődési lehetőséget, ami a szocialista gazdálkodás lehetőségéből fakad vagy az olyan gazdasági segítséget, mint a társadalombiztosítás betegség esetére stb.

A szocialista nagyüzemi mezőgazdaság fölényéhez ma már nem férhet kétség, ez már gyakorlati tény. Tudja és látja ezt már a dolgozó parasztok többsége is. Tudják azt, hogy az előrehaladás előbb vagy utóbb megköveteli tőlük az erre az útra való áttérést. De azért többségük — elsősorban érzelmi okokból — elhúzza a döntést ameddig „csak lehet". A régihez való megszokottságból, az újjal szembeni bizalmatlanságból fakad ez. Nyilvánvaló, hogy nem könnyű a régivel, a megszokottal való szakítás. De a fejlődés nem áll meg, nap mint nap tucatjával alakulnak új tsz-ek, százával lépnek a parasztcsaládok az új élet útjára.

A munkás-paraszt szövetség megszilárdításának központi kérdése ma nálunk a szocialista mezőgazdaság megvalósításáért folyó harc. Ezért mondják pártunk agrártézisei:

„... az MSZMP a marxizmus–leninizmus tanításai alapján olyan agrárpolitikát kíván kialakítani, amely figyelembe

veszi az elmúlt évek tapasztalatait, jelenlegi helyzetünket, és erősíti a munkás-paraszt szövetséget, fejleszti a mezőgazdasági termelést, a mezőgazdasági munkásokra, félproletárokra és szövetkezeti parasztságra támaszkodva, közelebb jut a parasztság fő termelő rétegeihez, a kis- és középparasztokhoz, és sikeresen oldja meg a mezőgazdaság szocialista átépítésének nagy feladatát."*

E tömör fogalmazásban benne van a munkás-paraszt szövetség tartalma fejlődésünk jelenlegi szakaszán, valamint azok a célkitűzések — *a mezőgazdaság szocialista átalakítása, a mezőgazdasági* termelés egyidejű fejlesztése mellett —, amelyek érdekében e szövetséget erősíteni kell. Vizsgáljuk meg részleteiben a párt politikáját a parasztság egyes rétegeivel kapcsolatban.

Az MSZMP falusi rétegpolitikája

Az elmúlt évek folyamán hazánkban gyökeres változások mentek végbe a falu osztályviszonyaiban. Pártunk politikájában messzemenően figyelembe veszi ezt a rétegződést, és ennek megfelelően határozza meg gyakorlati tevékenységét. Jelenleg a magyar parasztság alapvetően az alábbi rétegekre tagozódik:

Termelőszövetkezeti parasztság. A termelőszövetkezeti parasztságot, a jövő egységes szocialista parasztságának a magvát — a mezőgazdasági munkásokkal és félproletárokkal együtt — pártunk legszilárdabb falusi bázisának tekintjük. Száma egyre nő, szerepe a falu életében mind erősebben érvényesül. Először is azért, mert szocialista módon gazdálkodnak és a gyakorlatban mutatják meg, hogy milyen hatalmas lehetőségei vannak a mezőgazdasági termelés fellendítésére. A gyakorlatban bizonyítják be az új, gazdagabb paraszti életforma lehetőségeit a még egyénileg dolgozó parasztoknak. Másodszor, mert a termelőszövetkezeti parasztság gazdálkodási módja gyökeresen különbözik az egyénileg gazdálkodó parasztoktól. Igaz, hogy még jó ideig nem tudja teljesen legyőzni a régi gondolkodási mód egyes elemeit és egy csapásra nem szabadul meg attól, ami évszázadokig meghatározta egész tevékenységét. (Kifejezésre jut ez a különböző dolgokban, például egyesek nem tartják olyan szívügyüknek a közöst, mint a háztájit stb.) De — és ez a legfontosabb — nem ez gondolkodásmódjának lényege. An-

* Az MSZMP agrártézisei. Kossuth 1957. 64. old.

nál a parasztembernél, aki önként, saját meggyőződésen alapuló elhatározásból belép a tsz-be, gondolkodásában, életfelfogásában minőségi fordulat következett be: elhatározása azt jelenti, hogy végérvényesen szakított a kapitalizmussal. Egyszer s mindenkorra hátat fordított a kapitalizmusnak és új úton, a szocializmus útján megy tovább.

Egyrészt a tsz-gazdálkodás vitathatatlan előnye, fölénye az egyéni gazdálkodással szemben, másrészt a tsz-parasztok szocialistává váló tudata hatalmas erőt jelent a tsz-mozgalomban, a mezőgazdaság szocialista átszervezéséért folyó harcban. Ezért a jövőben is arra van szükség, hogy minden eszközzel támogassuk a közös út híveit, hogy többet, olcsóbbat, jobbat termelhessenek, és szüntelenül erősítsük a tsz-parasztság körében a szocialista nevelő munkát. E két dolog kölcsönhatásban áll, szorosan összefügg egymással. Minél jobban gazdálkodik a tsz, annál inkább megszilárdul a tsz-tagokban elhatározásuknak helyessége, annál inkább megszűnnek az olyan lappangó kételyek, hogy „nem lett volna-e jobb, ha...?" Másrészt, ha megerősödik szocialista tudatuk, ez mindenekelőtt a közös iránti fokozottabb felelősségérzetben, a közös tulajdon gyarapítására irányuló törekvésben jut kifejezésre. A szövetkezetben tehát nagyszerűen megtalálható *a közös és egyéni érdek összhangja,* a közös vagyon gyarapításán keresztül valósul meg az egyének nagyobb jövedelme.

A felvilágosult szocialista szellemű tsz-tagok tudnak a leghatásosabb módon agitálni a tsz mellett, ők népszerűsítik igazán eredményesen a nagyüzemi szocialista gazdálkodást. Természetesen csak akkor, ha nem zárkóznak el a kívülállóktól, amit helyenként tapasztalni lehet. A szocialista meggyőződés ugyanis azt is jelenti, hogy *nemcsak saját tsz-ük* gazdagodásának ügyét, hanem *az egész mezőgazdaság szocialista átszervezésének ügyét is a magukénak érzik.*

Amikor mi azt mondjuk, hogy falun a tsz-parasztság a legszilárdabb bázisunk, akkor ezalatt elsősorban a fentieket értjük. Illetve azt, hogy minden erővel, anyagi támogatással, politikai nevelőmunkával, a vezetés módszereinek megtanításával ehhez hozzásegítjük őket.

A fáradozás és áldozatvállalás a munkásosztály részéről nem lesz hiábavaló. Bizonyítják ezt a már említett példák. Minél gyorsabb lesz ez az átalakulási folyamat, annál nagyobb

használt látja az egész nép. Ezért van nagy jelentősége az olyan kezdeményezéseknek, mint amilyen a Borsod megyei elvtársak részéről megindult. Ennek lényege abban van, hogy az üzemi munkások, a műszakiak védnökséget vállaltak a tsz-ek felett.

Mezőgazdasági munkások, félproletárok. A falu legnagyobb paraszti rétege: több mint egymillió főt sorolhatunk ide. Egy részük a mezőgazdaság szocialista szektorában: az állami gazdaságokban és a gépállomásokon dolgozik. Másik részük az iparban, mint bejáró vagy kétlaki munkás. Kis részük kulákoknál és középparasztoknál mint alkalmi munkás dolgozik. Fő jövedelmi forrásuk, még azoknak is, akiknek van egy kevés földjük, a munkavállalás.

Politikailag ez nem egységes társadalmi réteg. Nagy különbség van például a rendszeresen állami gazdaságokban dolgozók és a kuláknál időnként alkalmi munkát vállalók között. A politikai szervezés szempontjából különösen fontosak az állami gazdaságokban és gépállomásokon dolgozók. Ezek többnyire egy egységben, nagyüzemi módon dolgoznak. Öntudatosságuk jelentős az állami gazdaságok, gépállomások működése szempontjából, de még fontosabb a falu politikai arculata szempontjából. Számuknál, szervezettségüknél fogva nagy politikai erőt képviselnek. Sokat tehetnek a nagyüzemi gazdálkodás, a mezőgazdasági technika előnyeinek népszerűsítéséért.

Hasonló a helyzet az iparban dolgozó, bejáró vagy kétlaki munkásnál. Ezek az emberek szintén sok tapasztalattal rendelkeznek a nagyüzemi gazdálkodás előnyeiről. Ugyanakkor ragaszkodnak a földhöz is, mert a föld hozama kiegészítő jövedelemként emeli életszínvonalukat. Természetesen ez az életmód igen fárasztó, nagyon terhes. A sok utazás, a gyakori távollét és mindaz, ami ezzel jár, sok nehézséget okoz. Egyre többen meg is értik ezt közülük, és igyekeznek valamelyik termelőszövetkezetbe belépni. Ez ésszerű is, mert csak így javulhat meg lényegesen anyagi helyzetük. Éppen ezért ez a réteg gondolatban, érzelmekben elég közel áll a termelőszövetkezetekhez, leginkább személyi problémák, a megfelelő vezetés hiánya tartja vissza a belépéstől.

A mezőgazdasági munkások és félproletárok a tsz-parasztság mellett falun pártunk legszilárdabb bázisát alkotják. Igyekezni kell, hogy a falu politikai életében megfelelő súllyal vegyenek részt.

Az ellenforradalom előtti években ezt a fontos társadalmi réteget gyakran elhanyagolták, mostohagyermekként kezelték. Ez nem maradhatott hatás nélkül a középparasztságra sem, és erősen befolyásolta a kuláksággal szembeni harcunkat. A középparasztsággal való tartós szövetségnek ugyanis elengedhetetlen feltétele, hogy *a munkásosztálynak meglegyen falun a szilárd osztálybázisa.* Elsősorban a tsz-parasztság, a mezőgazdasági munkások és félproletárok szervezett erejében nyilvánul meg a proletárdiktatúra ereje a falun. Márpedig a középparasztság megnyerése szempontjából az a legfontosabb, hogy nap mint nap érezze és a gyakorlatban győződjön meg a proletárdiktatúra erejéről. A falusi osztályharcban ez az a szilárd politikai erő, ami a kulákok, a falusi kizsákmányolók és osztályidegen elemek elleni harcba tudja vinni a falu dolgozó lakosságát.

Kisparasztok. Általában a 4—8 holdas parasztok tartoznak ebbe a kategóriába. Számuk több mint egynegyed millió. Termelvényeiket túlnyomóan a család feléli, és csak nagyon keveset tudnak a piacon értékesíteni. Így a jövedelmük is alacsony. Ahol nagy a család, ott a jövedelmet bérmunkával egészítik ki.

Hazánkban a kisparasztok túlnyomórészt teljes egészében vagy részben a népi demokráciától kapták a földjüket. Ezenkívül is a kisparasztság nagyon sokat köszönhet a népi demokráciának. Sokat jelentettek számukra azok az előnyös juttatások, amelyek megvédték az eladósodástól. A begyűjtés korábbi rendszere ezt a réteget sújtotta a legjobban, így ennek megszüntetése őket érintette a legkedvezőbben.

Könnyen bebizonyítható minden kisparasztnak a felszabadulás utáni életén, hogy mennyivel jobb életkörülményeket teremtett számára a népi demokrácia. A juttatott föld, a megnövekedett állatállomány, felszerelés, a betakarított termény mennyisége, a családtagok, gyerekek kulturális, műveltségi fejlődése, iskolázottabbsága stb. — mindezek a népi demokratikus rendszer vívmányai. Igaz — de erről már a népi demokrácia nem tehet —, hogy ez a paraszti réteg, a kisparasztság a legkevésbé szilárd, biztos rétege a paraszti gazdálkodásnak, a kisparasztokat sújtják leginkább az elemi károk. Egy átmeneti betegség leveri lábáról, és ha a család nem tudja a földet megművelni, már ez elégséges ahhoz, hogy nehéz helyzetbe kerüljön. Ebből a kisparaszti gazdálkodásból nem lehet felemelkedni. A középparaszti életforma — amihez ma még

sokan vonzódnak — csak illúzió, ábránd, amit nagy többségük képtelen elérni. De ha egyesek közülük el is érik, miért választaná ezt a bizonytalan, a nagyon kevesek számára járható göröngyös utat, amikor könnyebb munkával, magasabb életszínvonalat biztosít a termelőszövetkezeti gazdálkodás?

Középparasztok. Számuk körülbelül ugyanannyi, mint a kisparasztoké: egynegyed millió. Termelvényeik nagy részét a piacon értékesítik. A kötelező begyűjtés eltörlése után még jobban érvényesül gazdaságuk árutermelő jellege. Politikai állásfoglalásukra az jellemző, hogy a népi hatalom hívei, értékelik mindazt az előnyt, amit a népi demokratikus rendszer számukra is nyújt (kedvező feltételek közt gazdálkodhat, építkezhet, gyerekei tanításának előnyös lehetőségei stb.), de erős tulajdonosi beállítottságukból következik, hogy többségük még nem híve a mezőgazdaság szocialista átszervezésének. Nem is állnak ellenségesen szemben vele, sőt sok tekintetben elismerik már előnyét, de „elégedettek" a jelenlegi helyzettel, és azt szeretnék, ha ezt valamilyen formában végérvényesen fenn lehetne tartani.

Termelési kedvük nagymértékben megnövekedett. Ez hasznos az országnak; a mezőgazdasági termelés növekedését szolgálja. Az állam támogatja is őket ebben a törekvésükben, de egyben korlátokat emel a spekulációs és kulákosodási törekvéseknek. Bár a középparasztok ma jól élnek, pártunk politikája, kormányzatunk biztonságos termelési lehetőségeket biztosít számukra, mégis, távlataiban nézve a fejlődést, azt mondjuk a középparasztoknak is, hogy a jövő számukra nem lehet más, mint a szövetkezetek útja, a nagyüzemi szocialista termelés. A középparasztok általában szeretnek és tudnak jól gazdálkodni, a szövetkezetek sokat nyerhetnek velük, de ők még többet nyerhetnek a termelőszövetkezetekkel. Megbecsült, tisztességes, önhajszolás nélküli életet biztosít számukra. Tudásukat, gazdálkodási vágyukat szabadon csak a nagyüzemi gazdálkodás körülményei között tudják kibontakoztatni, elismerést vívhatnak ki a maguk számára. A szövetkezet mellett szól számukra az is, hogy a tsz-einkben a középparaszti életnívó elérése nem a felső határ. Sok tsz nálunk már eddig is elérte, sőt túl is szárnyalta ezt. Nem kell hozzá hosszú idő, amikor valamennyi tsz-paraszt jövedelme messze maga mögött hagyja a jómódú középparaszti jövedelmet is, és magasabb, kultúráltabb életnívót biztosít.

A középparasztság körében — mivel nehezen szánja rá magát egyéni gazdaságának feladására — nagy türelemmel folytatott nevelő munkára van szükség. Fontos szerepe van a meggyőzésben az alacsonyabb fokú termelési társulásoknak, amelyek hozzászoktatják a közös gazdálkodáshoz.

Ahogy a kis- és középparasztok megnyerésének döntő előfeltétele a tsz-parasztokra, a mezőgazdasági munkásokra és félproletárokra való támaszkodás, ugyanúgy feltétel a falun levő osztályellenség, a kulákság, a falusi kizsákmányolók, a falusi reakció elleni harc. Az osztályellenség megpróbálja a maga oldalára állítani mindenekelőtt a gondolkodásában hozzá legközelebb álló középparasztokat. Ezért a falusi osztályharc következetes érvényesítése a kis- és középparasztság megnyerésének döntő előfeltétele.

A kulákság a burzsoázia falusi képviselője, a munkásosztálynak, a szocializmusnak ellensége. Hazánkban ma már kevés az olyan kulák, aki annyi földdel rendelkezne, hogy nem tudná családjával együtt megművelni és kizsákmányolásból élnek. Jóval nagyobb azoknak a száma, akik korábban kizsákmányolásból éltek, de az elmúlt évek folyamán részben vagy egészben lemondtak a földjükről, vagy az állam elvette tőlük és most dolgozó parasztokként vagy mezőgazdasági és ipari munkásokként dolgoznak. Ezek — részben korábbi osztályhelyzetüknél fogva, részben pedig megváltozott életük miatt — nem lehetnek a munkáshatalom, a népi demokrácia hívei. A kuláksággal szemben továbbra is a korlátozás politikáját folytatjuk, lehetővé tesszük számukra a gazdálkodást, ha a törvényeinket betartják, állampolgári kötelességüket teljesítik.

Az ellenforradalom során ez a réteg ellenségesen lépett fel a népi demokráciával szemben. Ugyancsak az ellenforradalom során bebizonyosodott az is, hogy a falusi osztályellenség köre szélesebb a kulákságnál. Amikor erre kedvező alkalom adódott, velük együtt indítottak támadást ellenünk a faluban meghúzódó volt csendőrök, horthysta katonatisztek, földesurak maradványai, a régi horthysta közigazgatás tisztviselői, kupecek, malmosok stb. Sokan közülük a szocialista szektorban is megtalálhatók. Ezeknek a száma nem lebecsülendő, és ettől jóval nagyobb a politikai befolyásuk az elmaradott gondolkodású embereknél.

A falusi osztályellenség fő tevékenysége ma elsősorban a szövetkezetellenes agitációban nyilvánul meg. Emellett a „Szabad Európa" és a nyugati rádióadók fő szócsövei, rémhírek terjesztői és pánikkeltők. Politikai tevékenységük mellett nem lebecsülendő gazdasági kártevésük sem, amit kupeckedéssel, a törvények kijátszásával hajtanak végre. A kupeckedés, spekuláció árt a dolgozóknak, és ezért nem lehet tűrni, harcolni kell ellene s adminisztratív eszközökkel, bírói úton is felelősségre kell vonni a törvények kijátszóit.

A falusi osztályellenség elleni harcban a legfontosabb a politikai harc. Akkor lesznek igazán hatásosak az adminisztratív intézkedések, ha szükségességüket minden alkalommal megmagyarázzuk a dolgozó parasztoknak, ha megértik, hogy az ő érdekeiket szolgálják.

III

A PÁRT ÉRTELMISÉGI POLITIKÁJÁNAK KÉRDÉSEI

A munkás-paraszt szövetség a proletárdiktatúra alapja, de a munkásosztály szövetségi politikája sokkal szélesebb körű. Magában foglalja a kizsákmányolás megdöntésében, a szocializmus felépítésében érdekelt valamennyi dolgozót, valamennyi társadalmi réteget: az értelmiséget, az alkalmazottak széles tömegeit, a kisiparosokat, a kiskereskedőket.

A párt és a tömegek kapcsolatában kiemelkedő jelentősége van az értelmiség megnyerésének, ezzel kapcsolatban a párt értelmiségi politikájának. Egyrészt, az értelmiségiek szám szerint is a lakosság jelentős részét alkotják, de számarányukat sokszorosan meghaladja a társadalomban betöltött politikai súlyuk, fontos szerepük van a közvélemény formálásában (írók, újságírók, pedagógusok, színészek stb.). Másrészt az értelmiségnek egy nagy része, a műszakiak, tervezők, agronómusok stb. közvetlen kapcsolatban vannak a termelő munkával, nagyon fontos szerepet töltenek be a népgazdaság, a technika fejlődésében és ezen keresztül a dolgozók életszínvonalának emelésében. Végül az értelmiségnek egy másik jelentős része az ifjúságot oktatja, neveli. Emellett a szülőkkel tartott kapcsolaton keresztül nagymértékben befolyásolhatják és befolyásolják is a felnőtt lakosság jó részének gondolkodását.

Az értelmiséget meg lehet és meg kell nyerni a proletárdiktatúra, a szocializmus ügye számára. Mindenekelőtt azért, mert ez a réteg is érdekelt a kapitalizmus elleni harcban, a szocializmus győzelmében. A kapitalizmusban az értelmiségi dolgozók is kizsákmányoltak. Munkájukra csak akkor, annyiban és addig volt szükség, amíg az közvetlen vagy közvetett formában a tőkének megfelelő profitot hozott. Ezért van az, hogy a kapitalizmusban a munkanélküliek táborában a munkások milliói mellett az értelmiségiek tízezrei is megtalálhatók.

Csak a szocializmus szabadítja meg az értelmiséget a tő-

kének való kiszolgáltatottságtól, csak itt szolgálja munkája az egész nép, a nemzet felemelkedésének ügyét. Itt nincsenek korlátai képességének és alkotókészsége teljes kibontakoztatásának, mert a szocializmusban a tudomány fejlődése nem ismer korlátokat, míg a kapitalizmusban a tőke és a várható profit nagysága meghatározza a tudomány fejlesztésére fordítandó anyagi eszközök mennyiségét. A kapitalizmus megdöntése az értelmiség többsége számára azért is felszabadulást jelent, mert csak így lehet véget vetni a rendszeresen megismétlődő háborúknak, amelyek súlyos következményei őket is éppen úgy sújtják, mint a többi dolgozót. Ezek a háborúk megsemmisítik az emberi gondolkodás, a kultúra legnagyszerűbb vívmányait és alkotásait is.

Az elmondottak miatt csak a szocializmusban élvezhetik igazán az értelmiségiek munkájuk gyümölcsét, mert itt kizárólag az emberiség jólétét, boldogulását, az egész nép felemelkedését szolgálják. Azért az értelmiség jelentős része már a kapitalizmus időszakában vonzódik a szocialista eszmékhez, sokan közülük a kommunista mozgalomhoz is eljutnak, és a munkásosztály oldalán harcolnak a kapitalizmus ellen. Nagy többségük azonban a kapitalizmus viszonyai között származásuknál, nevelésüknél, anyagi kiszolgáltatottságuknál fogva nem tud eljutni a szocialista eszmékig. Csak azután, miután a munkásosztály megdöntötte a kapitalizmus hatalmát és megszilárdította a proletárdiktatúrát, a munkás-paraszt szövetséget, jön létre a feltétele az értelmiség tömegei megnyerésének a munkásosztály célkitűzései számára.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk a magyar értelmiség fejlődését, azt látjuk, hogy az elmúlt évek során nagyon sokan közülük a párt politikájának szilárd követőivé, a szocialista eszmék harcosaivá lettek. Részben a régi értelmiség egy részének az átnevelődése, részben a munkásokból, parasztokból és azok gyerekeiből lett értelmiségiek folytán ma már van egy szilárd, a párthoz, a népi hatalomhoz hű szocialista értelmiségi mag. A többség azonban, az értelmiség alapvető tömegei — mint ahogy ez az ellenforradalom során is kiderült — az elmúlt 13 év alatt nem vált marxistává, a munkáshatalom szilárd, meggyőződéses hívévé. Sőt egy kis részük — ellenségesen — szembekerült a munkáshatalommal. Bebizonyosodott, hogy az értelmiség soraiban sokkal mélyebben élnek, szívósabban tartják magukat a reakciós nézetek, mint ahogy azt mi

elképzeltük. Ezért tudtak a revizionista és az ellenforradalmi eszmék a legjobban az értelmiség soraiban tért hódítani. Közülük kerültek ki az ellenforradalom fő propagandistái. Egyes értelmiségi szervezetek pedig az ellenforradalom előkészítésének legális fedőszerveként működtek. Az ellenforradalom eszmei zűrzavara itt tartotta és tartja magát a legszívósabban, a konszolidációs folyamat sokkal lassúbb itt, mint ahogyan más területen végbement.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az egész értelmiség vagy többségük ellenforradalmár lett volna, mint ahogy ezt egyes szélsőséges emberek állítják. Pártunk határozottan visszautasítja az ilyen, a tényeknek meg nem felelő és az ellenségnek kedvező nézeteket. Ez csak arra jó, hogy eltaszítsa tőlünk az értelmiségi tömegeket, szembeállítsa őket a munkásosztállyal.

A mi célunk nem az, hogy eltaszítsuk magunktól őket, hanem ellenkezőleg, segítsük a legmesszebbmenő türelemmel, hogy minél előbb megszabaduljanak helytelen nézeteiktől, hogy magukévá tegyék a mi világnézetünket és ezen az alapon megnyerjünk minden értelmiségit. De csak ezen az alapon, és itt nem lehet helye olyan udvarolgatásnak, amely elnéz hibáik, helytelen, káros nézeteik felett, mint ahogyan ez az ellenforradalom előtti években eléggé jellemző volt. Nem mondunk és nem mondhatunk le egy pillanatig sem arról, hogy ne bíráljuk hibáikat, helytelen magatartásukat, és ne harcoljunk azok ellen az ellenséges nézetek ellen, amelyek az értelmiségiek fejében ma is élnek. Elsősorban a nacionalista, „harmadik utas" nézetekről van szó, amelyek bár nemcsak az értelmiség körében, de elsősorban náluk találhatók.

Amikor a nacionalizmus elleni harc szükségességéről beszélünk, akkor ezalatt nemcsak azt a fajta nacionalizmust értjük, amelyik nyíltan soviniszta uszítást, gyűlölködést szit más népekkel szemben. Az ilyenfajta nacionalizmus, bár megtalálható, de mégsem annyira elterjedt és jellemző, mert ennek embertelensége, reakciósága ma már eléggé lelepleződött. Vannak a nacionalizmusnak másfajta, sokkal kifinomultabb — de nem kevésbé veszedelmes — formái is, főleg ezek élnek az emberek fejében.

A magyar nacionalizmus sajátos módon kétfajta történelmi forrásból táplálkozik. Az a körülmény, hogy Magyarország hosszú időn keresztül idegen elnyomatás alatt volt, hogy sza-

badságharca annyiszor elbukott, a kedvezőtlen nemzetközi erőviszonyok miatt elszigetelődött és nem kapott megfelelő külső támogatást, ez kifejlesztette a búsmagyarkodó „egyedül állunk a világban", „nincsenek barátaink sehol", „tartsuk magunkat távol a nagyhatalmak viszályától, mert csak így maradhatunk fenn" nézeteket, minden nagyhatalommal szembeni bizalmatlanságot. Az olyan jelszavak, hogy össze kell fogni, mert minden magyar testvér, aki nem magyar az ellenség, ez az egész befelé fordulási, bizalmatlansági szemlélet ebből a sajátos történelmi fejlődésből fakad.

Ismeretes, hogy ugyanakkor hosszú éveken keresztül a régi Magyarország sajátos módon elnyomta az itt élő nemzetiségek nagy számát, amelyek az ország lakosságának több mint a felét alkották. Ez a körülmény a nacionalista, soviniszta felsőbbrendűség szemléletét fejlesztette ki, ami semmibe veszi más népek erényeit, kultúráját, és bizalmatlanságot, gyűlölködést szít mindenekelőtt a szomszédos népekkel szemben.

Mi a nálunk megnyilvánuló nacionalizmus minden fajtája ellen harcolunk, mert mindegyikben közös az, hogy nemzetközi és hazai vonatkozásban elködösíti, összekeveri az osztályok közötti frontokat, az osztályharcot. Elhomályosítja, megfertőzi a dolgozók öntudatát és saját érdekeivel szemben a cinkosává teszi őket a szocializmus és az imperializmus között folyó belső és nemzetközi osztályharcban.

Ennek bizonyítására érdemes ezeket a jelszavakat tüzetesebben szemügyre venni.

Nem igaz az, hogy egyedül állunk társtalanul, barátok nélkül a világban. Nagyon rossz az a történelmi párhuzam, amit a reakció 1848 és 1956 között megpróbál vonni. Akkor sem az orosz nép vagy az osztrák nép támadt a magyar szabadságharcra, hanem ezen népek elnyomói. A népek lelkében együttérzés, szolidaritás volt akkor is, aminek számos tanújelét ismerjük. Ma a Szovjetunióban, a testvéri népi demokráciákban ez a nép van hatalmon, és leszámolt saját és a magyar nép ellenségeivel is. 1848 után a magyar nép számára anyagi és szellemi elnyomatás következett, 1945 után pedig felszabadulás: a földosztás, államosítás, néphatalom, anyagi és kulturális felemelkedés, nemzeti függetlenség, amelynek legfőbb biztosítéka az imperialista gyarmatosítókkal szemben a testvéri szocialista országokkal való barátság. Egy kis nép akkor nem remélhet függetlenséget a nagyhatalmakkal szemben, ha ott

a nép elnyomói, a kizsákmányolók vannak hatalmon. A szocialista országokban azonban ezek már rég letűntek a színről.

A barátságnak számos tanújelét tapasztalhattuk. A legnehezebb időkben is ott álltak mellettünk a testvéri segítséggel. Fényes bizonyítéka az a támogatás, amelyet az ellenforradalom leverésében, a károk helyreállításában kaptunk.

Kinek sérti az érdekeit, ha a szocialista országok népei szorosan összefognak és segítik egymást? Kizárólag azoknak az imperialista köröknek, amelyek meg akarják semmisíteni a szocialista tábort, és ezért háborút készítenek elő. A háborús stratégiához hozzátartozik az is, hogy az ellenfél soraiban széthúzást, civakodást kell szítani, hogy ezzel is gyengüljenek a sorai. Világos tehát, hogy e jelszavak mögött az igazi törekvés: az osztályharc nemzetközi frontjának összekeverése.

Ugyanezt kell elmondani „minden magyar testvér", a „nemzeti sorsközösség" jelszavakról is. Lehet-e testvére a magyar munkásnak Weiss Manfréd; vagy Vida Jenő. a bányabáró a magyar bányásznak, vagy Eszterházy a magyar parasztnak, vagy az a huligán, börtöntöltelék, aki megkárosítja a nép tulajdonát és fegyveresen támad a munkásosztály hatalmára? A kizsákmányolóknak és a kizsákmányoltaknak nem lehet soha közös sorsuk. Nyilvánvaló, e jelszavak is azt a célt szolgálták, hogy elhomályosítsák a dolgozók öntudatát, és saját érdekeik ellenére az ellenforradalom cinkosaivá tegyék őket.

Mi, kommunisták a burzsoá nacionalista nézetekkel szemben igaz hazafiságunkat állítjuk. Ez a hazafiság a nép szolgálatában, a nemzet felemelkedésében kifejtett tettekben és minden nép iránti tiszteletben, a proletár nemzetköziség eszméjében nyilvánul meg. Az, aki az emberi haladás széles országútjától független utakon próbál járni, az menthetetlenül az imperializmus karjaiba kerül.

A nacionalizmus mellett az értelmiség elég széles rétegeiben elevenen él az a reakciós nézet, amely szerint korunkban a társadalom vezetésére hivatott erő az értelmiség. E nézet nálunk többfajta talajból táplálkozik:

A Horthy-korszak nagyon szívesen emlegette az értelmiséget „vezető középosztályként", azért, hogy elterelje a figyelmet az állam igazi osztályjellegéről, a burzsoázia és a földesurak elnyomó és kizsákmányoló szerepéről. Az értelmiség szívesen fogadta ezt az elméletet, egyrészt szociális összetétele miatt — sokan közülük a nemességből származtak —, másrészt ebben

a „vezető szerepben" az 1848-as középnemesi vezetés feléledését, valamiféle nemzeti hagyományt látott.

Újabban az „atomkorszakkal" indokolják az értelmiség vezető szerepét — mivel e korszakban a tudományok különleges szerepre tesznek szert. Az „atomkorszak" elnevezést mint *társadalmi korszakot* nem lehet elfogadni, mert a technikai előrehaladás önmagában nem jelenti a társadalom rendszerének átalakulását. A jövő társadalma a szocializmus, a kommunizmus. A szocialista társadalomért vívott harcban a vezető szerep csak azé az *osztályé* lehet, amelynek létérdeke a kapitalista társadalmi viszonyok megváltoztatása. Ez az osztály pedig a munkásosztály. Az értelmiség akkor dolgozik népe és saját maga érdekében, ha elfogadja a munkásosztály vezetését, a munkásosztály szocialista politikáját, és segíti annak megvalósítását. Ez az igazi dicsőség az értelmiség számára.

Az értelmiség körében végzendő politikai munkában és általában kulturális feladataink megoldásában a legszilárdabb bázis a kommunista és a párthoz közelálló értelmiség. Elsősorban azok, akik már a Horthy-fasizmus éveiben vagy a felszabadulás után tettekkel bizonyították a párthoz, a népi demokráciához való hűségüket. Ez döntő feltétele annak, hogy magunk mellé állítsuk az értelmiség ingadozó részét, amely jelenleg még a többséget alkotja. A párt korábbi értelmiségi politikájának egyik legsúlyosabb hibája az volt, hogy nem támaszkodott eléggé ezekre a kommunistákra, indokolatlanul háttérbe szorították őket, és sokszor olyan emberekkel képviseltettük a pártot, mint Gimes, Méray és társaik, akik később előkészítői lettek az ellenforradalomnak, 1956 őszén pedig nyíltan átálltak az ellenség oldalára. Ugyanakkor igyekszünk politikailag elszigetelni és leleplezni a népi demokratikus rendszerrel szemben még ma is ellenségesen tevékenykedő értelmiségieket. Az értelmiségi politikában harcolnunk kell mind a „baloldali" túlzásokkal, mind pedig a jobboldali elvtelen engedményekkel szemben.

Nálunk a népet őszintén szolgáló értelmiségiek elismerésben és megbecsülésben részesülnek. S ez a megbecsülés a jövőben még csak fokozódni fog mind anyagi, mind pedig erkölcsi, társadalmi vonatkozásban. A párt türelmes azokkal szemben, akik még nem jutottak el a mi világnézetünkig, és sokfajta módon igyekszik hozzásegíteni ezeket a marxista—leninista világnézet elsajátításához. De téved az, aki ezt a türel-

met úgy értékeli, hogy ez akár egy-két évtizedig is eltart. A türelmesség elsősorban türelmes meggyőzést, vitatkozást, segítséget jelent, ha valamilyen kérdésben nem értenek velünk egyet.

Csak a néppel együttérző és a néppel együtthaladó értelmiségnek van meg a jövője. A magyar nép pedig a szocializmus útját járja. Iparunk teljes egészében szocialista, munkásosztályunk visszavonhatatlanul a szocializmus útjára lépett. Ezen az úton halad dolgozó parasztságunk is a mezőgazdaság szocialista átszervezésével. Néhány év és a szocializmus eszméje a parasztság gondolkodásában is győzedelmeskedik. A fejlődés iránya az értelmiségnél sem lehet más. Nem lehet az, hogy a munkások és a parasztok a szocializmus útján haladnak, az értelmiség pedig valami külön, más úton. Az, aki úgy gondolja, hogy még hosszú idő van, hogy ráér még e kérdések felett gondolkodni és magában tisztázni a problémákat, az lemarad. Lemaradni pedig itt sem jó. Azok a források, amelyből a szocialista értelmiség kifejlődik, kiapadhatatlanok. Nap mint nap egyre több munkás és paraszt képezi magát és nyeri el valamilyen formáját az értelmiségi képesítésnek. Évről évre ezrével hagyják el az egyetemeket, főiskolákat már a mi világnézetünk talaján álló munkás-paraszt származású fiatalok. E két forrás mellett a régi értelmiségiek is egyre nagyobb számban — műveltségüknél, szakmai érettségüknél, humanista gondolkodásuknál fogva — szocialistává válnak, és őszintén magukévá teszik a mi világnézetünket.

Ezt jelenti nálunk a néppel való együtthaladás az értelmiség részéről. Nem kétséges, hogy a magyar értelmiség nagy többsége, felhagyva a tétovázással, a fontolgatásokkal ezt az utat fogja járni.

Munkásosztályunk, népünk minden dolgozó rétege már több súlyos leckét kapott a történelemtől, amelyből megtanulhatta, hogy a nép hatalma nagyon nagy dolog, és úgy kell vigyázni rá, mint a szemünk fényére. Bármely eltérés, bármilyen irányba, azoktól a sok harccal és áldozattal szerzett alapvető tapasztalatoktól — amit munkásosztályunk más országok munkásaival együtt küzdelmeik során szereztek —, súlyos veszedelembe sodorhatja a munkásosztály hatalmát, jövőjének építését. A történelem legfontosabb tapasztalata az, hogy a társadalmi fejlődés mai fokán a nép hatalma csakis úgy valósulhat meg, akkor lehet erős, ha a munkásosztály — élén forradalmi marxista—leninista pártjával — szoros szövetségben a nem proletár dolgozó milliókkal vezeti, irányítja az államot; miközben szüntelenül erősíti a demokráciát a dolgozó tömegek számára, kemény diktatúrával elnyomja a nép ellenségeit; megkezdi és megvalósítja a szocialista gazdaság, társadalom és kultúra felépítését; testvéri együttműködést valósít meg a többi szocialista országgal. Csakis ilyen állam képes sikeresen megbirkózni az ellene törő kapitalista erőkkel, és elvezetni a munkásosztályt, az egész dolgozó népet a szocializmus győzelmes felépítéséhez.

Népi demokratikus fejlődésünkben akkor voltak zökkenők, amikor eltértünk ezektől az általános érvényű, törvényszerű követelményektől. Amikor nem fordítottunk gondot a dolgozó tömegek osztályszövetségének erősítésére, a demokratizmus fejlesztésére, a munkásosztály vezetésére, nem érvényesítettük megfelelően a diktatúrát a nép ellenségeivel szemben, megsértettük a szocializmus építésének követelményeit. De különösen súlyos következményei lettek annak, amikor teret nyert a burzsoá elemek és az imperialisták által aktívan támogatott Nagy Imre-féle áruló revizionisták demagógiája. Ezek „igazi kommunistáknak", „szocialistáknak" nevezték magukat, de minden lényeges ponton revízió alá vették, elvetették a marxizmus—

leninizmus tudományos igazságait, a munkáshatalmak történelmi tapasztalatait. A népi demokratikus rendszert, a szocializmust valami sajátos „magyar szocializmussal", a proletárdiktatúrát „általános demokratizálással". a párt vezetését „koalíciós kormányzással". a szocialista országok összefogását „nemzeti kommunizmussal" igyekeztek felcserélni. Ezért nem lehet csodálkozni azon, hogy milyen helyesléssel fogadta és támogatta őket a hazai és a nemzetközi reakció, mivel ez tökéletesen megfelelt terveiknek,

I

A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA — A DOLGOZÓ MILLIÓK DEMOKRÁCIÁJA

A történelem arra tanít, hogy a dolgozó tömegek szabadságtörekvéseinek, a jobb életért folytatott harcának legkegyetlenebb eltiprója, fékentartója mindig a kizsákmányoló, elnyomó uralkodó osztályok erőszakra és becsapásra támaszkodó államhatalma volt. A történelem sok vérrel és szenvedéssel megpecsételt tanulsága, hogy *a dolgozó osztályok szabadságukat csakis a kizsákmányolók uralmának megdöntésével, saját hatalmuk megteremtésével szerezhetik meg,* ha elnyomják ellenségeiket és biztosítják a saját érdekeiknek megfelelő társadalmi rend felépítését.

Az első ilyen győzelmes államhatalom, mely véget vetett mindenfajta kizsákmányoló osztály uralmának, negyvenegy évvel ezelőtt született meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban. Az oroszországi munkásosztály, élén kommunista pártjával, a dolgozó parasztok támogatásával megdöntötte Oroszországban a burzsoázia és a földesurak uralmát, s megteremtette a széles dolgozó tömegek első igazi demokráciáját. Ez az új típusú szocialista államhatalom — mely ma már a föld területének több mint egynegyedén létrejött — gyökeresen különbözik minden korábbi államtípustól. *A történelemben eddig ismert államok* (rabszolgatartó, hűbéri és burzsoá, beleértve a burzsoá köztársaságok legdemokratikusabb formáit is) *mind a kizsákmányoló osztályok diktatúrái voltak* — és azok ma is — *a társadalom dolgozói, a lakosság többsége felett.* Az új típusú szocialista államok teremtették meg először a nemcsak szavakban hangoztatott demokráciát az eddig elnyomott és kizsákmányolt többség számára, s diktatúrát gyakorolnak a volt kizsákmányoló kisebbséggel szemben.

A szocializmus építésének négy évtizedes eredményei a Szovjetunióban s a második világháború után megszülető új

szocialista országokban, kézzelfoghatóan bizonyítják a szocializmus fölényét minden más társadalmi rendszerrel szemben. *Bebizonyosodott, hogy a dolgozó tömegek, a munkásosztály köré tömörülve, annak vezetésével képesek egy sokkal magasabbrendű társadalmat építeni.* Képesek kiküszöbölni a kapitalista társadalomnak a dolgozó tömegek számára súlyos szenvedéseket okozó következményeit: a gazdasági válságokat és megrázkódtatásokat; a termelő erők fejlődésének megbéklyózását és eltorzítását; a munkanélküliség és nyomor pusztításait; a parasztok tönkremenetelét; egyik embernek a másik ember által való kirablását; a nemzetiségi viszályokat és a holnap bizonytalanságát.

A szocialista országokban a gazdaság a dolgozó emberek, a nép tulajdonába megy át; örökre megszűnik a kizsákmányolás; a termelésnek a nép éredekeit szolgáló megszervezésével megteremtik a dolgozó milliók anyagi és kulturális színvonala állandó emelkedésének feltételeit. *A történelemben példátlan az a gyors növekedés, amelyet a szocializmus a gazdaság, a dolgozó tömegek életszínvonala, a tudomány, a kultúra és a technika fejlesztése terén elért.*

A Szovjetunió, mely négy évtizeddel ezelőtt igen elmaradott félfeudális ország volt, majdnem tizenötször kevesebb iparcikket termelt, mint az Egyesült Államok, de ma már a termelési eredmények tekintetében a világ második állama, s reális célként tűzi ki, hogy rövid idő alatt utoléri a világ legfejlettebb tőkés államát az egy főre eső termelésben is. A Szovjetunió egész iparának össztermelése 1913-hoz képest harmincháromszorosára, ezen belül a termelőeszközök termelése hetvennégyszeresére növekedett. Az Egyesült Államoknak, Nyugat-Németországnak, Angliának 80—150 évre lett volna szüksége ahhoz, hogy az ipari termelést ilyen ütemben növelje. Egyes, a jövő szempontjából fontos területeken, mint például az atomenergia felhasználásában, a rakétatechnikában, a közoktatásban stb. a Szovjetunió már is túlszárnyalja az Egyesült Államok eredményeit.

A Kínai Népköztársaság — ez a néhány évvel ezelőtt még félgyarmati, félfeudális, ezer sebből vérző ország — bámulatosan rövid idő alatt szocialista termelési viszonyokat hozott létre városban és falun egyaránt, s azt a feladatot tűzte ki, hogy tizenöt év alatt túlszárnyalja a kapitalista világ legrégibb ipari hatalmát, Nagy-Britanniát. A Bolgár Népköztársaság egy évtizednyi idő alatt elmaradt agrárországból nagy szövetkezeti és

gépesített mezőgazdasággal rendelkező ipari-agrárországgá változott. A második világháború előtt Bulgária ipari fejlettsége körülbelül egyszínten állt Görögországgal és Törökországgal, s ma már Görögország ipari termelését csaknem négyszeresen, Törökországét pedig háromszorosan túlszárnyalta. A Bolgár Népköztársaságban lényegében már befejezték a mezőgazdaság szocialista átszervezését, s a nagyüzemi termelés előnyei már is mutatkoznak. Hasonló fejlődés zajlott le Csehszlovákiában, amely ma már világviszonylatban a harmadik-negyedik helyen áll az egy főre eső széntermelésben és hetedik helyen az acéltermelésben, túlszárnyalva Franciaországot és Nyugat-Németországot, ezeket az iparilag magasfejlettségű, sok évtizedes előnyökkel induló országokat.

Nincs olyan, a szocializmus építésének útjára lépett ország, amelyiknek eredményei ne a szocializmus nagy életerejéről, fölényéről tanúskodnának. A mi országunkban is — ahol tudvalevőleg lényeges hibákat követtünk el a szocialista gazdaság építése során — s az ellenforradalom is visszavetette termelésünket — két és fél, háromszorosára növekedett ipari termelésünk 1938-hoz képest, ipari munkásságunk megkétszereződött, s 1949 óta — ha nem is egyenletesen, 1951—1952-ben megtorpanással ugyan, de mégis — egyharmadával növekedett a dolgozó lakosság életszínvonala. A szocializmus ilyen sikereinek az a titka, hogy a szocializmus igazi népi rend, amelyik megegyezik a társadalmi fejlődés szükségleteivel, s minden dolgozó réteg legalapvetőbb érdekeivel.

A szocialista demokrácia megszünteti azt az ellentétet, szakadást, amely a burzsoázia által meghirdetett demokratikus szabadságjogok, a „szabadság, egyenlőség, testvériség" tisztes jelszavai és azok gyakorlati megvalósítása között fennáll. A szocialista jellegű államok nemcsak szavakban hangoztatják az állampolgárok szabadságát, egyenjogúságát, mint a polgári demokráciák, hanem meg is teremtik azok anyagi és társadalmi feltételeit, amikor megszüntetik az embernek ember által való kizsákmányolását, a termelőeszközök, a dolgozók munkájának tőkés kisajátítását, a munkások, parasztok és értelmiségiek függőségét a gazdagoktól, a tőkésektől, földesuraktól és a kulákoktól. *A szocialista demokrácia nemcsak szavakban nyilatkoztatja ki a munka, a pihenés, a művelődés, a közügyekben való részvétel jogát mindenki számára, hanem a valóságban biztosítja azt;* amikor:

a termelőeszközöket a nép tulajdonába adja, a nép érdekében használja fel; a nép fiai számára megnyitja az üdülőket, szocialista intézményeket, iskolákat; a nép kezébe adja a sajtót, rádiót, filmet, a művelődési házakat, színházakat, megnyitja előttük a magasabb művelődési lehetőségeket; szabaddá teszi az utat a dolgozó tömegek igazi érdekeit képviselő szervezetek számára; a munkások, parasztok, értelmiségiek legjobbjai kerülnek be oda, ahol addig arisztokraták, tőkések, földesurak, reakciós főpapok és kiszolgálóik intézték a társadalom sorsát. A társadalomnak ez a rendszere a kizsákmányoló osztályok felszámolásával megkezdi az osztálynélküli társadalom megteremtését, szorosra fűzi a munkások, parasztok és értelmiségiek testvéri együttműködését.

A polgári demokrácia lényege

A munkásosztály nagy teoretikusai Marx, Engels és Lenin leleplezték a „demokráciával űzött burzsoá népcsalást", s megvilágították a munkásosztály, a dolgozók számára a valóságos demokrácia megteremtésének igazi útját. „A burzsoá demokrácia — mondja Lenin —, amely nagy történelmi haladás volt a középkorhoz képest, mindig megmarad — s a kapitalizmus alatt nem is lehet ez másként — szűknek, megnyirbáltnak, hamisnak, képmutatónak; paradicsom marad a gazdagok, csapda és csalás a kizsákmányoltak, a szegények számára."

A feltörekvő burzsoáziának a feudalizmus elleni harcában igen megfelelt az egyenlőség, a demokrácia jelszava, mert ezzel egyrészt a maga politikai jogainak elismeréséért harcolt és nyerte meg magának a néptömegek támogatását, másrészt a maga árutermelő, szabadversenyes érdekeinek is ez a politikai forma volt a legmegfelelőbb. A burzsoá köztársaságnak, a parlamentnek, a választási jogok kiszélesítéséért és a demokratikus szabadságjogokért folytatott harcnak azonban mindig megvolt a jelentősége a dolgozó tömegek számára is a kapitalista országokban, mert ezek nagyobb szervezkedési, harci lehetőségeket nyújtanak a munkásosztálynak és a dolgozó tömegeknek. A munkásosztálynak nem közömbös, hogy a burzsoázia hogyan gyakorolja a maga uralmát; nyílt, terrorista, fasiszta diktatúra, vagy a polgári demokrácia formájában, amely kedvezőbb harci terep a munkásosztály, a dolgozók számára. Ugyanakkor *a polgári demokráciának még a legdemokratikusabb formája sem*

jelent többet, mint a burzsoá diktatúra, a burzsoá tulajdon, a kapitalizmus védelmének parlamentáris, demokratikus eszközökkel való palástolását. „A burzsoá demokráciában — mondja Lenin — a kapitalisták ezer fogással — amelyek annál ügyesebbek és annál biztosabban célravezetőek, mennél fejlettebb a »tiszta« demokrácia — *taszítják* el a tömegeket a kormányzásban való részvételtől... A burzsoá parlamentben (amely a burzsoá demokráciában *sohasem dönti el* a legnagyobb kérdéseket: ezek felett a tőzsde, a bankok döntenek) való részvételt ezernyi sorompó *zárja el* a dolgozó tömegek elől."

A vagyon és a hatalom birtokosai ezernyi eszközt alkalmaznak, amellyel meggátolják, hogy a néptömegek a valóságban érvényesíthessék érdekeiket. Kitermelik a pártok sokféleségét, amelyek — az uralkodó osztályok különböző csoportjainak egymás közötti versengésén túl — döntő sorban arra szolgálnak, hogy megakadályozzák a dolgozó tömegeket osztályérdekeik felismerésében és egyesülésében, távol tartsák őket a dolgozók valóságos érdekeit képviselő pártoktól és haladó csoportoktól. Kialakítják a dolgozó tömegek választói jogokból való kirekesztésének legkülönfélébb korlátozásait, amelyek kivétel nélkül megvoltak és megvannak ma is valamennyi kapitalista országban. Kezükben tartják a legdöntőbb propaganda eszközöket, melyek a dolgozók öntudatának elhomályosítását szolgálják. Ugyanakkor kezükben van az egész államgépezet, a rendőrség, bíróság, katonaság, mellyel adott esetben elnyomják a dolgozó tömegek megmozdulásait, üldözik, s ha érdekeik úgy kívánja, véres terrorral a föld alá kényszerítik a haladó ügyet. „Míg így áll a dolog — vonja le a tanulságot Lenin —, addig az »egyenlőség«, vagyis a »tiszta demokrácia« csalás. Ahhoz, hogy a valódi egyenlőséget kivívhassuk, hogy valóban megvalósíthassuk a demokráciát a dolgozók számára, előbb el kell venni a kizsákmányolóktól valamennyi középületet és fényes magánpalotát, előbb biztosítani kell a dolgozók szabad idejét, és az kell, hogy gyülekezési szabadságukat felfegyverzett munkások védjék, nem pedig nemesi, vagy kapitalista származású tisztek megfélemlített katonáikkal."

Nálunk az ellenforradalomban felszínre tört, gombamódra szaporodó pártocskák és terrorista csoportok, miközben a legvéresebb, legreakciósabb fasiszta diktatúra létrehozásán munkálkodtak, a polgári „demokrácia" és „szabadság" jelszavait hangoztatták, a nyugati „tiszta demokrácia" üdvözítő voltáról zengedeztek.

A revizionisták ugyan még szélesebb „szocialista" demokráciának hívták a hetven s egynéhány minden rendű és rangú reakciós párt, csoport megjelenését, de pl. a Kisgazdapárt reakciós, jobboldali burzsoá politikusai B. Szabó Istvánnal — Nagy Imre államminiszterével, hírhedt kulákpolitikussal — az élén, már nyíltan kimondták, hogy a Kisgazdapárt 1930-as békési programjának megvalósítását tűzték ki célul, többek között a földbirtokoknak ezer hold maximumban való megállapítására is célozva. Mindszenty a „magántulajdon alapján álló" rendszer visszaállítását, az összes egyházi javak (értsd földbirtokok) visszaadását, a népi demokratikus rendszer híveinek szigorú felelősségre vonását hirdette meg. Mihelics Vid a Demokrata Néppárt nevében a „Hazánk" 1956 november 2-i számában a gyárosok és a kiosztott földek tulajdonosai kártalanításának igényét jelentette be. De a hetven s egynéhány szervezet között jelentkezett a Háztulajdonosok Országos Szövetsége, a Kereskedők Központi Szövetsége, sőt a Magyar Élet Pártja és a nyilas párt is. Ime így kaptunk szemléltető oktatást ismét a „teljes szabadság", a „tiszta demokrácia" jelszavainak valódi tartalmáról.

A néphatalom körülményei között is még igen hosszú ideig éber fenntartással kell élni a „demokrácia" ilyen hamis hangjaival szemben, s mint a magyarországi ellenforradalom is bizonyítja, még sokáig időszerűek Lenin tanításai: „Amíg nem semmisülnek meg az osztályok, minden egyes esetben, amidőn a szabadság és egyenlőség kérdését mérlegelik, fel kell tenni a kérdést, melyik osztály, milyen vonatkozásban, milyen célból élvezett szabadságáról van szó?... Szemfényvesztő, aki »az általában vett demokrácia«, »általában vett diktatúra« fogalmával operál, és nem teszi fel a kérdést, hogy melyik osztályról van szó."

A szocialista demokrácia elveinek és eredményeinek puszta összevetése a burzsoá demokrácia gyakorlatával, leleplezi a „demokráciával" űzött burzsoá népcsalás igazi lényegét.

A dolgozók jogainak megvalósítása a proletárdiktatúrában

A szocialista állam minden polgárának megadja *a munkához való jogot és biztosítja is azt.*

A felszabadulást megelőző korszak Magyarországát a „hárommillió koldus" országának ismerték határainkon kívül és belül. A teljes és részleges munkanélküliek száma az iparban és

a mezőgazdaságban még a „jó konjunktúra" éveiben is elérte a 200—300 000 főt. Az 1929—1933-as gazdasági válság idején 700—800 000 ember volt munka nélkül. A Horthy-rendszerben a mezőgazdasági dolgozóknak csak évi 200—240 napon volt munkájuk, és munkakapacitásuk 60 százaléka volt csak kihasználva. A kétmillió mezőgazdasági kereső 40 százalékának egyáltalán nem volt birtoka, 25 százaléka pedig 5 holdnál kevesebb földdel rendelkezett. A magyar ipart 50 család birtokolta, és a részvények több mint egynegyede külföldi pénzérdekeltségek kezében volt.

A kizsákmányolók, akik a lakosságnak csak töredékét alkották, az ország egyéni jövedelmének 37 százalékát vágták zsebre, míg a munkások évi átlagkeresete 681 pengőt, a kisbirtokosoké pedig 1087 pengőt tett ki. Az ipari és bankmonopóliumok vezetőinek pedig évi bevallott „keresete" több százezer pengőt tett ki, pl. Nagykovácsi Milenkó 1 000 000 pengőt, Festetich György herceg 794 000 pengőt „keresett" az adóbevallás alapján.

1935-ben a magyar szántóterület egyharmada a földbirtokos oligarchia, és — igen jelentős részben — az egyház kezében volt. Így Eszterházy Pál herceg 220 000 kat. hold földdel, a kalocsai érsekség 59 000 hold földdel rendelkezett.

A népi demokratikus Magyarország megváltoztatta ezeket a viszonyokat. A földosztás során 5.6 millió kat. holdat 642 000 nincstelen és szegényparaszt-család kezébe adott. A nép tulajdonába vette a gyárakat, bankokat, a közlekedést, a nagykereskedelmet és a külkereskedelmet. A mi társadalmunkban lényegében megszűnt a kizsákmányolás, és a más emberrel dolgoztatók tevékenységét a dolgozók érdekeinek szigorú érvényesítésével törvények szabályozzák. Alkotmányunk kimondja, hogy „a magántulajdon és a magánkezdeményezés a köz érdekeit nem sértheti". Ugyanakkor a dolgozó parasztok földjét, a kisiparosok munkáját elismeri, védelmezi, sőt államilag, gazdaságilag támogatja is.

A mi társadalmunk megvalósítja azt az elvet, hogy mindenki képességei szerint dolgozik és munkája szerint kapja meg munkája értékét. Egész rendünk alapja: a munka. Kiküszöböljük a más munkájából élősködést: azt, amikor a vagyoni helyzet és nem a személyi képesség, a végzett munka határozták meg az egyes ember helyét a társadalomban. A mi társadalmunkban, ha valaki jól dolgozik, a munka hőseként tisztelik és megbecsülés övezi.

A munkások, alkalmazottak, szövetkezeti dolgozók életviszonyainak megjavításához jelentősen hozzájárul a munkavédelem, a társadalombiztosítás rendszerének kiterjesztése (kétszerese az 1938. évinek), melynek járulékait a múlttal szemben ma már teljesen az állam vállalta magára.

Voltak nálunk dolgozók — főleg fiatalok —, akik elhitték a burzsoá propaganda hazugságait és Nyugatra távoztak. Most kézzelfoghatóan tapasztalhatták a „szabad világ" „demokráciáját", a kapitalista „mennyország" munkássorsát, létbizonytalanságát, „munkásvédelmét", a profit könyörtelen munkásnyúzó hajszáját. Tapasztalhatták az „új" növekvő termelési válság, a „népi kapitalizmus", a „jóléti állam" áldásait, amelynek többek között az Egyesült Államokban máris 6 millió teljes és 3 millió részleges munkanélküli az áldozata, s nincs olyan vezető kapitalista ország, ahol ne esett volna a termelés, az életszínvonal az elmúlt hónapokban. A kapitalista munkahajsza teljesen kirabolja a munkások erejét. Egyes gyárakban, pl. a franciaországi SINKA-gyárban úgynevezett „gázkamrákat" (oxigénkamrákat) rendeztek be, s itt térítik magukhoz azokat a munkásokat, akiket a „pokoli" munkatempó elgyengített. A kapitalizmus gyors ütemben falja fel a kisparaszti gazdaságokat. Franciaországban is, amelyet sokan a kisgazdaságok hazájának tüntetnek fel, 1929 és 1956 között 754 800 kisbirtokos „tűnt el". De különösen súlyos helyzetet teremt az imperialista monopoltőke a gyarmati és függő országok néptömegeinek kirablásával.

Hazánkban a felszabadulás óta mélyreható változások mentek végbe a dolgozók *művelődése* terén is. Megvalósult az egységes alapműveltséget adó általános iskola-rendszer. Míg 1938-ban 33 000-en végezték el a 8 osztálynak megfelelő iskolát (ideértve a polgári iskolát és az akkori gimnáziumok alsó négy osztályát is), ez a szám 1957-ben már százezer volt, az itt tanító pedagógusok száma pedig kétszeresére nőtt. A középiskolai tanulók és az egyetemi és főiskolai hallgatók száma pedig háromszorosára növekedett. Szocialista államunk megteremtette a felnőtt dolgozók továbbtanulásának lehetőségét is. Gyökeresen megváltozott a felső iskolákba járók osztályösszetétele. Míg 1938-ban az összes hallgatóknak csupán 3 százaléka került ki a munkásság és szegényparasztság gyermekei közül, addig az elmúlt tanévben a hallgatók 55 százaléka volt munkás, illetőleg parasztszármazású.

A könyvkiadás több mint kétszeresére nőtt, a könyvtárak látogatói megháromszorozódtak. Négyszer több a rádióelőfizetők száma, s hatszor annyian járnak moziba, mint a háború előtt. Az UNESCO adatai szerint magunk mögött hagytuk mozilátogatottság tekintetében az olyan országokat, mint Franciaország, Hollandia, Svájc és Svédország.

Művelődési eredményeinkben nemcsak egyszerűen számbeli emelkedésről van szó, hanem mind tartalmában, hatásában és elterjedettségében minőségi változásról: arról, hogy *megtörtük a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliumát, s megtettük az első lépéseket az egész nép kulturális színvonalának ugrásszerű emeléséhez.*

A szocialista állam teremtette meg *a nők teljes egyenjogúságát* a gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális élet minden területén. Angliában a nők az ugyanazon szakmában dolgozó férfiak munkabérének átlag 50—65 százalékát kapják, míg az Egyesült Államok feldolgozó iparában a nők munkabére a férfiak keresetének alig 60 százalékát éri el. Nálunk — csakúgy, mint az összes szocialista országban — évről évre javul a nők védelme. Fokozott gondoskodás veszi körül a kisgyermekes anyákat, a terhes nőket. A szülés előtt és után a nőknek összesen 12 hét fizetett szülési szabadság, s utána 6 hónapig szoptatási idő jár. Ezenkívül minden szülő nő teljesen ingyen 400 forint értékű kelengyére szóló vásárlási utalványt kap.

A mi rendszerünk *biztosítja* valóban *mindenki számára a lelkiismereti szabadságot,* az egyenjogúságot, nemzetiségre való tekintet nélkül. Más a helyzet a kapitalista országokban. Itt nyíltan terjeszthetik a faji és nemzetiségi gyűlöletet, s az imperialista hatalmak maroknyi csoportja igájában tartja és mértéktelenül kizsákmányolja a gyarmati és függő országok sok százmilliós lakosságát.

A szocialista országok demokráciája teremti meg először a néptömegek számára a tényleges részvételt és beleszólást a közügyek intézésébe. Ez nemcsak abban nyilvánul meg, hogy minden előzőnél szélesebb, általános és titkos választójog alapján a maga jelölte képviselőket — munkásokat, parasztokat, értelmiségieket — küldi be a legfelsőbb államhatalmi szervbe, ahol a nép nevében és érdekében alkotják a törvényeket. De ezen túlmenően: minden központi és helyi államhatalmi szervben*, a tö-

* A termelés irányításában, a tanácsokban, és ezek bizottságaiban.

megszervezetekben, a népi ellenőrzésben, az üzemi bizottságokban, a lakóbizottságokban és szülői munkaközösségekben, a bíróságok népi ülnökeként stb. stb. közvetlenül ellenőrzi és irányítja az állami, társadalmi életet. Beszámoltatja a vezetőket tevékenységükről, s visszahívja és leváltja a választott szervekből a meg nem felelő személyeket. A szocialista állam demokratikus intézményein keresztül egészében és közvetlenül a néptömegek gyakorolják az államhatalmat. Mint Lenin mondotta: „Olyan hatalmi szerv ez, amely mindenki számára nyitva áll, amely minden tevékenységét a tömegek szeme láttára végzi, amely hozzáférhető a tömegek számára, amely közvetlenül a tömegekből indul ki, amely a nép zömének és akaratának egyenes és közvetlen szerve."

Választási rendszerünk

A múlthoz képest megnövekedett hazánkban a választójogosultak száma. A múltban a burzsoá-földesúri rendszer korlátozta a dolgozó tömegek választójogosultságát, népi demokráciánk pedig a lakosság nagy többségére, a felnőtt lakosság csaknem egészére szélesítette ki.

Szavazati joggal rendelkezők számaránya az összlakosságból:

1926	1939	1945	1953
26,6	30,4	57	67,5

A felszabadulás előtti választásokon természetesen nemcsak a választójogot korlátozták, hanem „egyéb módszereket" is alkalmaztak. Az *előzetes ajánlási rendszert* (a fellépő képviselőnek előzőleg ajánlást kellett összeszedni, ez melegágya volt a vesztegetéseknek, másrészt az illenzéki jelöltek ajánlói üldözésének), vagy az úgynevezett *választási földrajzot* (vagyis ahol a proletárok és szegényparasztok nagy számban voltak, ott egy-egy képviselő mandátumához szükséges szavazatok számát magasabban állapították meg). A Horthy-korszak választásainak velejárói voltak a szolgabírói manipulációk, a csendőr-sortüzek, a verések és a letartóztatások. Az 1935-ös országgyűlési választás idején Endrőd községben a csendőrség nyolc embert gyilkolt meg, 35-öt súlyosabban, 70-et pedig könnyebben megsebesített. Mindemellett a szavazóhelyiségeket olyan helyeken jelölték ki, amit különösen a tanyasi, vagy külterületi lakosság csak igen

fáradságosan tudott megközelíteni. Igy történt, hogy pl. az 1931-es választásokon a jogosultaknak csak 70 százaléka, 1939-ben pedig 77 százaléka szavazott le.

Hasonló a helyzet a mai kapitalista országokban is, ahol a választópolgároknak csak egy része él jogával. Az Egyesült Államokban pl. az 1952-es évi elnökválasztáson a választóknak csak 54 százaléka szavazott. A kapitalista országokban ma is érvényben vannak a választójog korlátozásának legkülönfélébb módszerei. Az Egyesült Államok hét államában pl. adót kell fizetni a választójogért. A Délafrikai Unióban a lakosság négyötödét kitevő négereknek egy tartomány kivételével nincs szavazati joguk, de ebben is csak fehéret választhatnak.

Érdemes összehasonlítani a Horthy-rendszer utolsó, 1939—1944-es országgyűlésének két házát a mi országgyűlésünk összetételével. A képviselőházban 82 földbirtokos, 18 gyáros, nagykereskedő, bankigazgató, 45 főtisztviselő (nyugalmazott miniszter, államtitkár, főispán), 12 magasrangú katonatiszt, 19 pap és 16 kulák intézte a „hon" ügyeit. A felsőház tagjai pedig az ország „zászlósuraiból", a Habsburg-ház Magyarországon élő, 24 évnél idősebb férfitagjaiból, a két koronaőrből, a régi, örökös főrendiházi tagsággal felruházott hercegi, grófi és bárói családok által választott tagokból, az egyházi főméltóságokból, s az egyes törvényhatóságok, szervezetek beküldött tagjaiból kerültek ki. A felsőházban egyébként 60 herceg, gróf és báró foglalt helyet. A tagok közül 78 hetven éven felüli volt, a felsőház egész tagságának átlagos életkora 65 év volt.

Ezzel szemben a Magyar Népköztársaság legutóbb megválasztott országgyűlésének összetétele: munkás 43,6 százalék, paraszt 33,3 százalék és értelmiségi 23,1 százalék.

A nyugati „szabad világ" országaiban ma is a képviselők zöme a bankárok, tőzsdések és az iparmágnások közül kerül ki. Az Egyesült Államokban a szenátusban a munkásoknak nincs egyetlen képviselője. A statisztika szerint a jelenlegi szenátorok 30 százaléka nagytőkés, bankár és nagyiparos, 21 százaléka nagybirtokos. A többi helyeket az egyes tagállamok kormányzói, az ipari és pénztőkét szolgáló jogtanácsosok stb. foglalják el. Angliában ma is működik a képviselőház felett a felsőház, a Lordok Háza, ahol az öröklött arisztokrácia biztosítja ellenőrzését a kormányzás felett. Ennek ellenére a kapitalista országokban a munkásosztály pártjai, a társadalom összes haladó

erőit tömörítve igyekeznek a parlamenteket és a választásokat a tömegek mozgósítására messzemenően felhasználni.

A felszabadulás előtt hazánkban a *helyi szervek* csakúgy, mint az állam központi szervei, szintén a kizsákmányolók kezében voltak, az ő hatalmukat biztosították. A megyei és városi törvényhatóságokban a földesurak, a takarékpénztárak vezetői, egyházi vezetőméltóságok intézték az ügyeket, a községekben pedig az úgynevezett képviselőtestületek, amelyekben a falu gazdag parasztjaié és iparosaié volt a vezető szerep, a bírót is közülük választották. A szabályok a tehetős rétegek vezető szerepéről intézményesen is gondoskodtak, mert törvény volt, hogy a községi képviselőtestületnek a felét, a törvényhatóságnak pedig kétötödét a legtöbb adót fizetők (virilisek) maguk közül választották. A másik kétötödöt az érdekképviseletek és a vallásfelekezetek küldöttei adták, s csak az egyötöd került választásra.

Népi államunk nem így építi fel helyi hatalmi szerveinek munkáját. Munkások, termelőszövetkezeti és egyéni dolgozó parasztok, értelmiségiek és alkalmazottak, dolgozó kisiparosok és kiskereskedők alkotják a választott helyi tanácsokat, s bizottságok, aktivisták veszik körül és segítik ezek munkáját. Összehasonlíthatatlanul nagyobb a jogkörük, önállóságuk is: a községfejlesztés, a szolgáltató vállalatok, és a kulturális intézmények egész sora tartozik igazgatásuk alá. Így pl. a tanácsokhoz tartozik az ország kiskereskedelmi vállalatainak 94 százaléka. Ha nem is sikerült még minden hibát, nehézséget kijavítani munkájukban, ha a dolgozó tömegek bevonása a *tanácsok* hivatali ügyeinek intézésében még sok kívánnivalót hagy maga után, ennek ellenére *máris bebizonyították életképességüket, nagy fölényüket a régi kizsákmányoló osztályok érdekeit szolgáló bürokratikus közigazgatással szemben.* Nem véletlen, hogy az ellenforradalmi erők felismerték a tanácsokban rejlő népi erőt, s dühödt rohammal vetették magukat szétverésükre. Régi reakciós, népnyúzó jegyzők, csendőrök, horthysta katonatisztek, reakciós papok és kulákok ugrottak talpra, hogy a különböző elnevezésű „bizottmányokkal", „forradalmi bizottságokkal" cseréljék fel a népből választott helyi szerveket.

A dolgozók népi szerveinek üldözésével, a véres terrorral 1956 október—novemberben az ellenforradalmi elemek felidézték saját régi módszereiket, s azt a gyakorlatot is, aminek a kapitalista országokban ki van szolgáltatva minden haladó gon-

dolat. A burzsoázia míg minden eszközzel akadályozza, üldözi a munkások, a dolgozó tömegek szervezeteit, forradalmi pártját, a haladó erők megmozdulásait, ugyanakkor szabad teret enged a legbarbárabb, legreakciósabb áramlatoknak, a sovinizmus, a háborús gyújtogatás, a militarizmus, a faji üldözés és az antiszemitizmus garázdálkodásainak. Azokban az országokban, ahol a legmélyebbek, a legkiélezettebbé váltak az osztályellentétek, ahol a népi erők a polgári demokrácia adta lehetőségekkel élve is már megdöntéssel fenyegetik a burzsoázia hatalmát, a burzsoázia félredobja a demokrácia leplét és nyílt terrorra, a fasizmus útjára tér át. A szocialista demokrácia elzárja az ilyen erők és a polgári demokrácia leplébe burkolózó népellenes törekvések előtt a szabadság és a demokrácia útját, mert ha nem ezt tenné, súlyosan vétkezne a nép, a dolgozó tömegek szabadsága és demokráciája ellen. De a szocialista demokráciában széles szervezkedési szabadsága, alkotó lehetősége van minden valóban haladó szándéknak: a munkások, a különféle dolgozó rétegek, nők, fiatalok, értelmiségiek igazi demokratikus törekvéseinek, szervezeteinek és a szervezeteken kívül levő dolgozóknak is.

Az előző társadalmak gúzsba kötötték, fojtogatták a nép tehetségét, alkotó képességét, kezdeményezését. A néptömegekből ilyen viszonyok között csak igen keveseknek sikerült utat törni a kultúra magaslatai felé. Kizsákmányoló uraink rablógazdálkodást folytattak a nép fizikai és szellemi erőivel. *A szocializmus felszabadítja a dolgozók milliós tömegeinek hatalmas életerejét, megbecsüli és ösztönzi alkotó képességét.* A gyárakban, szövetkezetekben, a társadalmi élet minden területén felszínre hozza a legjobbakat, legtehetségesebbeket, s kezükbe adja a vezetést.

A szocializmus éppen azért, mert a fejlődés szükségleteinek felismerésére, tudományos megismerésére és a nép széles tömegei alapvető érdekeinek szolgálatára épül, képes felismerni önmaga fogyatékosságait, megérteni a fejlődés új követelményeit s a néptömegek cselekvő tevékenységével rendszerét szüntelenül tökéletesíteni és továbbfejleszteni. Nem volt a történelemben még olyan rendszer, amelyik szigorúbb kritikával kísérte volna a maga eredményeit, jobban kutatná az élet új jelenségeit, mint a miénk.

Persze, a szocializmus nincs beoltva hibák, tévedések ellen, kísérhetik balsikerek, hiszen a történelem során először kormányzásra kerülő népi erőknek még kevés a kormányzási tapasztalata és maguk a legjobb erők sem mentesek a múlt társadalom egyes bomlasztó, lehúzó hatásától. Még azért is igen kemény küzdelmet kell folytatni, hogy a proletariátus megszabaduljon a kapitalista társadalom torzításainak különböző káros hatásától, maradványaitól: az önzéstől, a közösség érdekeivel való nemtörődömségtől, a fegyelmezetlenségtől, a népvagyon megkárosításától, a hatalmaskodástól és a volt uralkodó osztályok erkölcsiségének a néptömegeket is züllesztő ferdeségeitől.

Társadalmi rendszerünknek éppen az az előnye, hogy mindezt a néptömegek legjobbjaival, a nép legszélesebb tömegeinek mozgósításával, bírálatával, ellenőrzésével, s tevékeny közreműködésével le képes küzdeni. A népi demokrácia fejlődése során mi is követtünk el hibákat. Ezek a hibák akkor jelentkeztek, amikor eltértünk a munkásosztály és a dolgozó tömegek harcának tudományos elveitől és tapasztalataitól, nem helyesen alkalmaztuk azokat sajátos viszonyainkra, s megsértettük a munkásosztály és a dolgozó tömegek szocialista demokráciájának sarkalatos törvényeit. De ezeket a hibákat maga a párt, népünk kormánya tárta fel a tudományos önvizsgálat és a dolgozók segítségével, s kezdett hozzá kijavításukhoz, sőt zömüket már ki is javította. 1953 óta, s különösen az elmúlt csaknem két évben a forradalmi munkás-paraszt kormány sokat tett a lakosság életszínvonala és a szocialista demokrácia fejlesztése érdekében. Elég csak a munkások és bérből élő dolgozók, köztük a bányászok, építőmunkások, közlekedési és kereskedelmi dolgozók, a pedagógusok jövedelmének évi 4 milliárd 300 millió forint értékű emelésére utalni. Erősödött a munkás-paraszt szövetség, és a mezőgazdasági lakosság életszínvonala az új felvásárlási rendszer bevezetésével, a mezőgazdasági termékek kötelező beadásának és a vetéskényszernek megszüntetésével. Hathatós intézkedések történtek az államigazgatás olcsóbbá tételére, a tanácsok önállóságának növelésére. Újra virágzásnak indult az évek során károsan elhanyagolt Hazafias Népfront-mozgalom, fellendült tömegszervezeteink munkája, s most indul útjára üzemi tanácsaink és népi ellenőrzésünk rendszere, mint szocialista demokráciánk erősítésének új hajtása.

Az ellenforradalmi támadást követő gyors szocialista konszolidáció, az azóta megtett egészséges gazdasági, társadalmi fejlődés ország-világ számára bizonyítja, hogy a magyar munkásokban, parasztokban, a dolgozó tömegekben mély gyökerei vannak népi demokratikus rendünknek. Azt onnan kitépni többé soha nem lehet, vele és általa építi dolgozó népünk jövőjét, boldogulását.

II

A MUNKÁSOSZTÁLY ÉS A PÁRT VEZETŐ SZEREPE

1956-ban, az ellenforradalom előtt és alatt a népi államunkat veszélyeztető törekvések elsősorban a munkásosztály vezető szerepe ellen irányultak. Még ma is vannak — jószándékú emberek is —, akik kétségbe vonják a munkásosztály vezető, irányító szerepét a néphatalom, a dolgozók szövetségében. Úgy gondolják, hogy a proletárdiktatúra ellentétben áll a parasztság és a többi dolgozó réteg érdekeivel. Akik ezt mondják, nem ismerik fel helyesen korunk valóságos társadalmi viszonyait, a társadalmi fejlődés szükségleteit, s eltorzítják a proletárdiktatúra, a szocialista demokrácia valódi tartalmát.

Több mint száz esztendő történelmi tényei igazolják, hogy *a munkásosztály a modern társadalmi fejlődés legforradalmibb, legélenjáróbb osztálya:* a legkövetkezetesebben áll szemben a kapitalista rend igazságtalanságaival, s a legkövetkezetesebben és legeredményesebben harcol mindenfajta kizsákmányolás ellen. A proletariátus a kapitalizmusban a többi rétegektől eltérően *semmiféle* termelőeszközzel nem rendelkezik, csak munkaerejét bocsátja áruba a kapitalistáknak. Munkája a legfejlettebb termelőeszközökhöz kötődik, a gépi nagyiparhoz, éppen ezért száma állandóan nő, a városokban és ipartelepeken koncentrálódik. A nagyipari termelés munkafeltételei egyesítik a munkásosztályt, hozzászoktatják a fegyelemhez, szervezettséghez, s mint az egész legújabbkori történelem bizonyítja, valamennyi dolgozó rétegnél inkább képes egységes, tudatos, szervezett cselekvésre. A munkásosztály képes leginkább egyesíteni az összes dolgozóknak a kapitalizmus—imperializmus ellen folytatott harcát, s ő tanúsítja a legnagyobb állhatatosságot, forradalmi bátorságot ebben a küzdelemben. A munkásosztályt osztályérdekei és történelmi feladatai felismerésére, erői egye-

sítésére, a harc vezetésére a társadalmi fejlődés tudományával felvértezett, forradalmi marxista—leninista pártja teszi képessé.

A munkásosztály vezető szerepét nem puszta kinyilatkoztatásokkal, hanem kemény, történelmi harcban szerezte meg. Mióta a munkásosztály fellépett a társadalom történelmének színpadára, a legkövetkezetesebb harcot vívja a maga és az összes dolgozók érdekeiért, s utat mutat a társadalom összes égető kérdéseinek leghelyesebb megoldására.

Ezt a szerepet töltötte és tölti be a magyar munkásosztály is népünk legújabbkori történelmében. Nincs osztály, amely annyi véráldozatot hozott volna az ellenforradalmi, földesúri-kapitalista rendszer, a fasizmus ellen, az ország függetlenségéért folytatott harcban, mint a munkásosztály. A munkásosztály — a kommunisták vezetésével — gerince volt a hazafias, függetlenségi erők összefogásának, és ez az erő vált kiindulópontjává 1945-ben, hazánk felszabadulása után az ország demokratikus újjáépítésének. A munkásosztály vállalta ezért az újjáépítésért a legtöbb áldozatot, védelmezte a dolgozó tömegek igazi érdekeit az országot tőkés-imperialista járszalagon vezetni akaró jobboldali erőkkel szemben, s ott volt első perctől kezdve a dolgozó parasztság mellett és maga segített győzelemre juttatni, megvédelmezni nagy ügyét: *a föld felosztását.*

Az 1956 október—novemberi ellenforradalom a munkásosztály vezető szerepére akart csapást mérni, a munkásosztály egységét akarta megbontani, és szembe akarta fordítani vele a dolgozók különböző rétegeit. Az ellenforradalmi erők a hatalom felé lopakodva, porhintésül azt hirdették, hogy a társadalom vezető ereje az értelmiség, vagy az ifjúság. Az értelmiség soha nem volt külön osztály, éppen ezért nem lehet a társadalom vezetője. Az értelmiség soha nem volt meghatározó tényező a termelőeszközök birtoklásában, a társadalmi javak elosztásában. Mint a szellemi dolgozók rétege, mindig a különböző osztályokból származott, s a különböző osztályokhoz csatlakozott, azok szolgálatában állt. Ha az értelmiség a dolgozó osztályokhoz csatlakozik, és magáévá teszi a társadalmi haladás ügyét, a mi körülményeink között igen fontos erővé válhat az ipar, a mezőgazdaság, a technika, a tudományok és a kultúra szocialista kibontakoztatásának folyamatában. De retrográd erővé válnak azok az elemei, akik nem a munkásosztály, a társadalmi fejlődés szükségleteinek útján járnak, hanem

a letűnő osztályok érdekeit védik, a burzsoá osztálypolitika utóvédharcait folytatják.

Még kevésbé tekinthető osztálynak, vezető erőnek az ifjúság, hiszen az ifjúság a különböző osztályok és rétegek ifjú nemzedéke. Ez ifjú nemzedék, bár kétségtelen előnye, hogy energikus, fogékony az ismeretek megszerzése iránt, de tapasztalatlan és a nemzedéki sajátosságait is csak a történelmi haladást képviselő osztály oldalán tudja kibontakoztatni.

A munkásosztály az ellenforradalom után is bebizonyította, hogy képes a vezetésre; forradalmi pártja vezetésével létrehozta a karhatalmat, a munkásőrséget, az ország gazdasági vérkeringésének megindítása érdekében megvívta a széncsatát, és harcba indult az ellenforradalmi demagógia által megtévesztett elmaradottabb munkástársai és a társadalom ingadozó elemei felvilágosításáért és megnyeréséért. Vagyis a gazdasági és a politikai konszolidáció gyors megvalósításával a szocializmus útjára visszavezette az országot.

Újra bebizonyosodott, hogy munkásosztály nélkül, a munkásosztály vezetése nélkül a mi korszakunkban nincs igazi néphatalom. Aki ma ez ellen fordul, az a nép gerince, a néphatalom legszilárdabb bázisa ellen fordul, az szembe száll a társadalmi fejlődéssel, s a társadalmi reakció érdekeit szolgálja.

A munkásosztálynak a társadalmi fejlődésben betöltött vezető szerepét, és a mi országunkban is elfoglalt helyét forradalmi, marxista—leninista pártja kovácsolta ki, s az ad mindenkor tudatos irányt harcának. A társadalmi fejlődés tudományával felvértezett forradalmi munkáspárt nélkül a munkásosztály nem is tudja betölteni vezető szerepét. Éppen ezért nem véletlen, hogy az ellenforradalmárok — a revizionista árulók segítségével — a munkáshatalom elleni harcban a párt egységének megbomlasztását, vezető szerepének aláásását tűzték ki célul, mert ők is jól tudták, hogy *a munkásosztály, a dolgozó nép legfőbb fegyvere a néphatalom megvalósításában tudatos élcsapata, forradalmi pártja.*

Nemcsak a kommunistáknak, de minden becsületes dolgozónak is meg kell értenie — és az ellenforradalom által okozott súlyos helyzet példáján meg is érthetik —, hogy *történelmi szükségszerűség a forradalmi párt vezetése,* amely képes visszaverni minden tőkés-imperialista kísérletet; amely gazdag tapasztalatainál fogva jól eligazodik a szocializmus építésének bonyolult vi-

szonyai között; s amely minden helyzetben ki tudja választani a nép számára a leghelyesebb, legcélravezetőbb megoldást. Nem hiába mondotta Lenin, hogy forradalmi párt nélkül a munkásosztály, a dolgozó nép — vezér nélküli hadsereg.

A párt azonban csak akkor tudja teljesíteni történelmi hivatását, ha politikájában következetesen érvényesíti a marxizmus—leninizmus tanítását, a társadalmi fejlődés tudományos igazságait, a munkásosztály forradalmi tapasztalatait, ha megtisztítja sorait mindenfajta opportunizmustól, s nap mint nap összeforr a dolgozó tömegekkel, elsősorban a munkásosztállyal, az egész szocialista építés vezető erejével.

Az egyik legáltalánosabb burzsoá vád a szocialista demokráciával szemben, hogy „nincs igazi szabadság, demokrácia, mert nincs többpártrendszer, nincs a különböző pártoknak szabadsága". A történelmi tapasztalat azt mutatja, hogy *a demokrácia fokát nem a létező pártok száma, hanem az szabja meg, hogy melyik osztály van hatalmon*, milyen politikát folytat az államhatalom, milyen helyet foglalnak el a néptömegek az államhatalomban. A többpártrendszeren alapuló burzsoá demokrácia — bármennyi párt is versenyez benne egymással, mégis — a burzsoázia diktatúrájának egyik formája a dolgozó tömegek elnyomására, sőt éppen ezzel éri el a tömegek szétforgácsolását, akadályozza meg igazi érdekeinek felismerését.

A dolgozó tömegek legalapvetőbb érdekei, közös céljaik elérése az erők összpontosítását kívánják, és nem az erők szétforgácsolását, nem a haszon nélküli pártvitákat. A történelmi körülményeknek és hagyományoknak megfelelően, a különböző szocialista országokban az összefogásnak más és más formái jöttek létre. Van olyan ország, pl. Kína, Lengyelország, ahol a kommunista párt vezetésének, a szocialista építés szükségességének elismerése mellett — más, kispolgári pártok is működnek és részt vesznek a kormányzásban. Másutt — pl. Romániában — a volt antifasiszta pártok már régebben beszüntették működésüket, és demokratikus tagjaik és vezetőik a széles, tömegszervezeti jellegű népfront-mozgalomban tevékenykednek. A Szovjetunióban, ahol a forradalmi harcok és a szocialista építés során a kispolgári pártok szembefordultak a szocializmussal, és lelepleződtek a tömegek előtt — akik ezért elfordultak tőlük —, egypárt-rendszer alakult ki.

A fejlődés természetes útja az, hogy a szocializmus építésének előrehaladásával, az osztályok közötti különbségek fokozatos megszűnésével egyre kevésbé van létjogosultsága több párt létének. A tömegek egyre inkább, önkéntesen a társadalom fejlődését legkövetkezetesebben felismerő, tudományosan kifejező, a dolgozók legjobbjait tömörítő marxista—leninista pártot követik. A dolgozó tömegek egységének megszilárdítását, az erők összefogását az egypártrendszerrel sokkal jobban meg lehet valósítani — ez a fejlődés iránya —, bár a történelmi fejlődés bizonyos szakaszain a kommunista párt vezetését elfogadó többpárt-rendszer is hasznos szerepet tölthet be a szocializmus építésének, tömegbázisának erősítésében.

Az ellenforradalom előtt és alatt a revizionistáknak, a burzsoá politikusoknak az a törekvése, amely — hét év után — a régi pártoknak, pártaktíváknak feleleventésére irányult — a mi történelmi körülményeink között már régen túlhaladott; feltétlenül a szocializmus építését akadályozó, a proletárdiktatúra ellen irányuló reakciós törekvések eszköze volt. Ez az ellenforradalom alatt be is bizonyosodott. A mi körülményeink között már magasabb fokon valósulhat meg a szocializmust akaró tömegek összefogása; a népfront-mozgalomban, melyben természetesen helyet foglalhatnak és helyet is foglalnak a volt demokratikus, kispolgári, paraszti pártok haladó gondolkodású vezetői és tagjai. A történelmi körülmények, a nemzeti sajátosságok ilyen, vagy olyan — a legcélszerűbbnek mutatkozó — formái mellett azonban szükségszerű, hogy érvényesüljön a munkásosztály és forradalmi pártjának irányító, vezető szerepe az állam, az egész társadalom életében. A mi sajátos társadalmi, politikai viszonyaink között a többpárt-rendszerre való áttérés az ellenforradalom céljait szolgálná.

A munkásosztály és a dolgozó tömegek összefogásának szükségessége

Kétségtelen, hogy a kapitalizmusban a többi dolgozó rétegek is szenvednek a földesurak, a nagyburzsoázia gazdasági és politikai elnyomásától, ezért ezeknek a rétegeknek is érdeke a nagyburzsoázia és a földesurak elleni harc, a proletariátussal való összefogás. A magyar történelmi fejlődés is bizonyítja, hogy

a szegényparasztok milliói csak a proletariátus segítségével érik el évszázados harcaik célját, a föld felosztását, majd a föld védelmét. Ezek a kispolgári, nem proletár rétegek is dolgozók, s ez képessé teszi őket a dolgozók új társadalmának építésére. E képesség mellett — mint kistulajdonosok — ugyanakkor maradi álláspontot is foglalhatnak el, reakciós álláspontot is képviselhetnek, ha a munkásosztály nem tesz meg mindent annak érdekében, hogy leválassza őket a burzsoázia oldaláról és a maga szövetségesévé tegye. A *nem proletár dolgozók* kistulajdonosi, éppen ezért *ingadozó magatartása még jobban aláhúzza a munkásosztály vezető szerepének szükségességét.* Ez természetesen nem jelenti a többi dolgozó háttérbe szorítását. Nem jelenti azt, hogy állami, társadalmi, kulturális és gazdasági életünk különböző vezető helyeire csak munkások, vagy csak párttagok kerülhetnek. Társadalmunkban a nem proletár dolgozók is minden funkciót betölthetnek, ahogy ezt országgyűlésünk, tanácsaink, állami és társadalmi életünk bármely területének összetétele kézzelfoghatóan bizonyítja.

A magyar néphatalom fejlődésének nehézségei, egyes zavarai is arra figyelmeztetnek bennünket, hogy csakis úgy szilárdulhat meg a munkáshatalom, ha megteremtjük, és állandóan erősítjük a munkásosztály és a nem proletár dolgozó tömegek szoros szövetségét. A forradalmi munkás-paraszt kormány és az MSZMP Központi Bizottsága az intézkedések egész sorozatát tette annak érdekében, hogy az ország általános és gazdasági politikája erősítse ezt a szövetséget, mindenekelőtt a munkásosztály és a parasztság közötti jó viszonyt. Ennek a politikának számos pozitív eredménye máris jelentkezik: a mezőgazdasági termelésünk fellendülésében, a mezőgazdaság szocialista szektorának örvendetes gazdasági és számszerű növekedésében is. De a jó állami, gazdasági politika mellett, nélkülözhetetlen, hogy mindez eszmei és politikai alátámasztást is nyerjen a széles dolgozó tömegek között, hogy szüntelenül felszínre kerüljön a tömegek véleménye. Ezen keresztül növekszik a tömegek bizalma, felszínre kerülnek azok a problémák, amelyekre a vezetőknek szüntelenül figyelni kell. Így növekszik a tömegek aktivitása, s egyben elszigetelődnek azok az erők, amelyek a tömegek közé búvva igyekeznek elégedetlenséget kelteni, visszahúzni fejlődésünket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Országos Értekezlete legfontosabb feladatként a politikai tömegmunka fejlesztését jelölte

meg, annak felismerését, hogy a párt és a tömegek kapcsolata „a proletárdiktatúra viszonyai között a proletárdiktatúra erejének legfontosabb kérdése". Ha ez a munka gyengül, gyengül a néphatalom ereje is. *A magyar proletárdiktatúra továbbfejlesztésének ma* — lehet mondani — *kulcskérdése a párt tömegmunkájának, de az egész proletárdiktatúra mechanizmusa tömegmunkájának megjavítása,* az „arccal a tömegek felé" jelszó mindennapos apró munkában való megvalósítása.

A magyar kommunista mozgalom történetében vannak nagyszerű szakaszok, amikor kimagasló sikereket ért el a tömegmunka eredményes alkalmazásában (például az 1919-es magyar proletárforradalom előkészítése, a II. világháború alatti függetlenségi mozgalom kibontakoztatása, a felszabadulás után a párt széleskörű munkája a munkásegység megteremtéséért, a reakciós jobboldali burzsoá erők elszigeteléséért). Ennek felelevenítésében szép eredmények születtek az ellenforradalom után a megtévesztett, megingott tömegek visszaszerzéséért folytatott harcban; a pártszervezetek tömegmunkájában; a szakszervezeti munka fellendülésében; a Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakulásával az ifjúság közötti ellentámadás megindításában; de biztató fejlődés vette kezdetét a nőtanácsok, a békemozgalom és a Hazafias Népfront újjászervezésével olyan rétegek között is, ahol az elmúlt évek során különösen el volt hanyagolva a nevelő, meggyőző tevékenység, a társadalmi aktivitás fejlesztése.

Mindennek továbbfejlesztése, még szélesebbkörű kibontakoztatása érdekében még igen sokat kell tenni, mert ezen a téren igen nagyok mulasztásaink. Le kell küzdeni a pártmunka gyakorlatában az elmúlt években meghonosodott szektás maradványokat, a meggyőző munka, a tömegszervezetek szerepének, a társadalmi élet demokratizmusa fejlesztésének lebecsülését. Nem szabad egy pillanatra sem szem elől téveszteni, hogy az ellenforradalmi demagógia, az ellenforradalmi támadás milyen jelentős károkat okozott egész széles rétegekben, nemcsak a munkásosztály szövetségeseinél, de még a munkásosztály egyes rétegeiben is. Soha nem szabad elfelejteni — s különösen nekünk nem, ilyen súlyos történelmi lecke után — azt a lenini igazságot, hogy nap mint nap meg kell küzdeni a tömegekért, nap mint nap elő kell segíteni saját érdekeik felismerését, mert ez nem spontán, automatikusan valósul meg, hanem tudatos tevékenység alapján. Nem szabad engedni, különösen nem két évvel az ellenforradalom után, hogy egy pillanatra is úrrá legyen a

népi demokrácia tudatos erőin az önelégültség. A szocializmus építéséhez nem elég az élcsapat elszántsága, ahhoz a tömegek felzárkózása is szükséges, ez pedig lehetetlen, ha az összes dolgozó rétegekkel nem találjuk meg azokat a közös érdekeket, amelyeken keresztül őket is bevonhatjuk a szocializmus építésébe.

A dolgozó nép államának feladatai

A néphatalom erejének elhanyagolhatatlan része, hogy a szocialista állam működésében helyesen és következetesen érvényesítse mindazokat a törvényszerűségeket — sajátos viszonyainknak megfelelően —, amelyeket a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet időszaka a társadalmi fejlődés előmozdítása érdekében szükségszerűen megkövetel. Ezeket a törvényszerűségeket a marxizmus—leninizmus ismerte fel, s a szocialista államok tapasztalatai ezek helyességét teljes mértékben igazolják.

A néphatalom legfőbb feladata — mely mindig előtérbe lép a munkáshatalom békés időszakában —, *hogy megszervezze a gazdasági építést, a tömegek nevelését;* az egész dolgozó népet a leghaladottabb osztály, a munkásosztály köré tömörítse, rávezesse a szocializmus helyességének felismerésére; s mindennapos munkában meggyőzéssel elvezesse az egész népet a szocializmushoz. A munkáshatalomnak ez a legfőbb jelentőségű történelmi feladata.

A magyar munkáshatalom újjászervezésével meghiúsítottuk a népünk érdekei ellen törő ellenforradalmi támadást, s rövid idő alatt megvalósítottuk a szocialista konszolidációt. A Szovjetunió és a szocialista országok testvéri segítségével helyrehoztuk az ellenforradalom okozta súlyos károkat — bár még az elkövetkező években dolgoznunk kell a károk következményei felszámolásán — mégis népünk előtt ma már ismét a népgazdaság továbbfejlesztésének, a szocializmus építése továbbfolytatásának nagy munkája áll.

Ezt a programot foglalja magában népgazdaságunk hároméves terve, mely népünk életszínvonalának további folyamatos emelését, termelőerőink továbbfejlesztését, a népgazdaság szocialista szektorának erősödését irányozza elő. Gazdaságpolitikánk kiküszöböli azokat a hiányosságokat, amelyek néhány évvel ezelőtt zavarták a népgazdaság, a dolgozók életszínvonala egészsé-

ges irányú és ütemű fejlesztését. Szem előtt tartja az ország gazdasági adottságainak megfelelő reális tervezését és az ország termelőerőinek fejlesztése, a termelés gazdaságosságának fokozása útján a dolgozók életszínvonalának, anyagi és kulturális igenyeinek növekvő színvonalú kielégítését. A hároméves terv nagy távlatokat mutat, de — reális; népünk odaadó munkájával túlteljesíthető, mely a gyorsabb előrehaladást és az életszínvonalnak is nagyobb ütemű növelését lehetővé teszi. *A hároméves terv eredményes, jó végrehajtása szilárd alapokat teremt a szocializmus építése gyorsabb ütemű, merészebb fejlesztéséhez, a szocializmus felépítéséhez Magyarországon.*

Építésünk eredményes megoldásához nélkülözhetetlen, hogy *államunk helyesen alkalmazza* felépítésének szükségszerű és szintén történelmileg igazolt szervezési elvét: *a demokratikus centralizmust.* A decentralizáció gátlástalan követelése anarchiához, a proletárdiktatúra gazdasági frontjának meggyengüléséhez, a visszahúzó, a kapitalizmus fejlesztésére spekuláló erők megerősödéséhez vezetne. Ez az a módszer, amely legjobban egyesíti a modern termelésben szükségszerű, az össztársadalmi érdekeket helyesen szolgáló, a szocializmus építését biztosítani tudó, központosított irányítást, a néptömegek ellenőrzésével, a központi irányelvek demokratikus kialakításával és a helyi öntevékenységgel.

A demokratikus centralizmus elvét több felől el lehet torzítani, s ez súlyos veszélyeket rejthet magában, veszélyeztetheti az egész szocialista építést. Eltorzulást okozhat a túlzott központosítás, amely a bürokráciát táplálja, megköti, sorvasztja a helyi önállóságot, öntevékenységet. A magyar népgazdaságban és az állami életben az elmúlt években volt egy bizonyos fokú túlközpontosítás, de — különösen az elmúlt másfél évben, a forradalmi munkás-paraszt kormány intézkedései nyomán — jelentős lépések történtek annak érdekében, hogy a túlközpontosítás káros kinövéseit megszüntessük. Nagyobb önállóságot kaptak az alsóbb szervek, vállalatok, intézmények, s megteremteni igyekeztünk a központi irányítás és a helyi szervek önállóságának azt a helyes összhangját, amely biztosítja a tervszerűségnek, a leghelyesebb általános irányelvek követésének és egyben a helyi kezdeményezésnek a legmagasabb fokát.

A demokratikus centralizmus elvét azonban más oldalról is érheti eltorzulás. Ez a szocializmus építése összefogásának, irányításának felszámolására irányul. Ezt az elvet hangoztatták kü-

lönböző jelszavakkal a magyarországi revizionisták, s hasonló gondolatokat találunk megfogalmazva a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége nyilvánosságra hozott programjában is. Ez az elv a gyakorlatban a szocializmus építésének, a gazdaság és a társadalom ésszerű megszervezésének felszámolását jelentené, a helyi érdekeket az össztársadalmi érdekek fölé helyezné, s a gazdaságot és a társadalmat kiszolgáltatná a vakon ható ösztönösségnek. A központosítás felszámolása óhatatlanul anarchiát szül, megakadályozza, hogy az egész társadalom érdekeinek megfelelően szervezzük meg a termelőerők felhasználását, hogy tudatosan elősegítsük a népgazdaság tervszerű, arányos fejlődését, és helyes irányba fejlesszük a társadalmi életet. A központi irányítás legyengítésével, felszámolásával nem lehetne végrehajtani a gazdaság, a társadalom szocialista átalakítását, támogatni, irányítani pl. a parasztság szocialista útra vezetését.

A termelőerők jellegének, a szocializmus felépítése érdekeinek éppen ezért a marxizmus—leninizmus tudományos, történelmileg kipróbált elve: a demokratikus centralizmus felel meg legjobban. Ezzel biztosítható legjobban, hogy hibamentesebben, a tudományokra és a tapasztalatokra támaszkodva haladjunk előre a népgazdaság fejlesztése, a szocializmus építésének útján.

A szocialista építés gazdasági feladatait nem lehet megoldani a dolgozó tömegek aktív támogatása, leleményessége, sokoldalú öntevékenysége és kezdeményezése nélkül. A társadalom és benne az egyének boldogulását csakis a munka termelékenysége, magasabbrendűsége, a termékbőség alapozhatja meg. Mindez nem nélkülözheti, hogy a dolgozó tömegek ne harcoljanak a termelés fogyatékosságai ellen, ne tárják fel azokat, ne keressék meg azokat a nagy tartalékokat — a takarékosság, az önköltség csökkentése, a termelékenység emelése, a minőség javítása stb. terén —, amelyek a gazdaság minden területén megtalálhatók, és amelyek feltárása jelentékeny gyarapodást eredményezhet egyénnek, üzemnek, a népgazdaságnak egyaránt. Növelnünk kell mindebben a tömegek érdekeltségét, a dolgozók egységes, szocialista versengésével szilárdítani a munkafegyelmet, a társadalmi tulajdon védelmét, tudatosítani az egyszerű dolgozók között az új társadalom építésében reájuk háruló kötelezettségeket.

A szocialista állam szervező, irányító-munkája nem merül ki a gazdasági kérdésekben. A szocialista építőmunkától elválaszthatatlan a kulturális nevelőmunka. Az új társadalom életszük-

séglete, hogy a dolgozók elsajátítsák a magasabb tudást, a szocialista erkölcsiséget, hogy új módon viszonyuljanak a társadalmi kötelezettségekhez, munkához, fegyelemhez, erősödjön a tömegekben a hazafiság és a proletár nemzetköziség érzése. Népi demokráciánk fejlődésének lényeges fogyatékossága, hogy sok tekintetben elhanyagoltuk a múlt káros maradványai elleni harcot. Kulturális életünk éppen ezért egyik gócpontjává vált a népi demokrácia elleni revizionista, ellenforradalmi támadásoknak. Súlyos mulasztások jelentkeztek az ifjúság nevelésében is. E hibák felszámolását tűzi ki célul és segíti megvalósulását pártunk kulturális programja.

A szocialista nevelőmunka csak akkor lehet eredményes, ha ugyanakkor nem engedjük, hogy csorbát szenvedjen a szocialista diktatúra a dolgozó nép ellenségeivel szemben. A szocialista diktatúra szükségességéről éppen a mi példánkon keresztül kapott súlyos leckét a nemzetközi munkásmozgalom. A történelem, a marxizmus—leninizmus azt tanítja, hogy a hatalom meghódításával nem fejeződik be a harc a munkásosztály, a dolgozó tömegek és a volt uralkodó osztályok között. Ezek mindig restaurációra törnek, s támogatja őket a nemzetközi reakció is. *A szocializmus építésének egész időszakában államunk elnyomó funkciójának* — az osztályellenség ellenállásának fokától és mértékétől függően — *érvényesülni kell, mert különben az osztályellenség súlyos károkat okozhat.* Természetesen a diktatúra csak akkor lehet hatékony, ha a dolgozó tömegekre támaszkodik. A magyarországi ellenforradalom is azt bizonyítja, hogy az osztályharcnak ezt a tanulságát nem lehet felcserélni az éberséget elaltató liberalizmussal, gondatlansággal, mert ahogy gyengül a proletárdiktatúra, az ugrásra kész osztályellenség rögtön talpra áll, és hátbatámad bennünket.

A néphatalom tehát akkor jár el helyesen a nép szabadsága, a szocialista demokrácia védelmében, ha kíméletlenül megbünteti azokat, akik súlyos bűncselekményeket követnek el, és ellenséges tevékenységüket nem hagyják abba. Ugyanakkor helyesen járt el pl. az ellenforradalom után, hogy más elbírálásban részesítette a kisebb hibát elkövető, megtévesztett dolgozókat, s velük szemben nem a megtorlás, hanem a megbocsátás és megnyerés módszerét alkalmazta, és visszavezette őket társadalmi rendünk építéséhez.

A szocialista országok egysége — a népi államok, a nemzetközi haladás létérdeke

A népi államok előrehaladásának létérdeke korunkban, hogy az imperializmus és a haladó erők nemzetközi méretekben folyó harcában a haladó erők frontján, a szocialista országok családjában foglaljon helyet. Ez minden néphatalom létérdeke, mert a szocialista országok összefogása, szoros egysége, testvéri segítsége a munkáshatalom, a nemzet függetlenségének, szuverenitásának igazi biztosítéka. Szemléltető példáját adta ennek az imperialisták által aktívan támogatott magyarországi ellenforradalmi lázadás leküzdése. 39 évvel ezelőtt a nem nagy lakosságú Magyar Tanácsköztársaság még nem tudott ellenállni — a szocializmus nemzetközi erőinek akkor még viszonylagos gyengesége miatt — az imperialista túlerő támadásának. Ma a szocialista országok testvéri támogatása megvédelmezte és sokoldalúan segítette a Magyar Népköztársaságot az ellenforradalom leküzdésében, az ellenforradalom okozta károk helyreállításában, a szocializmus építésének gyors, mielőbbi továbbfolytatásában.

Népünk ellenségei, az imperialisták és a revizionisták a nacionalizmus felszításával igyekeztek szembe fordítani a tömegeket önmaguk érdekeivel, elszakítani Magyarországot nemzetközi támaszától, a szocialista országoktól. A „semlegesség" jelszavát hirdették meg, de hirdetőik hamar lelepleződtek, amikor az ENSZ-csapatok után kiabáltak. Kétségtelen, hogy haladó dolog, amikor napjainkban egy kapitalista ország helyezkedik a semlegesség álláspontjára az imperialisták háborús politikájával szemben. De vajon jól szolgálja-e a békét, a szocializmus ügyét, ha egy szocialista ország megbontja a nemzetközi haladás legszilárdabb magvának, a szocialista tábornak egységét? A semlegesség jelszavát figyelemreméltóan leplezi le Walter Lippmann a „New York Herald Tribune" 1955 kora nyári egyik számában: „Kelet-Európát nem lehet háború útján felszabadítani. A kelet-európai kommunista országok csak a semlegesek közösségébe történő belépés útján szabadíthatók fel." A semlegesség jelszava tehát valójában taktikai jelszó a szocialista országok egységének megbontására, és arra szolgál, hogy megkísérelje elszakítani az egyes országok munkásait, parasztjait, haladó erőit nemzetközi támaszuktól.

A szocialista országok testvéri egysége, közös fellépése a béke világméretű védelmezésének legfőbb ereje, a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népek hű, testvéri támogatója. A szocialista országok szilárd békepolitikája mellett ma már hatalmas imperialistaellenes erők sorakoznak fel (Ázsia és Afrika 700 milliót számláló, a gyarmati igát lerázó országai), amelyek a szocialista országokkal együtt egymilliárd 700 milliós békeövezetet alkotnak, mely az emberiség többségét képezi. Ezt a harcot segíti a munkásosztály az imperialista országokban, a gyarmati és félgyarmati országok felszabadító mozgalmai és a népek békemozgalma is. Ez az erő ma olyan hatalmas, annyira megnövekedett, hogy reális lehetősége van az imperialista agresszió megfékezésének — amint azt az imperialisták egyiptomi és magyarországi kudarca, s most legutóbb a közel-keleti válságban — elsősorban a Szovjetunió és a szocialista országok, az arab országok — s a békeszerető népek egységes fellépése mutatja.

A szocialista országok szolidaritása nem irányul semmiféle más állam ellen. A szocialista országok ellenzik a katonai tömbök kialakítását, és a varsói szerződés létrehozására is az önvédelem, az imperialisták támadó, katonai szövetsége, háborús tervei kényszerítették. A jelenlegi helyzetben, amikor az imperialista hatalmak visszautasítják a szocialista országoknak a katonai tömbök felszámolására irányuló javaslatait, minden szocialista országnak és a világbéke megőrzésének létérdeke, hogy fenntartsuk és erősítsük a varsói szerződés védelmi jellegű szervezetét.

A szocialista országok egysége azonban nem csupán és elsősorban nem védelmi jellegű. A szocialista internacionalizmus alapján hozzásegítik egymást és elsősorban a szocializmus útjára később lépett, elmaradottabb országokat gazdasági és kulturális építésük meggyorsításához. *Ennek az összefogásnak nagyszerű vezető ereje a kommunizmust építő Szovjetunió.* Helyesen állapították meg két évvel ezelőtt a kínai elvtársak — amikor a világreakció és a burzsoá nézeteket közvetítő revizionizmus a Szovjetunióra és kommunista pártjára igyekezett minden rágalmat szórni: „A Szovjetunió immár 39 éve egyfolytában a nemzetközi kommunista mozgalom központja, mivel ez az első ország, amelyben győzött a szocializmus, és most a szocialista táborban a leghatalmasabb és legtapasztaltabb ország, amely a leghatásosabban segítheti a többi szocialista országot és a kapi-

talista világ különféle országainak népeit. Ez nem valakinek önkéntes döntése miatt van így, ez a történelmi viszonyok természetes következménye.

A különféle országok proletariátusa közös ügyének, az Egyesült Államok vezette imperialista tábor támadásai elleni közös védekezésnek és a szocialista országok gazdasági és kulturális fellendülésének érdekében továbbra is erősíteni kell a nemzetközi proletár szolidaritást, amelynek központja a Szovjetunió."

A szocialista országok közötti munkamegosztás, a kölcsönös gazdasági segítség megszervezése lehetővé teszik, hogy minden ország a sajátosságainak legjobban megfelelő formában fejlessze népgazdaságát, és így sokkal nagyobb eredményeket érhessen el a maga és a szocialista tábor hasznára. Éppen Magyarországon mondotta Hruscsov elvtárs a már kommunizmust építő szovjet nép nevében: „A fejlettebb népgazdasággal rendelkező országnak, amelynek van lehetősége arra, hogy még magasabbra emelje népe életszínvonalát, feltétlenül segítséget kell nyújtania a többi szocialista országnak életszínvonaluk kiegyenlítésében. A továbbiakban a szocialista világrendszerhez tartozó országok termelési színvonala fokozatosan kiegyenlítődik. Valamennyi ország felzárkózik majd az élenjárókhoz, amelyek szintén nem fognak egyhelyben topogni. Együtt fogunk belépni a kommunista társadalomba."

Lenin: A demokráciáról és a diktatúráról. Kossuth 1957. 94—103, 111—128, 191—201. és 205—213. old.

Sztálin: Az októberi forradalom és a középrétegek kérdése. (A Szovjetunió agrárpolitikájáról.) Szikra 1949. 5—9. old.

Sztálin: A párt és a munkásosztály a proletárdiktatúra rendszerében. (Sztálin Művei. 8. köt. Szikra 1952. 34—65. old.)

A magyar—szovjet barátság diadalútja című kötetből *Hruscsov* elvtárs felszólalása a Magyar Tudományos Akadémia ülésén és a csepeli nagygyűlésen. Kossuth 1958. 152—167, 172—188. old.

A Magyar Szocialista Munkáspárt országos értekezletének jegyzőkönyve. Kossuth 1957.

Kádár János: Beszámoló a kormány féléves tevékenységéről. (Az országgyűlés 1957 májusi ülésszaka.) (A forradalmi munkás-paraszt kormány féléves tevékenységéről című kötetben.) Kossuth 1957.

Párthatározatok a mezőgazdaság fejlesztésére. Kossuth 1958.

Az MSZMP művelődési politikájának irányelvei. Társadalmi Szemle 1958 július—augusztus.

Ellenforradalom Magyarországon 1956. Kossuth 1958. 35—97. és 225—307. old.

Ellenforradalmi erők a magyar októberi eseményekben. Tájékoztatási Hivatal 1957.

Nagy Imre és bűntársai ellenforradalmi összeesküvése. Tájékoztatási Hivatal 1958.

Fock Jenő: Gazdaságpolitikánk néhány kérdése és a 3 éves terv. (MSZMP Politikai Akadémiája) Kossuth 1958.

TARTALOMJEGYZÉK

A SZOCIALIZMUS ÚTJÁN — — — — — — — — — — 3

I. Hazánk felszabadulása. A népi demokratikus forradalom első szakasza Magyarországon — — — — — 5

II. A szocializmus építése Magyarországon — — — — 15

III. Az ellenforradalom és annak leverése. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a forradalmi munkás-paraszt kormány tevékenységének első két esztendeje — — 21

IV. Tovább a szocializmus útján — — — — — — — 38

EGYÜTT A DOLGOZÓ TÖMEGEKKEL — — — — — — 43

I. Hazánkban minden hatalom a dolgozó népé — — — 44

Megvédjük a nép hatalmát — — — — — — 48

Erősödik a párt és a tömegek kapcsolata — — — 53

II. A munkás-paraszt szövetség — népi hatalmunk alapja 56

A párt — a parasztság érdekeinek képviselője — — 57

Az MSZMP parasztpolitikája — — — — — — 59

Az MSZMP falusi rétegpolitikája — — — — — 65

III. A párt értelmiségi politikájának kérdései — — — — 72

ERŐSÍTSÜK A NÉPI HATALMAT — — — — — — — 79

I. A szocialista demokrácia — a dolgozó milliók demokráciája — — — — — — — — — 81

A polgári demokrácia lényege — — — — — 84

A dolgozók jogainak megvalósítása a proletárdiktatúrában — — — — — — — — — 86

Választási rendszerünk — — — — — — — 90

II. A munkásosztály és a párt vezető szerepe — — — — 96

A munkásosztály és a dolgozó tömegek összefogásának szükségessége — — — — — — — 100

A dolgozó nép államának feladatai — — — — 103

A szocialista országok egysége — a népi államok, a nemzetközi haladás létérdeke — — — — 107

IRODALOM — — — — — — — — — — — — — 110

2896. Szikra Lapnyomda. Felelős vezető Kulcsár Mihály.

3,50 Ft